

ГОРГОНИ

Списание за митология, история,
литература и изкуство

Книжка 1

София, 2016

Предна корица: Младият бог Хонсу, с бръсната глава и плитка чумбас от-
дясно. Бронзова статуя, произхождаща от Египет. Музей Лувър, Париж. Фото
автора.

Фоново изображение: Крилатото слънце Хор. Изображение върху капака на
гранитен саркофаг. Музей за история на изкуството във Виена, Австрия.

Задна корица: Ритуална керамика, украсена със символни знаци от село
Градешница, област Враца, България. Фото автора.

Изгледи от тракийско скално светилище край село Оногур, област Добрич,
България.

Издават
Валентин Йорданов и Валентина Маринова,
e-mail: valia157@abv.bg.

Издателски комплекс на Университета за национално и световно стопанство.
София 1700, ЖК „Студентски град“, бул. „Осми декември“.

ISSN 2367-7848

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНЦЕПЦИЯ	5
В. Маринова, В. Йорданов. Силата на U/V формата	6
В. Йорданов. Конят – свещеното животно на траките и българите	7
В. Йорданов. За Гер Ман, Пан Царев, Пасар Ел и Гор Руб край София	27
В. Йорданов. Началото на човешката наука или за езическите прототипи на Сатаната, Луцифер и Антихриста	33
В. Йорданов, В. Маринова. Символиката, въплътена в ритуалния златен сервиз от Панагюрище, България	56
В. Йорданов. Свещеният дъб	62
В. Йорданов. За Род и Рожаници	67
Св. Топчиев. Родопско-Ракитовска приказка	71
Ил. Бучков. Пътеводител на древностите край град Якоруда	75
Б. Иванов. Няколко любопитни сведения от всебългарския летописен сборник «Джагфар тарихи» от 1680 г.	103
ПРИЛОЖЕНИЕ /на руски език/	
В. Йорданов. Генеалогия богов в славяно-болгарском пантеоне	111

КОНЦЕПЦИЯ

Списание „ГОРГОНИ“ е замислено като издание за история, философия, изкуство и литература. Целта е то да бъде медия за исторически, културни изследвания и изкуство. По-различната интерпретация на историческите извори не търси непременно алтернатива на утвърдили се във времето академични тези, а по-скоро да ги допълни или доразвие в посоки, които са се оказали маргинални във времето и същевременно да допринесе за изясняване на фундаментални за историческите изследвания факти.

По-голямата част от статиите, предложени в първата книжка на списанието правят една много естествена, но често подценявана, връзка между езика и историческия факт, както и между митологията и историческия факт. Своеобразната „археология“ на езика се оказва безценен документ и аргумент при тълкуването на топоними, етноними и въобще имена, с които са си служили древните народи. Ще се убедим, че те са съхранени в езика, който днес говорим и би било израз на непростимо недоглеждане на значещи етимологични връзки, ако пренебрегнем някои очевидни съвпадения на имена.

От друга страна се държи сметка за фундаменталния митологичен сюжет, който е мощен генератор на светоглед, а оттам и на словообразуването при древните, доколкото те се опитват в битието си да уподобят и повторят сакралното време на своите първоотци в космогенезиса, противоборствата, хюбриса и есхатологията. По-съществено се акцентира върху един от базисните култове в древността – към Богинята-Майка и Бога-Отец, и атрибутивността на сътворяващото двойно (женско/мъжко) начало. Обръща се внимание и на произтичащите от този култ словоформи.

Изданието си поставя също така задачата да бъде платформа, медия за популяризиране на съвременно изкуство. Ще се търсят начини за представяне на интересни културни събития – изложби, книги. Ще се разчита на добри рецензии и аргументирана критика за случващото се на културната сцена. Важно е въвличането на публиките в културното поле и стимулиране на диалогичността в него.

Да си пожелаем списание „ГОРГОНИ“ да създаде своята публика – очакваща споделяне, с нагласа към рефлексии и оценки.

Издателите нямат претенцията да дават тук готови отговори, а да събудят епицентрове за дискусии.

СИЛАТА НА U/V-ФОРМАТА

Създателят, претворявайки Нищото в енергия и материя, е уловил и направил видимо неуловимото и невидимо Нищо (вакуума) в структури и форми, които сега наблюдаваме в природната среда, а най-добре – в кристалните решетки на веществата. Симетрията и сингонията (съчетанието на ъгли) в кристалната решетка определят нейния вид: триклинна, ромбична, тетрагонална, хексагонална, кубична и др.

Всеки един ъгъл в кристалната решетка е V-форма. Ъгълът е резултат от енергийната свързаност на материалните частици в единна обемна структура. Ъгълът е белег за триизмерност и следователно – за наличието на материя.

На атомно ниво материята се подчинява на сдвоена U-форма, сферична или овоидна, което е обусловено от орбиталното движение на елементарните частици, имащи едновременно свойствата на частица и вълна. Удивително е, че космическото макро пространство се подчинява на подобни зависимости и закони като микроматерията.

U/V-формата в природата около нас? Разбира се, че я има. Всяка котловина, езеро, море, наподобяват голяма чаша, способна да вмества въздух, вода, твърда материя. Всеки връх или планина е като обърната чаша. Цветовете и листата на растенията приличат на малки телескопи, поглъщащи светлината. Показателен е цветът на слънчогледа, който следи движението на слънцето.

Не само водните басейни служат като люпилни на живот. Той се заражда и в утробите на женските индивиди при животните и човека. За да могат да вместват, съхраняват и родят, тези утробы също така имат единствено възможната U-форма. Някои животни раждат малките си в яйце.

Уникалното творение на Създателя – U/V-формата – разбира се е систематично имитирано в култовите практики. Пирамидите в Египет, зикуратите в Месопотамия, могилите в Тракия, курганите в Азия, не са ли копия на тази съвършена форма? Юртите на българите в Азия, вигвамите на индианците в Америка, конусовидните сламени колиби в Африка са били ползвани за жилища, но чрез огнищата в своя център, те са „дишали“ към небето – една огнено-димна връзка с небесно-слънчевия отец Тангра.

Будизмът, юдаизмът, християнството и ислямът са възприели от древното езичество тази сакрална форма: чрез полусферичните куполи, конусовидните или пирамидалните покриви на ступите, джамиите, синагогите и катедралите.

КОНЯТ – СВЕЩЕНОТО ЖИВОТНО НА ТРАКИТЕ И БЪЛГАРИТЕ

Автор: Валентин Йорданов

Езикът, несъмнено, е богата информационна банка за древността. В тази статия ще се опитаме да използваме това качество на езика, за да разберем защо точно конят е бил свещеното животно на древните траки и на древните българи, както и на съпътстващите ги народи.

Названията на животното *кон*, които имат древна етимология, могат да се систематизират в четири групи: названия с основа *каб/кав*; названия с основа *кон/хон*; названия с основа *сив/шив*; названия с основа *хор*.

На елински език *кон* е **ἵππος**, но конник – **καβαλλάρης** (синоним **ἵππέας**), а конница – **καβαλλάρια**. Латинските аналози са: **caballa, ae** – „кобила“; **caballus** – „кон“; **caballinus** – „конски“. Във френския език, повлиян от латинския, **cavale** означава „кобила“, **cavalier** – „конник“, „рицар“, а **cavalerie** – кавалерия.

Думата **ἵππος** значи „кон“, но също така и „истински“, „верен“, „същински“, защото **ἵπποστας** (ипостасис) означава „същността, която стои зад друг (видим) образ, персонификация“. Очевидно *животното кон* е било възприемано като зооморфен образ на важно божество.

Кое точно божество – ще можем да разберем, ако разгледаме останалите термини, всичките съдържащи корена **каб/кав**. За да изясним тяхната етимология, ще трябва да привлечем други нарицателни имена, антропоними и топоними със същия корен:

- *Кабиро* – дъщеря на nereидата Псамата и на Протей, син на Посейдон; съпруга на Хефест; майка на *Кабирите*;
- *Кабир* – осемте сина на Кабири и Хефест, прочути ковачи в Древна Тракия;
- *кабирион* – храм на *Кабирите*, боговете-ковачи;
- *Кабирос*, *Кеброс* или *Хеброс* – древното име на река Марица;
- *Кабира* – град във Фригия, по-късно преименуван в Нова Кесарея;
- *каберне* – сорт грозде и вино;

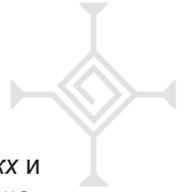
- *каба* – „мек“, „добър“, „милостив“, „състрадателен“; помагач на другите – това е едно от амплотоа на жреца-пастир;
- *Кааба* (араб. *Ка`ба*) – древен храм, около който е построена Голямата джамия в Мека;
- *меркаба* – енергийно тяло с форма на тетраедър, обгръщащо човека;
- *Кабала* – мистично учение, изградено чрез тълкуване Петокнижието на Мойсей в Стария завет;
- *Алабак* – Ал-Бак(х), т.е. „Бог Бакх“; планински рид, западно от град Велинград; звуците/буквите на *Алабак* в обратен ред дават *Кабала*;
- *Кабата* – седловина с надм.вис. 2535 м., долепена до връх Вихрен, първенеца на планината Пирин;
- *Кабата* – свещена местност на бог Дионис и неговата майка, с извор и езеро (блато), под връх Голяма Сютка, южно от град Велинград;
- *Кабиле* – древното название на град Ямбол;
- *Голям Кабул* (2531 м.) и *Малък Кабул* (2525 м.) – двойка върхове-близнаци в планината Рила;
- *Кабул* – столицата на Афганистан; в древността там е съществувала българската държава *Балкхара*, със столица *Балкх*; всъщност последните топоними са идентични с името *Бакх*, като изключим вметнатото „л“; тук *българите* възприели самоназванието (етнонима) *багхар/балкхар/балхары*, като индийците ги наричали *bhaga*, а персите – *bagā*;
- *Кавказ* – планински масив в Евразия;
- *Кавала* – град в Беломорска Тракия;
- *кавал* – старинен български духов инструмент;
- *кавкан (кавхан)* – вторият човек след *канас ювиги* (върховния български владетел);
- *кафтан* – старинна българска горна дреха и др.

Коренът *каб/кав* чрез метатеза образува *бак/вак*, а *Бак(х)/Вак(х)* е едно от имената на бог Дионис в Тракия и Рим. Възможно е *Бакхус* да е било кратка форма на *Баг Хорус* („Божият син Хор“), защото в Египет думичката *баг* е означавала „божи син“ и е имала специален йероглиф – орел с прибрани криле (орелът, царят на птиците, бил пернатата ипостаза на Хор).

Така или иначе, името *Вакх* идва от *вак/ваг* „вагина“, „утроба“. Следователно точният, изначалният смисъл на името *Бакхус* е „Утробният“, „Роденият от Утробата [Изида]“, а на името *Баг Хорус* – „Утробният Хор“.

Думи, производни от името *Бакх*: *бага* – българска войска единица, стяг; *багаин* – офицерът на една бага; *багатур* – офицерът на десет баги; *бягам*; *собака* – рус., „куче“; *бака*; *бакла*; *бакър*; *бъкел/бъклица* – дървен съд за вино, питието на Дионис/Бакхус; *раганус* – лат., „гражданин“; *пагода* – „ступа“; *Ал Бакара* – араб., „Кравата“, става дума за Хатор Изидата.

В латинския език има група думи с корен *fac* (производни от името *Вакх*), които, произлизайки от фалическият аспект на бога, отразяват неговия съзидателно-демиургичен аспект: *factor* – „творец“, „създател“; *factura* – „създаване“, „творение“; *factum* – „дело“, „постъпка“; *facio* – „правя“; *factio* – „правене“, „деяние“; *facinus* – „работа“, „действие“, „дело“; *factus* – „изкусно изработен“; *facultas* – „способност“, „талант“.

Още един аргумент в полза на „утробната“ семантика на името *Бакх/Вах* и неговата анаграма *каб/кав* са латинските нарицателни *cavamen*, *inis* – „пещера“, *cavaticus* – „пещерен“, *cavea*, *ae* – „клетка“, *caverna*, *ae* – „дупка“, „кухина“, „пещера“. Разбира се английското *save* („пещера“) е възникнало под латинско влияние. Земните образувания като пещери, кухни, дупки са били считани за утробни на Богинята-майка Гея. Съдът за вместване на течност *бака* (котел), с анаграма *каб/кап* или *сир* (англ. „кърп“) – „чаша“, „купа“, винаги е бил утробен символ.

Термини с основа *вак/ваг*: *вагина* – Ваг-Ин, т.е. „Утробата на Жената“; *вакханки* – жриците на Дионис, като първата вакханка и кърмачка е неговата майка Изида; *вакло* – български епитет за новородено или скорородено агне; *ковък* – прилагателно за мек метал; *свако* – съпругът на сестра на майката; *вакуум* – празно пространство, свободно да поражда и вмества материя.

Ако името *Вах* означава „Вагинален/утробен“ или „Роден от утробата [Изида]“, то *вакханка* значи „раждаща“ или „родилка“. Затова в Дионисовите мистерии *вакханките* са разигравали фриволно-еротично, майчинско-кърмаческо поведение и са носели бебешки кошници.

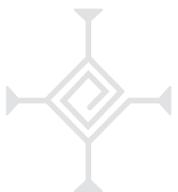
Впрочем името *Bachus* е синоним на името *Mitras*/μήτρας – и двете значат „Утробния“, – тъй като в пеласгийския (елинския) език μήτρα означава „утроба“ (анат. „матка“), μήτέρα – „майка“, μήτριαρχία – „матриархат“ и пр.

Защо „Утробния“, „Родения от Утробата“? Защо самото име акцентира върху акта на раждането? Защото сред тогавашното божествено общество в конкурентната борба за властта са били предизвикани съмнения относно произхода на *Божия син*. А това, че *Бакхус/Митрас* (*Хорос*) е син на *Хатор Изида* и *Озирис* (*Зевс*), по древните генеалогични норми, го правело наследник на престола на света.

Освен това произлизането от утробата на Богинята-майка има космогоничен аспект. *Изида*, в своята ипостаз на *Небесна крава* – звездата *Сотис* (Сириус) – ражда всяка сутрин на източния хоризонт своя син-слънце *Хор* („Митра, непобедимото слънце“). Но звездната *Сотис* притежава и земен аспект – място, където е станало физическото въплътяване на *Божия син* – планина, наречена *Сотка/Сутка*, с конична форма (земна утроба), в която на ниво 2 000 м. се таят *свещена пещера* (подземна утроба) и *свещено езеро* (водна утроба).

Природният култов комплекс – връх Сутка, пещерата Лепеница и езерото Кабата – в Западните Родопи е изследван от краеведа Свилен Топчиев:

„Централното светилище [на жреческото племе Беси – б.В.Й.] вероятно е в местността Кабата, на около километър под връх Сютка. **За всички местни хора това е свещено място** [к.В.Й.]. От него и от местността Мантарица е водата на Ракитово. В тази местност – Кабата – се намира може би най-високият извор в Родопите – на около 2000 метра височина. Ракитовци го наричат Момин кладенец, защото водата извира от процеп в една скала. Дебитът му не се мени и водата му е чиста като сълза. **Вълшебството на това място е невероятно и напълно е покривало представите на траките, които са посрещали изгрева, богочитали са скалите, огъня и изворите** [к.В.Й.].“ /С.Топчиев. Сказание за бесите, Орфей и Дионисиевото светилище. Велинград, 2009, с. 9/.

Топонимите *Сютка/Сутка* и *Целина*, свързани с женската родилно-плодотворна способност, отразяват образа на скалната цепнатина, от която блика изворна вода. Именно те са дали названието на цялата котловина *Целина*, по-късно *Челино*. Другият топоним – *Кабата* – е естественят съд, който събира живата вода от цепнатината; той изпълнява ролята на *кап/каб/кав* – капище, вместилище, сътворителна утроба, която винаги е влажна, топла и потайна. Обилието на вода – елемент на Богинята-майка-вакханка (*Изида*) – допълва останалите обстоятелства, за да се смята това място за нейна и на нейния син *Дионис* (*Хор*) свещена зона.

Нашето изследване, което бихме нарекли „езикова археология“, върху думите с основа *каб/кав* недвусмислено разкри, че техния произход се корени в името *Бакх/Вахх* на бог *Дионис*, свързано с неговото раждане. Раждането на Божия син, сина на *Зевс*, е белязано с радост и възторг във време на упадък на тогавашната цивилизация, защото на него били възлагани надеждите да я спаси от разрушителните действия и аморализация на своя чичо – трако-елинския *Хадес* (*Адес*) или египетския *Сет* – господаря на Долната земя/Царството на мъртвите (*Ада*).

Обстоятелството, че видовете названия на животното *кон*, имащи основа *каб/кав*, произхождат от божественото име *Бакх/Вахх*, доказва че *конят* (*Тракийският конник*) е една от зооморфните ипостазии, може ми основната, на този бог (сн.1, 2, 3, 4, 5).

Снимка 1. Тетрадрахма на град Маронея, Беломорска Тракия, V век пр.Хр. На лицето е изобразен кон – основният зооморфен образ на *Дионис/Бакх*; на опакото – квадрат с вписана в него стилизирана лоза с четири грозда – растителната ипостаз на бога, а извън квадрата – лчела, – още едно превъплъщение на бога, този път като насекомо.

Надписът ЕΠΙΧΟΡΝΓΟ („Епи Хориго“) означава „[Мястото] на даването“, или „[През времето] на даването“. Вероятно се визира даряването на благородната лоза от *Дионис* – богът, който дава, заради което славяните са го нарекли *Дажбог*.

Снимка 2. Още една монета на град Мароней на Бяло море. Надписът ΕΠΙΝΓΗΣΓΟΡΕΩ („Епи Игис Горео“) означава: „На пастира Горео [Хор]“, т.е. че сътворените изображения са посветени на пастира или водача Хор. Над коня лети орел (Ор-Ел, т.е. „Бог Хор“) – птичата ипостаса на бога, чието тракийско име е *Дионис/Бакх*.

Снимка 3. Трета монета на град Мароней. Надпис на лицето: ΗΡ („ΧΡ“, т.е. „Хор“); на опакото: ΜΑΡΩΝΙ („Марони“). Дионисово-фалическата форма на грозда не е случайна, символизира всеоплождащата мощ на бога.

Снимки 4 и 5. Сребърна монета на тракийския цар Спарадок (~448~440 г. пр.Хр.). На лицето има изображение на кон и надпис „... на Спарадоко“; на опакото е отпечатан сюжетът „орел държи змия“. НАМ-София / История на България в четиринадесет тома. Изд. на БАН. Т. I. С., 1979, с. 196/.

Както казахме, *коният* бил животинската ипостаза на генетичния родоначалник на траките и българите – Дионис/Бахх/Хор, царската птица *орел* – птичата му ипостаза. Змията била смятана за превъплъщение на Хадес – убиеца на Зевс и узурпатор на неговия трон. *Орелът*, уловил змията, е Ор-ел (т.е. „Бог Хор“), който победил чичо си Хадес и възстановил справедливия божествен ред, както и своето наследство – властта над света.

На второ място предмет на нашето внимание към основното свещено животно на бог Дионис/Хор/Бахх са неговите названия с основа *хон/кон*.

Ще започнем от последния въпрос, разискван по-горе – тайните около Родопския връх *Сутка* и тамшното светилище на бога. Първата тайна се крие в самото име *Сутка*. Защо върхът е назован така?

Майката на Дионис/Хор е позната в Египет главно с три имена: Хатор – „Кравата“, *Изис/Изида* и *Сотис*. Тъй като думата *сот/сут* представлява една от синонимните форми за изразяване на понятието „утроба“, то *Сотис* се разчита: Сот-Ис, т.е. „Изис Утробата“. Съответно *Сутка* се чете: Сут-Ка, т.е. „Двойник/образ/ипостаза на Утробата“. Следователно планинският връх *Сутка* е бил виждан като природна утробна форма – конус или чаша, – обърната към земята (да си припомним могилиците на тракийските царе и пирамидите на фараоните; вж. и уводната статия „Силата на U/V формата“), метаморфоза на богинята-майка *Изида*. В лоното на върха-превъплъщение съвсем логично стои Момин кладенец – *скалната цепнатина-утроба (suka)*, – назована от траките «извор на живота», която пълни свещеното езеро *Кабата*.

Свилен Топчиев правилно предполага зависимост между топонимите *Сютка/Сутка* и *Целина*. Според него тракийските думи *suka* – „пукнатина“, „цепнатина“, „теснина“ и *suki* – «момиче» са били употребявани от бесите по своя смисъл и затова имат общ корен *suk*. /**пос.съч.**, с. 11/.

Обектът е естествен природен символ на родилна утроба, обожествена от беските жреци. Освен това в старобългарския език, както и в съвременния руски език, е запазена думата *сука* със значението „леко момиче“. В българската традиционна женска носия е ползвана къса свободна рокля без ръкави – *сукман*, изработвана според сезона от памук, лен или вълна. Деколтето ѝ е оформено интересно като *уширена цепка или чаша*, и може би именно то ѝ е дало названието (**сн. 6 а, б, в**). Терминът *сукман* – Сук-Ман – означава „Човек [жена] – утроба“. В същата връзка е и глаголът *суча*.

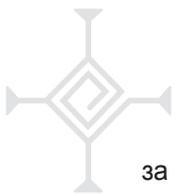
Снимка 6 а, б, в. Традиционни български женски носии: Пирински сукман, Шопски литак и Странджански сукман.

Има ли по света думи или топоними, наподобяващи името *Сутка*? Има; при това те носят същата семантика. Например най-обширната блатна зона в света – *Суд* – има площ 130 000 кв. км. (за сравнение България има 111 000 кв. км.), и се образува през дъждовния сезон в *Судан*, по поречието и от разливите на река Бели Нил. На западното крайбрежие на полуостров Индустан, в ареала на културата Харапа и Мохенджо Даро (III-II хилядолетие пр.Хр.) има идентичен топоним: *Суткаген-Дор* – Сутка-Ген-Д-Ор, т.е. «[От] Сутка [Изида] роденият бог Ор». В случая виждаме директно указание, че зад названието *Сутка* се крие Изидата, майката на Хор.

Разбира се няма да пропуснем българската дума *сутрин* и руската дума *сутка* («денонощие»), свързани с явлението «хелиакален изгрев», т.е. раждането сутрин на източния хоризонт на небесния син-слънце Хор от небесната звезда-майка *Сотис/Сириус* (Изида).

И така, стигаме до едно от по-непознатите египетски имена на бог Дионис/Хор – *Хонсут/Консут*, – съставено от три морфема: К[а]-Он-Сут и значещо «Синът на Слънцето [Зевс-Амон/Озирис] и на Сут [Сотис/Изис]». Под това име богът е почитан в южната египетска столица Тива и главно в тройния храм на Зевс-Амон, Мут («майка» Изидата) и техния син Хонсут в Карнак /**Е.Александрова-Зангелми**. Сейким – древноегипетска система за хармонизиране и лечение на тялото и душата. С., ИК «Кибеа», 2012, с. 98/.

Хонсут/Хонсу е изобразяван като юноша с лунен сърп и диск над главата (сн. 7 и 8). Управлявал времето и любовта, а освен това здраво държал контрола над злите духове. Лунният аспект на божия син *Хонсу* е непривичен

за слънчевия бог *Хор/Харпократ/Харзомтус*. Това противоречие обаче има своето обяснение. Като дете Хонсу (Дионис) и неговата майка Изида са скитали от страна в страна, за да се спасят от враговете и убийците на Зевс-Амон. Естествено Изида е търсела в луната, планетата на богините-майки, закрила за детето си и го е посветила на нея. Щом навършил зрелост, подготвяйки се за властта и бидейки посветен този път в тайнствата на слънцето, младият бог изоставил детските си имена Дионис и Хонсу, и приел мъжкото слънчево име Хор. Упражняваният от него контрол над злите духове визира победата му над бога на Подземния свят Сет и неговите слуги.

Снимки 7 и 8. Статуетки на Хонсу от Карнак, Египет. Пръстът на устните е типологизиран знак в египетското изкуство, че изображението е на дете. Вляво принцът-наследник носи короната на Горното царство (Южен Египет), която впрочем удивително наподобява трако-фригийския шлем, а вдясно – короната на баща си Зевс-Амон. Характерна за младия бог е плитката, спускаща се над дясното ухо и лягаща със завития си край на дясното му рамо.

В Азия потомците на Хор възприели за свой етноним юношеското му име *Хонсут/Консут*, като морфемата *Сут* отпаднала; влязла в употреба само морфемата *Кон/Хон* (Ка-Он: «Син на Слънцето»). Така от хоровото име *Хонсу* възникнал етнонимът *хон* или *хун* (*хони/хуни*). Пълната форма на етнонима била *Хон-Ор/Хонор*, със значението «Синът на Слънцето Ор».

Най-интересно в случая е пълното съвпадение между етнонима *хон* и свещеното соларно животно *кон*. Което не е случайно, не само защото конят бил бойната машина на *хоните*, а конската опашка – тяхното знаме. По-важна е тук еднаквата семантика: *хон* и *кон* значат едно и също: «Синът на Слънцето». Ето защо българските аристократи (буилите) в Азия и Източна Европа са бръснели главите си и оставяли *чумбас плитка, подобна на конска опашка – като специален белег за знатен произход (сн. 9)*. В «Именника на българските канове» е записано: «Тези петима князе [Авитохол, Ирник, Гостун, Курт и Безмер – б.в.й.] държаха князуването от другата страна на Дунава 515 години **с остригани глави** [к.в.й.]. И след това дойде на страната на Дунава Исперих княз. Същото и досега.»

Важно е освен това да отбележим, че *кон* е видовото название на свещеното животно както в старобългарския, така и в съвременния български език.

Снимка 9. Статуетка на Хонсу от XIV век пр.Хр., изложена в Лувъра, Париж. Това изображение на младия бог с гладко обръсната глава и чумбас – плитка, падаща надясно, – е било възприето по-късно от българската аристокрация (кастата на буилите). Човешка глава с коси, разпръснати радиално, символизира слънцето и неговите лъчи. Когато косите са вързани в опашка, това е събран сноп от лъчи, а обръснатата до блясък глава имитира самото слънце. Такъв бил външният вид на «синовете на слънцето».

«Синът на Слънцето» Хонсу (Дионис/Бакх/Хор) и неговите потомци били вплетени в свещения дует на коня и непобедимия конник/рицар с благородно сърце, който се борел за правилното развитие на цивилизацията. Това е *Тракийският конник*, изсечен на скалите на Мадара в България (сн. 10), но това е и *Хунският конник*, извисяващ се на подобни скали в древна Балхара (днешен Афганистан).

Снимка 10. Скалният релеф Мадарски конник край град Шумен, България. Изсечен е на отвесна 40-метрова скала, над пещерата-капище на Майката (Мадар), сякаш за да я пази. Фото Бойко Калев.

На 21 август в Рим бил провеждан празникът *Консуалии* в чест на *Конс* (*Consus*) – бог на конниците, юрисдикцията и земеделието, и Нептун (трако-елинският Посейдон). Организирали конни състезания, а след похищението на сабинянките, цар Ромул (753-717 г.пр.Хр.) въвел и обичая за ритуално отвлечане на жени от съседни племена /**Тит Ливий**. Историята на Рим от основаването на града. Прев. от лат. Вл.Атанасов. Кн. I. С., 2004: 9, 6-12/.

В Рим *Конс* (т.е. Хор) бил считан за божество на прибраната реколта, вероятно във връзка с неговия *цивилизационен поход*, по време на който благодарно е предоставил семена на културни растения (жито и ориз) на страдащите от глад хора, научил ги е да ги отглеждат, съхраняват и ползват за изхранване. Диодор (~90-35 г. пр.Хр.), наричайки Хор „Озирис...“, син на Зевс, и името му сред елините било Дионис“, е записал сведения за този велик поход:

„17. За Озирис [т.е. Дионис/Хор – б.В.Й.] казват, че, понеже бил благодетелен и обичал славата, събрал голяма армия и възнамерявал да обиколи цялата обитавана земя и да научи човешкия род да сади лози и да сее плода на житото и ечемика, защото предполагал, че ако прекрати дивашкия живот на хората и ги накара да преминат към цивилизован живот, ще получи безсмъртна слава заради големината на това благодеяние. Така и станало, защото не само тези, които по онова време получили този дар, ами и всички останали след тях поради радостта от откритите нови храни са почитали хората, които са ги въвели, като най-светли богове.

Твърдят, че след като Озирис [т.е. Хор – б.В.Й.] уредил нещата в Египет и предал цялата власт на жена си [т.е. на майка си – б.В.Й.] Изида, като сложил до нея за съветник Хермес, който се отличавал по разсъдливостта си от другите му приятели..., сам той напуснал Египет с войската си и тръгнал на поход, вземайки със себе си и брат си, когото елините наричат Аполон [Аполон е полубрат на Хор – б.В.Й.]...

18. Разказват, че заедно с Озирис [Хор – б.В.Й.] тръгнали на поход двамата му синове Анубис [полубрат на Хор – б.В.Й.] и Македон [явно друго превъплъщение на Хор], които се отличавали с храбростта си. И двамата използвали отличителните оръжия на определени животни, които приличали на тях заради храбростта си – Анубис бил наметнат с кучешка кожа, а Македон – с предната част от кожата на вълк [вълкът бил зооморфният образ на Хор, в Азия той бил познат като вълка *Бури* – б.В.Й.]... Озирис взел на похода и Пан [син на Хермес/Тот – б.В.Й.]... Последвали го и хора, опитни в земеделието, като Марон по отношение на саденето на лози и Триптолем за сеенето и цялата работа около житото... Докато бил в Етиопия, казват при него бил доведен народът на сатирите, за които се твърди, че имат коса на бедрата. Озирис обичал да се смее и се радвал на музиката и танците; поради това и повел множество музиканти, сред които имало девет девойки, които можели да пеят и били обучени и в други изкуства и които елините наричат Музи [дъщери на Зевс и Мнемозина – б.В.Й.]; казват, че техен водач бил Аполон, поради което го и наричат Музагет – Водач на музите. Що се отнася до сатирите, те били взети във войската, тъй като били склонни към танци, музика и всякакво забавление и развлечение, а Озирис не бил войнствен и не се подлагал на битки и опасности, тъй като всички народи го приемали като бог поради неговите благодеяния. В Етиопия той научил хората на земеделие, основал достойни за споменаване градове и оставил хора, които да се грижат за страната и да събират данъци...

Когато Озирис пристигнал при границите на Етиопия, той обхванал реката от двете страни с насипи, за да може като придойде да не заблътява страната без никаква полза, ами чрез построени порти течението да се пуска леко, според колкото има нужда [чрез саваци, по напоителни канали – б.В.Й.]. След това той преминал през Арабия покрай Червеното море чак до Индия и до края на обитаваната земя. Основал и не малко градове в Индия...

20. Той се занимавал и с лов на слонове и оставил навсякъде стели от своя поход. Обиколил и останалите народи в Азия и преминал през Хелеспонта в Европа. В Тракия убил Ликург [най-малкия син на Борей и Оретия – б.В.Й.], царя на варварите, който се противопоставял на делата му, и оставил стария вече Марон да наблюдава как се сади [лозе – б.В.Й.] в тази страна и го накарал да основе град на свое име, който се нарича Мароней. Оставил сина си Македон за цар на областта, наречена на негово име Македония, а на Триптолем поверил земеделието в Атика... Като се върнал в Египет, донесъл със себе си най-хубавите дарове отвсякъде и поради големината на благодеянията си с общо съгласие получил безсмъртие и почит, равна на божествената. След това от хората преминал към боговете и получил от Изида и Хермес жертви и други най-велики почести. Те въвели и мистерии и установили много тайни ритуали, увеличавайки така силата на бога...

... Аз съм цар Озирис [т.е. Хор – б.В.Й.], който предприех поход по цялата земя, чак до необитаваните земи в Индия и до земите на север [*Сибир?* – б.В.Й.], чак до изворите на река Истър [т.е. до *Алпите*, откъдето извира р. *Дунав* – б.В.Й.] и пак до другите части от света до самия Океан [Атлантическия бряг на *Европа* – б.В.Й.].“/Диодор Сицилийски. Историческа библиотека, I, 17-20, 27. – В: <http://www.sigilla.com/diodorus.html>/.“

Като коментар на този обширен цитат ще кажем, в опозиция на Диодор, че *Дионис/Хор* научил „човешкия род да сади лози и да сее плода на житото и ечемика“, не за „безсмъртна слава“, а защото като бог-пастир се чувствал длъжен да се грижи за своето стадо. Хората, които получили от бога даром възможността да се изхранват пълноценно с култивирани растения, селектирани от боговете така, че да съдържат в себе си необходимите хранителни вещества, витамини и минерали, започнали ритуално да дават в храмовете приноси от своето земеделско и скотовъдно производство. Това били поетапно първите кълнове, първите зърна, първите ябълки и прочие плодове, както и първородните чеда на домашните животни.

Дарена от боговете, реколтата им принадлежи по право, а освен това като божествено творение е свещена. Чрез дребни приноси тя се десакрализираща и освобождавала за употреба като храна //История на религиите. Т.II. Авторски колектив: **Франсис Виан, Жан Варен, Жак Дюшен-Гилемин, Франс Винке, Ян де Врис, Франсоаз льо Ру, Реймън Блок.** С., Изд. Gallimard&Прозорец, 1996, с. 57, 58/.

Данни за жертвопринасяне на културни растения в знак на благодарност към благородния бог *Хор* има в договора от 1249 г. наложен на езическите пруски племена от Тевтонския кръстоносен орден. Едно от изискванията към победените пруси било: „Да не принасят вече жертви на идола, наречен Курке, който имат обичай да издигат всяка година след събиране на реколтата и почитат като бог...“ /История на религиите, т.II, с. 292, 293/. „Идолът“ очевидно бил самостоятелен тотемна стълб на *Курке (Хор)*. В град Киев тотемът на този бог бил именуван почти по същия начин – *Хорс (Хорос)*.

Римляните смятали *Конс* за бог на земеделието и урожая, но нима при българите, под имената *Дажбог, Ярило* или *Герман*, той не изпълнявал същата функция, в добавка към осигуряването от него слънчева топлина и пролетни дъждове?

По време на пионерските опити за организиране на земеделския отрасъл боговете разбрали, че няма да се мине само с технологията за зърнопроизводство – засяване, поливане, жътва, отделяне на част от семето и подготовката му за следващия цикъл. Всяка култура изисквала своя територия с оглед да се избегне кръстосване и изгубване на свойствените й ценни качества, плод на трудна и внимателна селекция. Освен това трябвало да се обособят участъците на различните земеделци.

За оформяне на земеделските парцели послужил опитът от планирането на храмовите комплекси и селищата на божествената раса. Макар и касаещо родитбата при растения, земеделието било сътворителен процес, и като свещен акт изисквало спазване на култовите норми. Нивите трябвало да имат определена форма, размер и ориентация спрямо посоките на света, за да изпитват благотворното въздействие от слънцето и звездите.

Податки по коментирания въпрос има в трактат на Цицерон за гадаенето, възпроизвеждащ текст от етруски *libri* (свещени книги). Става дума за среща на един орач от Тарквиния с *дребен на ръст дух с детско лице, но с посивели коси и голяма мъдрост*. Цяла Етрурия се стекла на мястото. От *малкия дух Таг, внук на Юпитер*, хората научили основните правила на етруската дисциплина. Спътницата на *Таг*, пророчицата *Вегоя* или *Бегоя*, разкрила на хората изкуството да се тълкува мълнията (*arsfulguratoria*), но им дала *ценни познания за землемерството* – правилното разделение и ориентиране на земите, строителните терени и градоустройството, наподобяващо шахматна дъска.

Етруските разполагали с *libri vegoici* („книги на Вегоя“), които Цицероновият съвременник Тарквиний Присций превел на латински (I в. пр.Хр.), но от които са оцелели едва няколко фрагмента. **/История на религиите**, т. II, с. 416-418/.

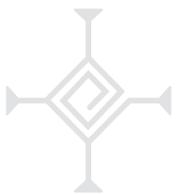
На старобългарски език името *Таг* означава „кон“ или „конник“. Очевидно добрият мъдър дух е *Дионис/Хор*, *Тракийският конник*, родоначалникът на тракийските, египетските, финикийските, етруските, латинските, българските (хунските), и прочие царски династии. Знаем, че *Дионис* е син на Зевс/Юпитер. Нимфата *Бегоя* не ще да е друга освен *Аби Байгул* (Лизианаса II), една от дъщерите на Дионис, която явно е продължила неговото дело: да помага на хората чрез плодовете на земеделието.

Латинските названия на някои култури и термини, свързани с растения, храни и хранене, са запечатали приноса на бог *Хор (Стария Пан)* в тази област: *oryza* „ориз“, *panicum* „диво просо“, *panis* или *pane* – „хляб“, *panificium* „правене на хляб“, *panarium* – „кошница за хляб“, *hordeum* – „ечемик“, *horreum* – „житница/хамбар“, *hortensia, orum* – „зеленчук“, *hortensis* – „градински“, *hortus, hortulus* – „градина/парк“, *hortulanus* – „градинар“.

В подземния олтар на *Конс* под Големия цирк в Рим почитали бога в ролята му на контролър за злите духове от Долния свят, което, предвид и идентичността на имената, го прави аналог на египетския *Хонсу*. Древната традиция на конните надбягвания ни отвежда към *Тракийския конник/Херос* (херос = Хорос = hors), в образа на който се сливат личностите на родоначалниците на трако-българите *Дионис/Хор/Бакх* и *Посейдон/Нептун*, като последният е и същинският създател на *домашния кон*. Ето защо сатирите – шумните весели компаньони на *Дионис/Бакх* – са изобразявани понякога с козя козина и копита, а друг път с конски уши, опашки и копита.

От името *Конс* произлизат римската държавна титла *консул*, както и съвременните термини: *конституция, конфедерация, конгрегация, конгрес, конференция, консилиум, консултация, консенсус, консолидация, конфигурация, конструкция, концепция, констатация, контаминация, концентрация, конгломерат, консистенция, контур, коняк, икона*; топонимът *Hong Kong* (мегаполис в Китай); и някои английски думи: *honour* („благородство“), *honey* („пчелен мед“), *hundred* („сто“).

Интересно е да се отбележи, че египетското име *Хонсу* и латинското *Конс* кореспондират с името на перуанския бог-слънце *Кон-Тику Веракоча*, наричан в Мексико *Кетцалкоатъл*. Името *Кон-Тику Веракоча* би могло да се разчете като „Бог Кон, [синът на] Овена-Дракон“. Наистина в митологичната генеалогия *Тракийският конник* *Дионис/Хор/Бакх* се явява син на Свещения Овен Зевс-Амон и внук на Свещения Дракон Кронос, който в Египет се е подвизавал под името *Ра*, с ипостаза „Крилатата змия“ (ламя, дракон).

В средноазиатските държави Балхара (Бактрия), Партия, Хорезъм и др. *Божият син-конник* бил назоваван *Сиявуш*, *Сияваршан*, *Сиявакс*. Според „Авеста“ херосът или *героят-слънце Сиявуш* владее райската страна Кангха, позната още като прародината Арияна Вежа. Обичайните изображения на *Сиявуш* съвпадат с тези на *Тракийския херос* (Horseman) и *Мадарския конник* (композиция от човек, кон, лъв и куче). За преки потомци на *Сиявуш* са се считали българските канове от династията Дуло, родът *Сиявушиди* в град Хорезъм (в основата на този топоним стои антропонимът Хор), партските Аршакиди, а също и персийските царе **/Борислав Иванов**. Сиявуш – бог сияен конник. С., ИК „Новата цивилизация“, 2013, с. 7-53/.

Персите наричали Балкх, столицата на Балхара, *Зариаспа* – „Златоконният [град]“ **/Петър Добрев**. Сага за древните българи. С., ИК „Кама“, 2005, с. 63/, защото българите отглеждали единствено там благородна порода от красиви бели коне със сивкави петънца по шията и златисти гривни. Дали това не е породата, селектирана от Посейдон/Боян по време на престоя му в Азия?

Разбира се българското (балхарското) име *Сиявуш* е свързано с индийското име на бога – *Сива* или *Шива*. *Сивият цвят* като съчетание между черния, символизиращ света на материята, и белия цвят, символизиращ света на духовете, е бил смятан от древните за цвят, принадлежащ на земните богове-жреци, които изпълнявали ролята на медиатори между земния и небесния мир. Така че името *Сива/Шива* е характеризирало *Божия син* в аспекта му на жрец и посредник с духовете на неговите отци и деди, които направлявали отгоре съдбовните измерения на земните неща.

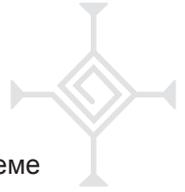
От контекста на тези разсъждения разбираме, че името *Сиявуш* е доразвита форма на името *Сива*, с цел, едновременно с медиаторското, да се подчертае соларното качество на бога. *Сива* е преминало в *Сиявуш*: сияен, блестящ. Това е същият бог на доброто в Зороастризма – *Ахура/Асура-Мазда*, **Ормузд** или **Ормазд**, познат в Египет като бога-слънце *Хор*.

Може би ще се учудите, но от името *Сива/Шива* произлизат френските думи *le cheval* („швал“ – „кон“), *les chevaux* („шво“ – „кон“).

От българското име *Сиявуш* на сияйния бог-конник произлиза на свой ред славянското име на бога – *Святовит/Световит* или *Свянтовит/Свентовит*. Има и други форми на името като: *Svantovit*, *Swietowit*, *Suvid*, *Sutvid* и пр. Първият източник, който говори за този бог е гетският историк Йордан (VI в.). Той употребява форма, изразена на латински език като *Suantovitus*.

Правени са много опити за тълкуване значението на антропонима *Святовит/Световит*; може би най-вярното значение е „Витяз на светлината“ или „Рицар на светлината“.

Ще цитираме откъс от „Gesta Danorum“ на Саксон Граматик, за да покажем как западните славяни, венетите, са разбирали ролята на *Световит* в техния живот, какво е било понятието им за този бог. Историческият момент е 1168 г., когато датският крал Валдемар нападнал остров Рюген, превзел столицата на

рюгяните-рани Аркона и разрушил храма на *Световит*, почитан по това време в „цяла Склавия“:

„...В центъра на града, на равен площад, бе построено от дърво светилище, прекрасна изработка. Това светилище беше на голяма почит не само заради величествения му вид и украса, но благодарение на святостта на Божеството в него. Външните стени на постройките бяха изцяло украсени с грижливо резбовани изображения... В центъра [на светилището – б.В.Й.] стоеше голяма статуя, която по своите размери превишаваше човешки ръст. Тази статуя беше извънредно необичайна и удивителна, доколкото имаше четири глави и четири шии, от които две бяха насочени напред, а две назад, а всяка от главите обръщаше своето лице – едната надясно, а втората наляво. Мустаците им (на тези глави) и косите им бяха подстригани така, сякаш художникът е подражавал на обичаите и прическите на рюгяните.

В дясната си ръка, изображеният чрез статуята Бог, държеше рог, изкусно изкован от разнородни метали [сребро с позлата? – б.В.Й.]. Свещеникът, който ръководеше техните обряди, ежегодно напълваше този рог догоре [с вино – б.В.Й.]. По количеството на питието, останало в рога [от миналата година – б.В.Й.], предсказваше добра ли ще е следващата реколта. Лявата ръка на статуята, сгъната в лакътя, лежеше на бедрото. Плащът достигаше бедрата, издялани от различни дървесни породи и сплетени с коленете почти невидимо, така че мястото на свързване би могло да се види само отблизо, и то след детайлно разглеждане. Нозете сякаш само докосваха земята, въпреки че основата [на статуята – б.В.Й.] бе дълбоко вкопана. **Наблизо бе сложена конска сбруя и седло за статуята** [т.е. за бога – б.В.Й.], **също символи на Божеството** [к.В.Й.]. Удивление предизвикваше извънредно големият меч, ножницата и дръжката на който, освен прекрасната художествена резба, бяха допълнително украсени със сребро...

...Освен това, на Божеството принадлежеше Бял кон. **Стригане или изскубване на косми от неговата грива или опашка се счита за престъпление. Само свещеникът има право да го храни или впряга, за да не изгуби това Божествено творение своята значимост. С този кон се отправя в бой срещу враговете Свантевит – така се нарича тази статуя, – както вярват те. Главното доказателство [за казаното – б.В.Й.] виждат в това, че сутрин (въпреки че той стои нощем в конюшната) конят често бива покрит с пот и гъста пяна, сякаш се е върнал от дълъг поход, пробягвайки пътищата на големи пространства.**

Използват този кон и за предугаждане на бъдещето. Когато народът се събира за военен поход против някаква страна, свещеникът забива [в земята – б.В.Й.] пред тях три реда копия. Във всеки ред по две копия са сложени косо, с вкарани в земята остриета. Разстоянието между редовете е еднакво. Щом се наложи да започнат война, свещеникът, предварително отправяйки тържествени молитви, повежда впрегнатия кон през редовете от копия. Ако конят престъпи отначало с десния си крак, то това е благосклонен знак. Обратно, ако конят вдигне левия си крак преди десния, тогава се счита, че е необходимо да се променят плановете за войната. Също така и морският поход се смята за опасен, ако не видят три пъти, крачка след крачка, добър ход на коня... [к.В.Й.]“

За нас този извор е твърде ценен. Летописецът е пряк участник в събитията, което проличава от подробното описание на славянския храм и на статуята на *Световит*, преди тяхното унищожение. Постарал се е, според своята компетентност, да запише най-характерното за ритуала.

ОБРЪЩАМЕ ВНИМАНИЕ НА ДВА МОМЕНТА В ЦИТИРАНИЯ ТЕКСТ:

1. *Световит* е бог-покровител на земеделието и може да дари хората с добра реколта. Почитането на този негов аспект става посредством Дионисов ритуал с вино. По отношение на земеделския аспект на *Световит* негови аналози са: тракийският *Дионис*, под друго име *Герман* – бог на гърма и дъжда; египетският *Хор*, под друго име *Хонсу*; също така римският Конс и разбира се славянският *Дажбог*.
2. *Световит* същевременно е войн и то войн-конник. Той има свещен бял кон с принадлежности за яздене – седло и сбруя. Преди война чрез коня се извършва гадание за успешни или неуспешни бойни действия. След война една трета от трофеите се прибира в неговия храм. Аналози: в Тракия – *Тракийският конник*; в Египет – *Хор*; в Индия – *Сива/Шива*; в Балхара – *Сиявуш, сияйният конник*; във Велика България и сетне в Дунавска България – *ковачът-войн Хурса/Хорс*, под друго име – *Железният баща*; в Персия и Рим – *Mitras, sol invictus* („Митра, непобедимото слънце“).

Необходимо е да отделим внимание на *митичния кон-родоначалник Акбузат* – основен герой в башкирския народен епос. Съветските републики *Башкирия* и *Татарстан* са създадени през 20-те години на XX век от съветския режим върху бившата територия на средновековната държава *Волжска България*. Така че башкирите, освен че носят кръвта на волжските българи, се явяват наследници на българския митологичен комплекс в Азия.

Името *Акбузат*, може да се тълкува като „Бяло слънце“. *Ак* значи „бял“, а *буз* – нещо кръгло/сферично и червено, например *буза*, *карпуз* или *арбуз* („диня“), *топуз* («метална топка»), *пузыр* («мехур», «балон»), *бусы* („наниз“, „гердан“, „колие“ от топчета). Ако приемем, че думичката *бузат/бусат* представлява закодираното чрез метатеза име *Субат/Собат*, т.е. *Сабазий*, това е директна отправка към този бог (ср. още със *суббота/събота* – седмичния ден на *Сабазий*). Тогава *Акбузат* следва да се тълкува: „Белият Субат [Сабазий]“. Подчертаването на белия цвят и в името, освен че той е характерен за външния вид на *свещения кон*, символизира способността му да преминава в отвъдния свят, света на духовете.

Епосите „Акбузат“ и „Урал батир“ образуват архаичния пласт на уралската митология. Белият крилат жребец *Акбузат* често преминава от отвъдния свят в нашия и обратно, като отвъдният свят е персонифициран от езерото *Шулган* и пещерата *Шулган таш*, която е и дом на *Акбузат*. Свещеният кон

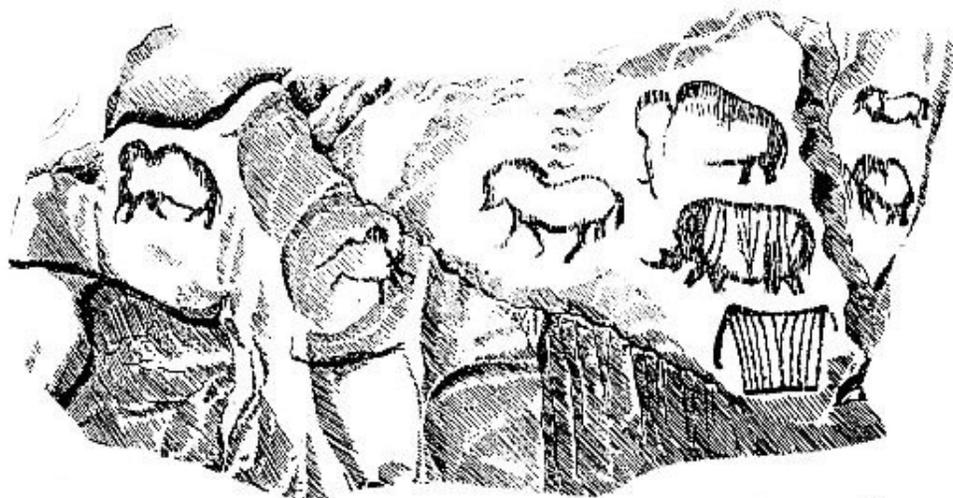

става другар и съратник на небесния бог *Урал батир* („Могъщият войн Урал“) в тежката му борба с тъмните сили – неговия брат *Шулган* и демоните на подземно-подводния свят. Кон и конник прелитат огромни разстояния, за да спасят различни народи от непосилното робство, наложено им от *Шулган*. *Акбузат* спасява богиня *Хумай* (*Умай*), която ражда на *Урал* син *Идель/Итиль*. В крайна сметка *героят-великан Урал* побеждава злото, но и сам загива, като тялото му се превръща в *планината Урал*, а по-късно синът му *Идел* в смъртта си се превъплътява в реката *Идель* (днес *Волга*) /вж. сайта „Башкирские народные сказки“ – В: <http://www.bashskazki.ru/page104.html/>.

Твърде любопитно е, че българските епоси са пряко свързани с палеолитните изображения, символи и знаци в уралската пещера *Шулгенташ* (*Каповая*). Древните селища в нея са били обитавани – по намерените органични останки в огнищата (изгорели кости от мамут и др. животни) – в периода XVIII-XIV хилядолетие пр.Хр. Стенописните композиции в залите „Хаос“ и „Зала на знаците“ оформят култови зони – светилища. Композициите са групирани в сюжети, в които е развита фабула между *соларния жребец – тотем на родоначалник (Акбузат), носорога (Шулган), големи и малки мамути* (персонификации на богини-майки), и символи като *триъгълник, трапец с уши-дръжки* (прототип на кратер) и др. (сн. 11, 12). Има и антропоморфни рисунки. Над всички образи доминира *жеребецът-тотем*. Вече са налице изследвания и анализи по тази тема /вж. **В. Г. Котов**. Святилище в пещере Шульган-таш (Каповой) и мифология Южного Урала. – В: Проблемы первобытной культуры: Сборник статей. Уфа, Гилем, 2001, с. 54-79; <http://kitaptar.bashkort.org/files/.pdf>.

Снимка 11. Кон сред големи и малки мамути и трапец с дръжки. Рисунки с охра в уралската пещера Шулгенташ, XVIII-XIV хил. пр.Хр.

Снимка 12. Графично копие на сцената от снимка 11.

Към четвъртата група названия на животното *кон* – произхождащите от основата *хор* – следва да отнесем само едно нарицателно име: английското *horse*, което побуквено копира египетския антропоним на бога – *Хорос*.

Ако *кон* = *horse*, в светлината на древната общност на индоевропейското езиково семейство, ще излезе, че *конят*, респективно *Тракийският* или *Българският конник*, е бил превъплъщение, образ, символ на бог Дионис/Хор. Английската дума *horn*, означаваща „рог“ – в анаграма Гор/Хор, е свързана пък с козловата ипостаза на бога, напр. в *Capricorn* („козирог“).

В заключение можем вече да отговорим на въпроса **защо конят е бил священото животно на траките и българите.**

Защото това соларно животно (сн. 13), само, или в симбиоза със своя ездач *Тракийският* или *Българският конник* (сн. 14), се е явявало превъплъщение, метаморфоза, зооморфен образ на *родоначалника на древните траки и древните българи – Божият син*, – известен с много имена: при траките и елините – *Дионис* или *Бакх/Вакх*; при египтяните – *Хор* или *Хонсу*; при римляните – *Бакхус*, *Конс* или *Митра*; при българите/словяните – *Авитохол*, *Хорс/Хурса*, *Сива (Шива)*, *Сиявуш*, *Сурва*, *Колад-Ярило*, *Дажбог*; при индийците – *Шива* или *Суря*; при персите – *Ахура Мазда* или *Ормазд*.

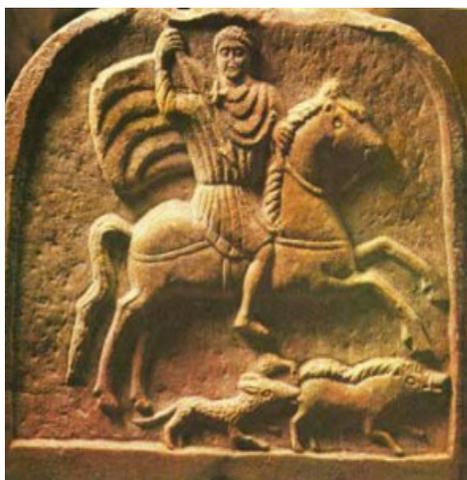
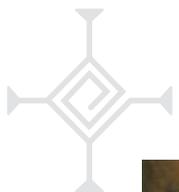
Снимка 13. Модел на слънцето от конски глави. Изображението на слънцето в трако-египетски стил (кръг с точка), е заобиколено околоръст от неговите синове *Кон* – Ка-Он, т.е. „Синовете на слънцето“. Плочка от конска амуниция от Летнишкото съкровище. IV в.пр.Хр. Фото автора.

Снимка 14. Изображение на *Тракийския конник* в Летнишкото съкровище.

Основната функция на царстващия бог била да пренесе по небосвода слънцето – небесното светило – от източния до западния хоризонт. Тази функция се предавала от баща на син: Уран/Атон/Тан я предал на сина си Кронос/Ра/Сварог, а той – на сина си Зевс/Озирис/Перун, и той – на сина си Дионис/Хор/Дажбог/Колад/Ярило, и т.н. Но докато египетският Ра – т.е. славянският Сварог – возел слънцето на своята небесна ладия, то неговите потомци Сварожичи – синът му Перун и внукът му Ярило – извършвали това посредством небесни колесници, теглени от бели или черни крилати коне. В славянските митове се казва още, че те управлявали буреносните облаци, гърма и мълнията. Така например бог Дионис, когато е влизал в ролята на облакогонец и гръмовержец, бил наричан Герман (Гърмян/Гръмян). При суха пролет, когато на посевите не достига животворната влага, е изпълняван *обичаят Герман*, придружаван с молитви за дъжд към бог Герман/Дажбог.

Египетският Хор летял на „крилото на Хор“, което в изображенията на персийския му аналог Ахура Мазда приема вид на крилатата колесница. Славянските аналози на бога: зимното слънце Колад (Cold/Холод/Мороз) прекосява небето на шейна, теглена от елени, а пролетно-лятното слънце Ярило кара конна колесница или язди бойния си ат. Тракийският конник Дионис, който също така е българският конник Хурса или Сиявуш, и освен това египетският Хор, надвива злия змей/дракон/крокодил или глиган – ипостаза на чичо му Хадес/Сет/Плутон, господар на Долния свят, – защото последният се опитва да попречи на слънцето да изгрее сутрин (сн. 15, 16).

Снимка 15. Тракийският конник (Херос) преследва Хадес (Сет) в ипостазата му на глиган. Мраморна оброчна плочка от с. Езерово, Пловдивско. III век. НАМ – София.

Снимка 16. Хор (маскиран като сокол) на кон пронизва с копие Сет (Хадес), в ипостазата му на крокодила Собек. Релеф върху камък от Египет.

През ранното средновековие, когато младото войнствено християнство настъпва срещу древното езичество, най-разпространеният образ в трако-българския езически канон – Херосът, богът конник – претърпял метаморфоза и се превърнал в светеца-герой Георги Победоносец, празнуван на 6 май.

ЗА ГЕР МАН, ПАН ЦАРЕВ, ПАСАР ЕЛ И ГОР РУБ КРАЙ СОФИЯ

Автор: Валентин Йорданов

Това са топонимите на няколко села южно от столицата София. Тези топоними са много, много стари. Казваме това, не само защото знаем античното име на град Сапарева баня – *Германея*. А защото това са четири различни имена на тракийския бог Дионис.

Името *Герман* е съставено от две думи: Гер-Ман, т.е. „Човек-герой“. *Герой*, *херой*, *херос* са думи, които ни водят към древността. *Тракийският херос* (бог Дионис) на оброчните плочки, или върху барелефа на *Мадарския конник*, християнството преобразило в *Свети Георги Победоносец*, празнуван на 6 май – денят на войската. Но името *Георги*, Геор-Ги, в старата му форма *Герги*, Гер-Ги, също съдържа основата *гер/хер*.

Впрочем древният обичай за измолване на дъжд *Герман* се чества на 12 май, когато засятите семена имат най-голяма нужда от влага /*Валентина Янчева*. Обичаят „Герман“ като проява на архетипа в българската култура. Семинар по практическа етнология и фолклористика „Проф. Д-р Иван Шишманов“ - http://www.ongal.net/editions/1Obsht_kult95/8Theses1_Valentina_Yancheva95.pdf/.

Това е зачатъчният миг за зърнените култури, осигуряващи изхранването на населението, но тогава започва и времето на бог Марс за военни подвизи и победи.

Ами героят *Херакъл/Херкулес*? Колко древен е той? Херодот пише, че са съществували двама *Херакловци*: първият бил бог Хор (*Хорус*), победителят на злия Сет; вторият бил смъртен човек и живял през XIII век пр.Хр. – Алкид, син на Амфитрион, – комуто Пития дала името *Херкулес*. Поради това в Елада съществували светилища и на двамата – на безсмъртния бог и на смъртния герой. Но египетските жреци познавали само първия, а за втория не били чували нищо. /*Херодот*. История, II, 43,44,144,145/.

В Египет, в двойния храм на Сет и Хор в Ком Омбо, *Хор* е наречен *Херу* („Героят“). Но и върху плочките от град Пилос, Пелопонес, в контекст с Арес и Хермес се споменава бог *Трисхерос* – „Три пъти герой“, непознат в Класическа Гърция /История на религиите. Т.II. Авторски колектив: **Франсис Виан, Жан Варен, Жак Дюшен-Гилемин, Франс Винке, Янде Врис, Франсоаз льо Ру, Реймън Блок**. С., Изд. Gallimard&Прозорец, 1996, с. 32/. Очевидно зад проз-

вицето *Трисхерос* се крие *Хорос*, ненадминат воин и *герой/херой* (*херос*) в епохата на боговете.

Скитите и келтите забивали големи надгробни камъни – *Менхири* – на лобните места на по-бележитите войни. На някои *менхири* са изобразени съответните войни в пълно въоръжение, държащи рог или метален ритон с вино.

Рогът, защитното средство на бика, овена или козела – зооморфните образи на Кронос, Зевс и Дионис – е сакрален съд в ръката на героя, от който той пие свещената Дионисова напитка. Но ако обърнем думата *рог*, ще получим *Гор/Хор* – египетското име на бога. Случайно ли в село със специфичното име *Рогозен*, Врачанско, е открит култов сервиз от VI-IV век пр.Хр. на Трибалската династия, съдържащ 165 сребърни съда?

Думата *корн* („рог“) е основа както на името *Кронос* (наричан в Египет Ра), така и на името *Хор*, защото внукът (Хор) променил леко името на славния си дядо, за да си състави име с подобна вибрация. *Кронос* означава „Рогатият [бик/козел]“, а основата *корн* – „рог“. Това проличава от латинската форма *cornus* – „рог“, гръцката форма *керос* – „рог“ и келтското име на този бог *Кернунос* – „Рогатия“. Между другото думата *керос* („рог“) по вокалност е идентична с *херос* („герой“). Семантичната връзка между двете думи ни навежда на мисълта, че героят трябвало да е рогат, което обяснява шлемовете с рога на войните в древността.

Интересна е и думата *корона*, защото короната на Хатор (Изида) представлява *рогата* на нейната ипостаза – кравата, – между които се ражда златният кръг на слънцето – нейния син *Хор*.

Ако се вгледаме в думите *Гер-Ман* и *Мен-Хир*, ще забележим, че те са идентични по своята морфология и семантика. Обаче в България съществува и топонимът *Гърмен* (село *Гърмен*, Гоцеделчевско; до него се намират останките на трако-римския град *Nicropolis ad Nestum*): със същата морфология, но по-различна семантика. В последния случай става дума за *Гърмен* или *Гърмян* – някой, който може да гърми, да произвежда мълнии.

И така, става ясно, че земеделският кумир *Герман*, който е и велик воин, по магичен начин може да доведе дъждовните облаци и да напои с топъл благ дъжд засетите в майката земя семена. Очевидно *Герман* съответства на *двойката баща-син*: при египтяните Озирис-Хор, при траките и елините – Зевс-Дионис, при славяните – Перун-Дажбог, при индите – Индра-Суря. Досещате се: това са боговете облакогонци, гръмовержци и мълниеметци. Те са господарите на небето и времето, но те са и универсалните оплодители на природата, затова глинената фигура на *Герман* се прави с подчертано изразен фалос и се „погребва“ ритуално в земя или вода – утробата на Богинята-майка (матер, т.е. материя).

Хезиод (VIII-VII век пр.Хр.) в „Теогония“, нарича Зевс „облакогонец“ и „събирачът на облаци“. Омир (VIII век пр.Хр.) употребява епитетите „облакоборец“, „гръмовержец“, „мълниевержец“ */Илиада*, IV, 30; V, 888; VII, 24, 280; VIII, 2, 38, 446 и другаде/.

Аполодор (~180~110 г. пр.Хр.) го описва като мълниеметец:

„... Връщайки си предишната сила, **Зевс внезапно се втурнал на небето в колесница, теглена от крилати коне, и, мятайки перуни** [мълнии – б.а.; к.а.], преследвал Тифон до планината, която се нарича Ниса. Там Мойрите [бо-

гините на съдбата Клото, Лахесис и Атропа, дъщери на Зевс и Темида – б.а.] подлъгали преследвания Тифон; убедили го, че ще му се увеличат силите, ако той яде плодове от Ефемерон [отровно растение – б.а.]. И ето, преследван по-нататък, Тифон дошъл в Тракия и, сражавайки се там около Хемийския хребет [Хемус – б.а.], мятал нагоре цели планини. Тъй като Зевс отразявал със своите перуни тези планини обратно, Тифон пролял много кръв близо до този хребет и, както говорят, по тази причина хребетът бил наречен Хемийски...“

/Аполодор. Митологическа библиотека, Кн. Първа, VI, 3/.

Дажбог или *Дайбог* има етимологична връзка със старобългарския глагол *дати* („давам“). Това е богът-отец на българите (словяните), който дава, дарява, опложда, възражда. В авестийския език *dazdā* означава „дарове“. И вероятно българската дума *дъжд* е отражение на един от даровете на бога.

В славянската митология *Дажбог* е сочен за син на Сварог (санскр. Свар-Ог: „Слънце-бик; аналог на Кронос) и брат на Перун (Зевс/Юпитер).

Всъщност *Дажбог* е син на Перун, а Перун – син на Сварог. В египетската традиция Сет (Хадес) коварно убива своя брат Озирис (Зевс/Перун) **/Плутарх.** За Изиди и Озирис, 13/; тогава баща им Ра (Кронос/Сварог) осиновил осиротелия си внук *Хор (Дионис/Дажбог)* и му помогнал да победи чичо си Сет **/надпис** върху стените на храма на Хор в град Едфу, Южен Египет/.

Така че *Дажбог* със сигурност може да бъде определен като славянския аналог на тракийския херос *Дионис* или *Герман*.

Панчарево: без суфикса – Пан-Цар(ево). *Пан*, но старият *Пан* – козелът-сатир, – е отново Дионис, а не синът на Хермес – вторият Пан. Зевс, пренебрегвайки по-големите си синове, повелил да го наследи най-малкият му син Дионис, който станал следващия цар на боговете и хората. От неговото семе се родили всички владетели на тогавашния свят.

През епохата на елинизма бог Дионис е наричан *Сабазий* или *Сабас*. В Саб-Бас („Пастир-цар“) втората морфема е анаграма на първата. Тя обаче е интересна с това, че дава корена на думата *базил*, Бас-Ил, т.е. „Цар-бог“. Оттам античната царска титла *базилеус*, както и средновековната византийска титла *василеус*, т.е. *василевс*. Така че основата Пан-Цар в топонима *Панчарево* визира точно тракийския бог *Дионис/Сабазий* в козловата му ипостаз на *Пан* и то като *Пан-Цар* – царя на земния и небесния свят, вседържителя, този, който обема в себе си и изразява цялата вселена. Земен цар и духовен пастир!

Названието *Пасарел* е съставено от Пасар-Ел, по-вярно – Басар-Ел, т.е. „Богът Лисугер“. *Басар*, *Басареус* е друго име на Дионис, свързано с ипостазите му на лъв (*барс*), пантера (Пан-Тера, т.е. „Земният Пан“), лисица (*басар*). Оттам е дошъл хоронимът *Басарабия*.

Лисичата ипостаз на тракийския бог е достигнала чак до Япония. Там я отнесла Су Анас (Лизианаса), дъщеря на Хорс (Дионис) и съпруга на Боян (българско име Бо-Ян, т.е. „Бог Ян“; тракийско име Посейдон; римско име Янус). На река Амур Су Анас, наричана още Аби Байгул („Майка-Патица“), родила син Иджик – родоначалника на династията Дуло и основател на империята Хон (Хуни).

В шинтоисткия пантеон забележително е семейството на две ослепително бели лисици – богът-лисугер Осусуки (Озирис) и богинята-лисица Акомачи (Изида), чието лисиче тяло било увенчано с главата на кошута. Техният син Инари (Хорос) също е лисица (тракийският Басар). За японците Инари е богът, който „ражда ориз“. **Йоланта Тубелевич**. Митология на Япония. Превела от полски Милена Милева. С., Изд. Български художник, 1986, с. 154-159, 306, 309/.

Вярването че Инари (т.е. Хор) „ражда ориз“ явно е свързано с цивилизационния поход на бога, по време на който той предал на хората тайните на житното и оризовото земеделие. Названието *ориз* е произлязло очевидно от името Озир(ис). Диодор (~90-35 г. пр.Хр.), наричайки Хор „Озирис...“, син на Зевс, и името му сред елините било Дионис“, е записал следното:

„17. **За Озирис** [т.е. Дионис/Хор – б.В.Й.] казват, че, понеже бил благодарен и обичал славата, събрал голяма армия и възнамерявал да обиколи цялата обитавана земя и да научи човешкия род да седи лози и да сее плода на житото и ечемика, защото предполагал, че ако прекрати дивашкия живот на хората и ги накара да преминат към цивилизован живот, ще получи безсмъртна слава заради големината на това благодеяние. Така и станало – не само тези, които по онова време получили този дар, ами и всички останали след тях поради радостта от откритите нови храни са почитали тези, които са ги въвели, като най-светли богове...

Озирис взел на похода и Пан [сина на Хермес/Тот – б.В.Й.]... Последвали го и хора, опитни в земеделието, като Марон по отношение на саденето на лози и Триптолем за сеенето и цялата работа около житото... Докато бил в Етиопия, казват при него бил доведен народът на сатирите, за които се твърди, че имат коса на бедрата. Озирис [т.е. Дионис] обичал да се смее и се радвал на музиката и танците; поради това и повел множество музиканти, сред които имало девет девойки, които можели да пеят и били обучени и в други изкуства и които елините наричат Музи [дъщери на Зевс и Мнемозина – б.В.Й.]; казват, че техен водач бил Аполон, поради което го и наричат Музагет – Водач на музите. Що се отнася до сатирите, те били взети във войската, тъй като били склонни към танци, музика и всякакво забавление и развлечение, а Озирис не бил воинствен и не се подлагал на битки и опасности, тъй като всички народи го приемали като бог поради неговите благодеяния. В Етиопия той научил хората на земеделие, основал достойни за споменаване градове и оставил хора, които да се грижат за страната и да събират данъци...

Когато Озирис пристигнал при границите на Етиопия, той обхванал реката от двете страни с насипи, за да може като придойде да не заблътява страната без никаква полза, ами чрез построени порти течението да се пуска леко, според колкото има нужда. **След това той преминал през Арабия покрай Червеното море чак до Индия и до края на обитаваната земя. Основал и не малко градове в Индия...**

20. Той се занимавал и с лов на слонове и оставил навсякъде стели от своя поход. Обиколил и останалите народи в Азия [к.В.Й.] и преминал през Хелеспонта в Европа...“ /**Диодор**. Историческа библиотека, I, 17-20/.

Името *Инари* се чете: Ин-Ари, т.е. „[Х]ари, [синът на] Ин [жената = Изиди]“. Формата на името **Хар** се среща и съдържа в Хоровите имена **Харпократ**, **Харзомтус**, **Харе Кришна**, и като наставка в етнонимите на арийските народи: **Арии**, **Балхари** (**Българи**), **Хазари**, **Авари**, **Маджари** и др.

Храмовете на най-древните и популярни божества в Япония – *Инари* и майка му *Аматерасу* (същата Акомачи) – наброяват няколко хиляди. Те са подчинени на главния храм *Фушими-Инари-джинджа* в *Киото*. Разпознават се по дървените статуи на лисици. Основният празник е *Инари-мацури*, който трае 21 дни. Божеството пътува из страната в паланкин (покрит трон), съпровождащо от шумна процесия на танцьори, пантомими и народно веселие /**Йоланта Тубелевич**, пос. съч./.

Аматерасу (Ама-Тера-Су, т.е. „Майката земя [т.е. звезда] Су [Сулис/Сотис]“) е Богинята-майка в шинтоизма. Родена от лявото око на демиурга Идзанаги: той ѝ дал властта над „Високата Небесна Равнина“. Защото тя е „Тази, която блести на небето“, т.е. звездата *Сотис/Сириус*, майката на слънчевия *Инари* (Хорос). Главен храм на *Аматерасу* е *Исе-джингу* в префектура *Мие*.

Горубляне е образувано чрез съчетаване на Дионисовите имена Гор-Руб. *Гор* си е озвучената форма на египетското име *Хор*. А *Руб* е обърнато **Бур** (**Бури**) – Хоровото име, с което назовавали вълчата ипостаза на бога. Особено разпространено е то сред българите в азиатските им обитания. Можем например да отбележим българските тежки конници **бурджани/бурджаи**, благородни предходници на рицарското съсловие, за бойните умения на които арабските автори се изказват твърде страхопочитателно. **Бурджаните**, познати още като **варяги**, били наемани срещу огромни суми в елитните дружини на чужди императори и царе. Разбира се дружината („хранените хора“) на българския кан е формирана от отлично обучени **бурджани**, излъчени от съсловието на боилите. Затова централната територия на Българската държава на кан Аспарух южно от Дунав, около Дръстър – Плиска – Преслав, където били поместията на боилската каста, се наричала **Бурджай**, а земите източно от нея – **До Бурджай**, т.е. **Добруджа**.

Българите в планината Кавказ са дали на нейния първенец името **Елбрус**: от Ел-Бурус, т.е. „Бог Бур“. Реката, която пресичала централните земи на Велика България (съществувала през VI-VIII век в днешна Русия и Украйна), българите наричали **Бури чая**, а държавата си – **Буристан** – „Станът [страната] на Бури“. Оттам гръцките колонисти и летописци започнали да употребяват хидронима **Бористенес**. Днес реката се именува Днепър.

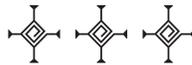
Освен от българите, вълкът, възприеман в ипостазата **Бури** на смелия войн бог Хор, е ползван като тотем-покровител и победоносец на войската в Египет, Рим, Македония и другаде. Македонските тежко въоръжени хоплити носели големи кръгли щитове, на които бил изобразен свирепо нападащ вълк.

Диодор (~90-35 г. пр.Хр.) споменава, че бойните тотеми са ползвани в много по-древно време – още в епохата на самия Дионис/Хор:

„18. Разказват, че заедно с Озирис [Хор – б.а.] тръгнали на поход двамата му синове Анубис [полубрат на Хор – б.а.] и Македон [явно друго превъплъщение на Хор], които се отличавали с храбростта си. И двамата използвали отличителните оръжия на определени животни, които приличали на тях заради храбростта си – Анубис бил наметнат с кучешка кожа, а Македон – с предната част от кожата на вълк [вълкът бил един от зооморфните образи на Хор, в Азия той бил познат като вълка *Бури*; в кн. IV, IV-4 Диодор пише за другата бойна ипостаза на бога: „По време на война Дионис обличал за битка войнски доспехи и кожа на пантера.“ – б.а.]...“ /Историческа библиотека, I, 17-20/.

И така, посредством анализ на топонима *Горубляне* установихме, че в тракийската древност селището е било войнско сборище: сборен пункт на бойните формирания в земите на тракийското племе Серди.

Да се върнем към *Герман*, облако-дъждоносец, мълниеметец и храбър войн, с който започнахме това кратко изложение. Друг войнствен аспект на същия този бог бил *Митра*. Както *Герман*, и *Митра* съчетава в себе си чертите на тримата богове-отци: дядото Кронос/Ра/Сатурн, сина Зевс/Озирис/Юпитер и внука Дионис/Хор.

От дълбока древност в Персия, но и в Римската империя, празникът на *Митра* – „Денят на Раждането на Непобедимото Слънце“ (*Dies Natalis Sol Invictus*) – е бил провеждан на 21/22 декември, деня на зимното слънцестоене, а сетне на 25 декември. На първия посочен ден – *Игнажден*, – в Тракия и Гърция било чествано раждането на божия син Дионис – в ипостазата на студеното слънце *Колада*; в Египет – на божия син Хорос (сетне Серапис); в Индия – на Харе Кришна; във Вавилон – на Мардук. Празникът се отличавал с бурна вакханалия, улични шествия и маскаради, даряване на подаръци.

Наскоро в село *Герман* беше открит мраморен барелеф на *Митра*, жертващ бик, вероятно използван в местно светилище на бога. Храм на *Митра* е функционирал и край античния град *Сердика*. Днес той се намира в подземие на базиликата *Света София*, реставриран е и може да бъде посетен. А в самата крепост на *Сердика* е открит още един храм на Митра с три помещения.

НАЧАЛОТО НА ЧОВЕШКАТА НАУКА ИЛИ ЗА ЕЗИЧЕСКИТЕ ПРОТОТИПИ НА САТАНАТА, ЛУЦИФЕР И АНТИХРИСТА

Автор: Валентин Йорданов

Трите образа на злото, сътворени от езическата демонология, били доразвити от християнската църква през периода на нейното утвърждаване в късноантичното и ранносредновековното обществено съзнание. До днес обаче няма яснота кои божествени персонажи са послужили за прототипи на тези негативни олицетворения. Съществуващите още в античността представи, както и съвременните хипотези, най-често ни отклоняват от историческата истина.

Да вземем за пример *Луцифер*. В античен *Рим* *Луцифер* погрешно е смятан за син на звездата Аврора (планетата Венера), може би умишлено – с цел запазване на неговата тайна. Латинският антропоним *Lucifer* означава „Правещ светлина“. За гръцки аналог на *Луцифер* е възприет *Φώσφορος* (*Фосфорос*: „Носещ светлина“) – синът на *Εωσφόρος* (*Еосфорос*: „Утринна звезда/светлина“), т.е. богинята на зората *Еос* (римската Аврора или българската Зорница). По вавилонската традиция *Утринната звезда* (Зорница) се появява сутрин на източния хоризонт, за да роди *Изгряващото слънце* (Фосфорос).

В *Египет* посредством същия митологичен сюжет е обясняван *хелиакалният изгрев* през първия ден на *Сотическата година*, когато богиня *Изида*, превъплътена в звездата *Сотис* (*Сириус*), ражда в утринното небе своя син-слънце *Хор*. Ако обаче повдигнем булото на тайната на *Луцифер*, ще разберем, че той няма нищо общо с *Фосфорос*. Звездната ипостаза на *Луцифер* (Меркурий Луг/Луц или Хермес) е планетата *Меркурий*, а на *Фосфорос* – слънцето. Майка на *Фосфорос* е *Еосфорос*, с ипостаза планетата *Венера*, а майка на *Меркурий Луг/Хермес* – *Мая Атлантида*.

В Стария завет, в юдейски, еврейски, апокрифни и други текстове, *Луцифер* се описва като верен слуга на *Бог*, стоящ до трона му. В един момент обаче *Луцифер* се разбунтувал и *Бог* го низвергнал от небето. Така светлият божи ангел се превърнал в паднал ангел или тъмен демон, който започнал да тласка хората към подчинение на *Сатаната*.

Настоящата статия има за цел да даде отговор на въпроса кои са тримата богове, които по време на *Златния век* на Кронос и Зевс са участвали в строежа на земната цивилизация, но в следващите епохи политико-религиозните промени ги низвели до най-коварните врагове на човека.

Как се е стигнало до такова изкривяване на информацията, довело до днешната наша неосведоменост за древността?

Проблемът на хилядолетното знание е неговото огромно напластяване, опорочено, профанизирано и объркано, първо, заради *нетрайността на носителите на информация* – метал, камък, кожа, папирус, второ, заради *динамиката на древните езици и писмена*. Нетрайните носители водят до многократно възпроизвеждане (преписване) на текстовете. От друга страна географското диференциране на човешките общности и разделението на езиците предпоставило етнически войни, грабежи, рушене на културни паметници, палежи на библиотеки. Първа жертва по правило ставала жреческата общност – носител на етническата памет и пазител на древното знание и писмо.

Когато войната отминела и книжовниците на победителя откриели някои древни книги на победения, оцелели по чудо в пожарите, оказвало се, че няма кой да разчете тези книги, че знанието в тях е изгубено безвъзвратно.

Великото дело на боговете трябвало да бъде изтрито от страниците на историята и да мине в езотеричната зона на митологията. Хората лесно „забравили“ кой ги е създал като раса и постепенно започнали да вярват, че божествените постижения – култов ритуал, писменост, наука, архитектура (храмово и градско строителство), земеделие, скотовъдство и др. – са човешко дело.

Погледнете етническата карта на света. Колко от старите народи са изчезнали (поголовно изстребени) и колко архаични езици са мъртви?! Тук би могло да се изведе още едно правило: дивият погубва цивилизования, варваринът – културния, безскрупулният – моралния, злият – добрия. Примери: геноцидът срещу културните паметници на *Египет* от страна на персите (VI-V в. пр.Хр.), гърците (IV-VII в.) и арабите (VII в. и след това); „треската за злато“ на испанските конкистадори в *Мексико* и *Перу*, избиването на жреците и ограбването на храмовете на майите и инките (XV-XVI в.); поголовното изстребване на племето пруси от тамплиерите (XIII в.) и пр. Особено знаков геноцид е този срещу племето Уру – божествени потомци, – обитатели на тръстиките острови в езерото *Титикака*: те били принесени в жертва в собствените им храмове, посветени на бога-слънце Инти.

Как биха могли да се защитят от злото божествените потомци – светли градивни личности, извисени души, – които живеели в хармония с природата и помежду си, по нормите на хуманността, алтруизма и емпатията? Не са могли.

Те ни сътвориха с любов и ни учеха на любов: към себеподобните, към природата – жива и нежива, и дори към Космоса, от който *Творецът, Светият дух*, е спуснал към нас частица от себе си – искра нетленна.

Но ние не отвърнахме на създателите си със синовна любов. Ние не обичаме себеподобните. Ние отравяме земната природа, която поддържа живи

телата ни. Ние нехаем как ни влияят планетите и звездите, камо ли да ги гледаме и да мислим за тях с възхита и любов, и да вярваме в постоянството им да посредничат за здраво и надеждно прераждане на душите ни.

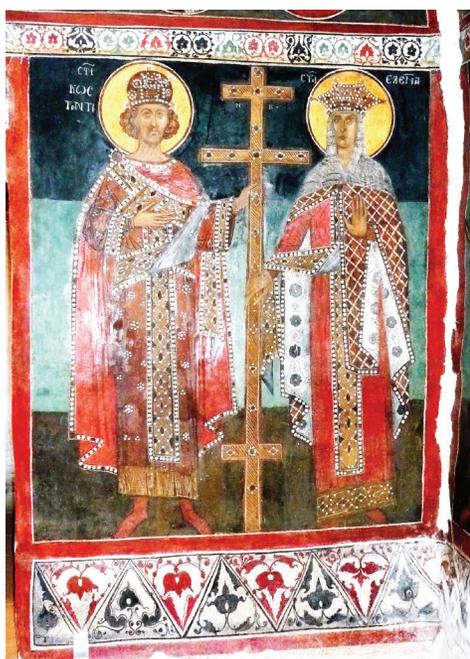
Нали Хермес Трисмегист ни учи: „Каквото горе, това и долу!“ В симетричната хармония между Небето и Земята, между хората – духове в земно тяло – и небесните духове, двете страни си влияят взаимно: както звездите на хората, така и хората на звездите. Не бива да нарушаваме равновесието, защото това ще доведе Вселенската система до разпад и гибел. Ако всеки един от нас не вярва в своята индивидуална сила, нека не подценяваме обединената сила на обществото: дори една човешка душа да няма достатъчен енергиен импулс, все пак на планетата ни живеят десет милиарда души.

Заради невярата в своите възможности ние сринаме естествения кръговрат на душите. Те стават все по-слаби, а телата ни все по-груби. Потъваме в материята, не търсим духовни изяви в безбрежното поле на изкуствата и науките, изпадаме до положението да мислим само за пари, облекло и храна. Богатите се борят за власт и предмети на лукса, а бедните стигат дъното, търсейки единствено храна и топлина – крайните нужди на биологичното тяло. И двете категории хора са подвластни на материята.

Каква е перспективата, ако продължим да следваме пътя на инволюцията? Мрачна. Упадък на нашата цивилизация, изгубване качествата на расата ни, дарени нам щедро от *Създателя*. Ще се превърнем в още един деградирал хуманоиден вид, който ще допълни семейство Hominidae (Човекоподобни маймуни).

Това ли искаше за човеците и проповядваше в притчите си Исус Христос, поредният божи син, който се жертва за доброто на света? За това ли се бореха учениците на Исус – Петър и Павел? За това ли страдаха хилядите християни-мъченици? За да могат неколцина гръцки владици, овладели чрез коварство църквата на *Византия*, да въведат църковен канон, чрез който на практика се извършва подмяна на Христовото учение?

Християнството е въведено за държавна религия от основателя на *Византия*, императора-тракиец Константин Велики (306-337 г.; **сн. 1**). Посредством своя *Милански едикт* от 313 г. за равнопоставеност на всички култове в империята, той мъдро прекратил религиозните раздори. Тази политика е продължена от неговите наследници.

Снимка 1. Константин Велики и майка му Елена, прегърнали троен християнски кръст. Стенопис от XIV в. в черквата „Св. Георги Победоносец“ на едноименния манастир над с. *Кремиковци, Софийско*. Фото автора.

Обаче първият грък, седнал на византийския престол – Теодосий I (379-395 г.), – саботирал градивното развитие на християнската държава от Константинов тип. Инспирираният от Теодосий *Втори вселенски събор в Константинопол* през 381 г. взел решение за даване на първенство на Цариградския епископ пред другите епископи в империята, както и за преследване на християнските течения и на ересите, несъгласни и противоречащи на оформящия се християнски ортодокс в неговата прогръцка форма. Задкулисната идея била налагане на гръцко културно превъзходство и влияние, посредством формални средства – език, писмо, книжнина – над съседните етноси (траки, българи, египтяни и др.), въпреки тяхната древност и самобитна култура. /Д-р **Ганчо Ценов**. *Кроватова България и покръстването на българите*. Трето издание. С., Изд. Хелиопол, 2004, с. 78-145/.

През 391-392 г., в изпълнение забранителна заповед на императора на *Изтока и Запада* Теодосий, римските и византийските центуриони затворили езическите храмове в *Рим, Тракия, Елада, Анатолия, Леванта и Египет*. Прогонили жреците и избили съпротивляващите се; за упражняващите езическия култ императорският едикт предвиждал смъртно наказание. Вървящите с войската групи от християни, следвани от мародери, разрушили храмовете, натрошили прекрасните антични статуи, ограбили култовия инвентар, изгорили свещените книги. Ще посочим най-величествените храмове, погубени от безумната тълпа: храмовете на Веста и на Юпитер в *Рим*; *Партенона* в *Атина*,

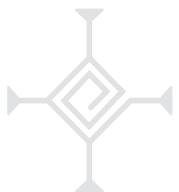
светилището на Аполон в *Делфи* и храма на Зевс в *Олимпия, Елада*; храма на Артемида в *Ефес, Анатолия* – тук е изгорена и библиотеката; храмовете на Зевс, Атина и Хермес в *Бaalбек, Ливан* (сн. 2, 3); *Серapeумът* в *Александрия, Египет*, заедно с прилежащата *Академия* и *Библиотека* – тук са изгорени стотици хиляди папируси, преписи на древни книги не само от *Египет*, но и от *Месопотамия, Индия* и други части на света. Така било погубено знанието за началото на цивилизацията!

Снимка 2. Руините на Храма на Слънцето в Баалбек, Ливан.

Снимка 3. Блок, с тегло над 1000 тона, изоставен в древната кариера край Баалбек.

След време страстите се уталожиха. Християнските попове, новите господари на вярата, трябвало да поемат верските дела. По примера на езическите храмови комплекси, църквата станала попечител на науките и изкуствата. Част (оцелелите в погрома) от *четиридесет и две книги на Хермес/Тот, съдържащи системата на научното знание*, легнали в основата на християнската наука. Ала знанието, разработено и синтезирано по съвършен начин от Хермес Трисмегист, се оказало несмилаемо за шаблонирания умове на книжниците-черноризци. Особено непонятно било то в езотеричните му аспекти, преплетени с по-достъпните за ума материално-количествените величини и обяснения. Именно на материалната част от знанието преднамерено е дадено предимство: природните дисциплини не претърпяли кой знае какви ограничения в развитието си, докато *хуманитарните били цензурирани по въпросите на сакралността, човешката личност и психология*.

Разбира се езическата езотерика трябвало да бъде отстранена главно заради нетърпимия ѝ антагонизъм с духовната доктрина на християнството – монотеизма. Ще дадем пример с *Херметичната дисциплина астрология*.

В продължение на хиляди години специална подкаста на жреческото съсловие наблюдавала планетите и съзвездията на небесния свод. Календарът бил съставен на база времето измерване на цикличните орбитални движения на слънцето и планетите по звездната карта. Сводът бил разделен на дванадесет дома или зодиакални знака, които съобразно временно-пространствения континуум, влияят върху хората и събитията на земята. Хермес/Тот успял да систематизира в своя „учебник“ по астрология това огромно и сложно знание, събрано може би за цели 52 000 години.

Във философски план християнският монотеизъм брутално отричал идеята за древния божествен пантеон, съставен от седем богове-планети. Няма как да се изучават звездите и планетите, които са ипостазии и носят имената на основните езически богове: Слънцето – на бог Дионис/Хор/Митра (Sol Invictus); Луната – на богиня Селена/Луна; планетата Марс – на бог Арес/Марс; планетата Меркурий – на бог Хермес/Меркурий; планетата Юпитер – на бог Зевс/Юпитер; планетата Венера – на богиня Афродита/Венера/Ищар; планетата Сатурн – на бог Кронос/Сатурн. Главната звезда Сириус/Сотис съответствала на богиня Изида (Хатор), майката на Хор.

Антропоморфните божества трябвало да бъдат забравени завинаги, изключая техните рогати зооморфни превъплъщения – бикове, овни и козли. Последните придавали страховит вид на *Сатаната, Луцифер и Антихриста* – образи, с които църквата плашела населението. Така астрологичното знание потънало в дълбоките тайни на окултността. *Светата инквизиция* изгаряла на кладите практикуващите го „вещици“: за назидание на онези, които питаели естествен стремеж към душевна свобода.

Ето защо едва през XV-XVII век Николай Коперник и Галилео Галилей, в спор с инквизиторите, „открили“ *Слънчевата система* и съставлящите я планети. Дори в съвременното ни астрологията не е наука, за разлика от „точната наука“ астрономия.

Освен това в античния свят *дните на седмицата* също носели имената на седемте богове и техните планетни ипостазии. За да се забравят боговете

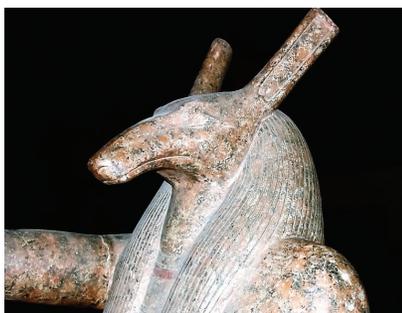
от езическия пантеон, наложило се неделата да бъде преименувана от „Ден на Слънцето“ в „Ден на господаря/господа“ (т.е. на Исус Христос), а останалите дни просто да се номерират: първи, втори, трети и пр. Ще илюстрираме чрез промяната в *Рим*, от езическо към християнско название на деня: Solis dies („Ден на Слънцето“) станал Dies Domenica („Ден на Господ“); Lunae dies („Ден на Луната“) – Prima feria („Пъръв празник“); Martis dies („Ден на Марс“) – Secunda feria („Втори празник“); Mercurii dies („Ден на Меркурий“) – Tertia feria („Трети празник“); Iovis dies („Ден на Йови/Юпитер“) – Quarta feria („Четвърти празник“); Veneris dies („Ден на Венера“) – Quinta feria („Пети празник“); Saturni dies („Ден на Сатурн“) – Sabbatio dies („Ден на Саббат“ или „Събота“). Единствено за последния ден се е запазило елинистическото име *Сабазий* на бог *Дионис/Хор*.

Във *Византия* и *България* също била наложена поредна номерация на дните. Трябва да се отбележи, че европейските народи, подвластни на *Рим* и на Римо-католическата църква (готи, гали, франки, келти, англо-сакси и др), не възприели тази промяна и запазили езическите названия на дните. **Д-р Ганчо Ценов**. Произходът на българите и началото на българската държава и българската църква. Трето издание. С., Изд. Хелиопол, 2005, с. 322-333/.

Друг подходящ пример за пренебрегване на древното знание е медицинската наука. Тук няма да навлизаме в подробности, само ще посочим че за разлика от древната фармация, която правела лекарства от естествени билки, днешните фармацевтични компании произвеждат лекарства, синтезирани от химически препарати. Последните са насочени към лечение на определено заболяване или орган, за сметка обаче на останалите органи и на целия организъм, които биват отравяни. Накратко казано, съвременната медицина има три основни греха: бори се със симптомите на болестта, а не с нейния причинител; лекува орган или част от тялото, а не цялото тяло; използва хирургията неоснователно много. Холистичната медицина прави точно обратното.

И така, прототип на *Сатаната* е владетелят на *Долната земя*, царството на сенките, тъмнината и смъртта – *Хадес/Сет* (сн. 4). Името *Сатана* произхожда от египетското име на бога *Сет*. От трако-гръцкото му име *Хадес*, *Адес* или вавилонското *Адад* произлиза думата *Ад*. В „Книга на мъртвите“ *Ат* е земята, населявана от хората, а *Дуат* – небесните селения на душите. От египетското му име *Себек* произлиза арабското име на дявола *Шебек* или *Шейтан*. Идентично със *Сатана* е финикийското му име *Танат/Танас* (гръцката форма на това име е *Танатос*). Латинското му име *Плутон* разкрива неговата материално-упадъчна същност на почитател на златото, парите, богатството, разкоша – измамните земни блага, които отдалечават от духовността.

Снимка 4. Статуя на бог *Сет* в човешко тяло и с глава на **тръбозъб**. Червен гранит. Музей в Кайро, Египет.

Зооморфните образи на *Хадес/Сет* – на животни, които се крият в земята или под водата – подчертават неговата хтонична същност: змията *Усой*, скорпиона, крокодила *Себек/Собек* (сн. 5), хипопотама, глигана, африканския тръбозъб (*Orycteropus afer*). Гледайки нощното небе, древните вярвали, че ако скорпионът, т.е. едноименното съзвездие, ужили с отровата си божествените персонажи от съседните съзвездия, например ловеца от съзвездието *Орион*, с това ще настъпи краят на Вселената.

Снимка 5. *Хадес/Сет*, в ипостазата му на *Себек/Собек* (маскиран с крокодилска глава). След убийството на брат си *Зевс/Озирис*, *Сет* се провъзгласил за владетел на *Горен и Долен Египет*, затова тази статуетка го изобразява с *двойната корона*.

В реален исторически план *Сет* управлявал *Долната земя*, т.е. *Северен Египет*, където боговете и сетне фараоните погребвали мъртвите. Мумифицираните тела били отнасяни в долина край град *Мемфис*, наречена *Елисейски полета*, *Полята на блажените* или *Ахерусия*.

В мита за слизането на Орфей в подземното царство на Хадес, пазено от триглавото куче Цербер, се твърди, че пътят на душите към него започвал с прекосяване на река *Стикс* в „прогнилата лодка“ на *Харон*. **Н. А. Кун**. Старогръцки легенди и митове. С., 1967, с.197-200/. Не става ясно, че това подземно царство всъщност е владеният от Хадес/Сет *Долен Египет*, а р. *Стикс* е *Нил*.

Диодор Сицилийски (~90~30 г. пр.Хр.), който е творил в библиотеката на *египетска Александрия*, разказва как гръцките митове за „подземното царство“ са просто една фантазна преработка на действащия дори по негово време „египетски погребален ритуал“ на р. *Нил (Стикс)* край гр. *Мемфис*:

„... Орфей например донесъл [в Елада – б. В.Й.] повечето мистерии, оргиите, свързани с неговото скитане и разказа за преживяванията си в отвъдното... [к. В.Й.]. Наказанията на грешниците в отвъдното, Полята на блажените и измислените представи, на които вярват мнозина, са подражание на египетския погребален ритуал. Например Хермес, Водачът на души [*Психопомпос* – б. В.Й.], според древната египетска традиция докарва тялото на Апис до едно място и го предава на човек, който носи маска на Цербер. **След като Орфей въвел това при гръците, Омир в съгласие с него казва [к. В.Й.]:**

... Минаха покрай вълни океански, край Белия камък, близо до Сънни полета, а после край Слънчеви порти плаваха; стигнаха бързо поля с асфодели обрасли, дето живеят душите, които са сенки на мъртви.

Той говори за реката Океан, защото египтяните на своя език наричат Нил Океан, Слънчевите порти е град Хелиопол, а се споменават полята, митичния дом на покойниците, защото до езерото има място, наречено Ахерусия, близо до Мемфис, а около него има прекрасни поля, с блатиста почва и обрасли с лотос и тръстика. Заради това и се казва, че мъртвите живеят по тези места, тъй като повечето и най-големите египетски гробници се намират там, а мъртвите биват пренасяни както през реката, така и през Ахерусийското езеро, а телата им се полагат в гробниците, които са там.

Също и много от другите неща, които елините разправят за отвъдното, съвпадат с това, което и сега се случва в Египет; защото лодката, която пренася телата, се нарича *барис*, на лодкаря се дават пари [*Харонов обол* – б. В.Й.], а самият лодкар се нарича на местния език *харон* [к. В.Й.]. Близо до тези места, казват, има и „сенки“, което е светилище на Хеката, порти на Кокит и Лета, опасани с бронзови ленти. Има и още едни порти на Истината, а близо до тях – статуя без глава на Справедливостта.“ **/Историческа библиотека, I, 96; вж. и I, 92/.**

По Диодоровия текст, за да стигне до свещената долина, процесията с мумията трябвало да преодолее река *Нил (Океан)* на ладия, управлявана от лодкар, наричан нарицателно *харон*. В трако-гръцкия мит реката е наречена с

древното ѝ име *Стикс*, а подкарят – с лично име *Харон*. Ха-Ра-Он, т.е. „Великият Ра – Слънцето“ в египетската традиция е небесният подкар и пазителят на *небесната порта* към *Аменти*.

Зоната на гробниците на телата е смятана за *земния Аменти* – *скрито място, убежище на Ка* (астралните двойници) и *Ба* (душите, блуждаещи около тялото до 40-я ден). Там душите се представяли със земните си дела пред съда на *Озирис* (*Зевс-Амон*) и *Анубис*. От името *Амон/Амен* е дошло названието *Аменти*, тъй като *Амон* се явява господарят на зоната. Когато душите излезели от състоянието си на телесна съпричастност, означавано с термина *Ба*, и преминали в свободното си състояние *Ху*, те могли да отлетят към *небесния Аменти*, където да се пречистят и подготвят за прераждане. **Книга на мъртвите на древните египтяни**. Второ преработено издание на български език. Превод в стихове от френски език Йордан Ватев. С., Изд. Хелиопол, 1994, глави 1, 4, 8, 9, 13, 18, 26 и др./.

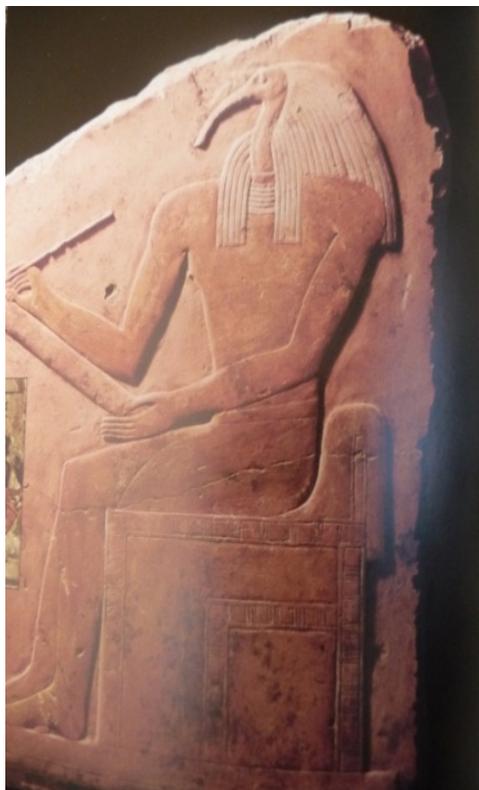
Хадес/Сет се е сдобил със зловещия си образ още в епохата на боговете, не само защото управлявал царството на сенките, а защото погубил собствения си брат *Зевс/Озирис* по особено жесток и подъл начин. Подлъгал го на шега да легне в един красиво изработен саркофаг, запечатал го със смола и *Озирис* се задушил. Сетне разрязал тялото му на 14 части, които разхвърлял на различни места из *Египет*. Така се случило първото ритуално убийство в света. Нарушаването целостта на тялото преди 40-я ден от смъртта, целяло освен физическа гибел, гибел и за душата – осуetyаване на възможността тя да отлети от тялото и да се прероди. Затова *Изида*, вярната жена на *Озирис*, силно желаейки да спаси душата на любимия си съпруг, бързо обиколила страната, намерила частите на тялото, съшила ги, приготвила мумията и извършила достойно погребение. **Плутарх**. За *Изида* и *Озирис*, 13, 20/.

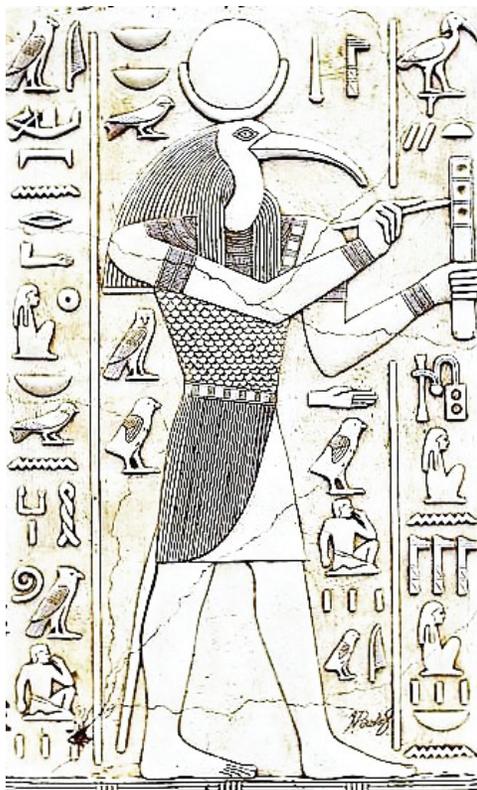
Снимка 6. Бог *Хермес* в двуколка наядсно. Сребърна декадрахма на тракийското племе *Дерони* от колективната находка при с. *Величково, Пазарджишко*. V век пр.Хр.

Прототип на *Луцифер* е трако-гръцкият *Хермес* (сн. 6), египетският *Тот* (сн. 7 а, 7 б), римският *Меркурий*, келтският *Меркурий Луг*. Именно формата *луг* („светлина“), идентична с *лукс* (ср. *Луксор*) и оттам с *луц*, ни отвежда към *Луцифер* („Правещият светлина“; има се предвид „Който отваря ума за знанието“, „Просветителя“).

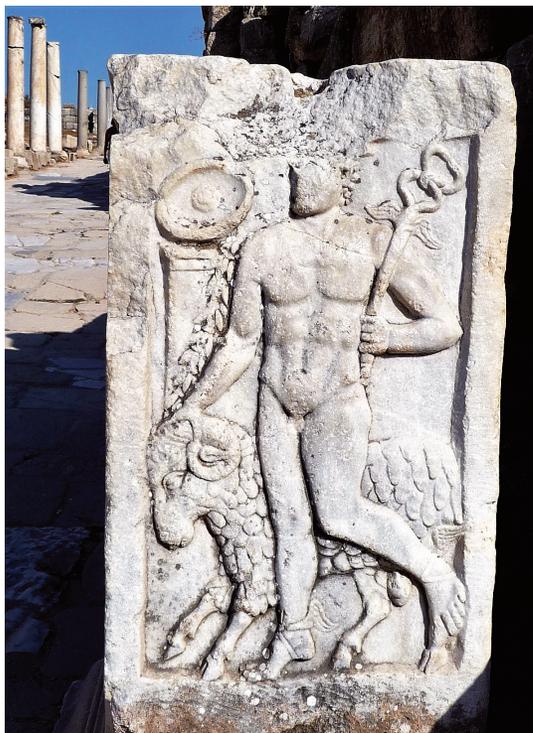
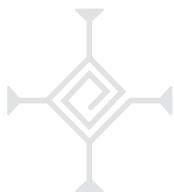
Снимка 7 а. Барелеф на бог *Тот*, представен с глава на *ибис*, отдаден на научни и книжовни занимания /История на света в 20 тома. Т.1. Прев. от англ. Вл. Германов. Абагар холдинг – София, Тайм лайф – Амстердам, 1994, с. 66/.

Снимка 7 б. Барелеф на *Тот* в тяло на човек и с глава на *ибис*, увенчана с рога, на които е поставен слънчевия кръг. Ученията на боговете записва върху *рабош* архитектурно-строителни сметки.

След епохата на титаните, в ерата на боговете, египетският *Тот* поел тежкото дело на маг на *знанието*. Различни източници приписват на *Хермес/Тот* авторството на 42 книги, назовани от него с общото заглавие „Душата на Ра“. Християнският апологет и неоплатоник Климент Александрийски (~150~215 г.) твърдял, че свещенослужителите в *Египет* са ползвали 48 канонични за *Слънчевия култ* книги: 36 по религия и философия, 6 книги по медицина, 2 книги с музика и химия, 4 книги за звездите (вероятно синтез между астрономия и астрология).

Възможно ли е *Хермес* да бъде *Луцифер*? В гностическите апокрифи *Луцифер* стои до трона на *Бога*, но нима в трако-гръцките митове бързоногият *Хермес* (сн. 8), обут в крилати сандали, не е вестоносец на *Зевс*?

Снимка 8. Стела, изправена на главната улица на античния град *Ефес*, с изображение на *Хермес*: богът е гол, на краката си носи *крилати* сандали, а в лявата си ръка – *кадуцей*. Дясната си ръка е положил върху главата на *овен* – ипостаза на баща му *Зевс-Амон*. Върху колона пред *Хермес* е поставен знакът „кръг с точка“ на дедите му *Атон-Ра* или *Тан-Ра* (*Уран-Кронос*). Фото автора.

Според *Диодор*, *Хермес/Тот* служел като главен съветник и писар на *Дионис/Хор*:

„От всички той [*Озирис*, т.е. *Хор* – б.а.] най-много почитал *Хермес*, който бил надарен с отличаващи се способности по отношение на откриването на неща, които да са от полза за обществения живот.

Тъкмо от него [от *Хермес/Тот* – б.а.] **общият език бил направен члено-разделен и много от безименните неща получили названия, били открити буквите и били определени почестите и жертвите на боговете; той пръв обърнал внимание на подредбата на звездите и на природата и хармонията на звуците; той изобретил училищата по борба** [палестрите – б. В.Й.] **и се погрижил за ритмичното движение на човешкото тяло и подобаващото му развитие** [к. В.Й.]. Направил лира с три струни, подражавайки на трите сезона на годината, и извличал три тона: остър, тежък и среден, острия от лятото, тежкия от зимата, а средния от пролетта. Научил и елините да изразяват словесно мислите си, поради което те го нарекли *Хермес*. Изобщо *Озирис* [т.е. *Хор* – б.а.] го взел за свещен писар, съобщавал му всичко и изключително много се съветвал с него. Той също бил открил маслината, а не *Атина*, както твърдят гърците.“ **/Диодор**. Историческа библиотека, I, 15, 16/.

Всъщност името *Хермес/Ермес* не е измислено от елините, както твърди Диодор. То е сътворено от родителите на бога – Зевс и Мая – и крие в себе си дълбока тайна. Ще опитаме да я разгадаем, като потърсим значението на корена *ерм* в производните от него думи и названия.

Една група думи в старогръцкия език е свързана с понятието *тайна*: *ερμητικός* (*ермитикос*) – „херметичен“; *ερμηνεία* (*ерминейя*) – „обяснение“; *ερμηνευτής* (*ерминевтис*) – „тълкувател“. Други думи, с добавени префикси *sp* и *t/d* са: *σπέρμα* (*сперма*) – „мъжко семе“; *θερμοτήτα/θερμότης* (*термотита/термотис*) – „топлина“; *δέρμα* (*дерма*) – „кожа“.

В латинския език, освен думата *hermae* (*херма*) – стълб, увенчан с главата на *Хермес/Меркурий*, – има група думи със значенията *граница*, *предел*: *Terminus* – *Термин*, бог на границите; *Terminalia* – празник на бог *Термин* (23-ти февруари); *terminus* – „граничен камък“, „граница“, „предел“; *terminatio* – „поставяне на граници“. Можем да споменем и снежнобялото животно от семейство порови *Хермелин* (*Mustela Erminea*), думите *ферма*, *фермент*; топонимите *Хермопол*, *Палермо*, *Перм*; хидронимите *Hermus* – *Херм*, река в древна *Лидия* и *Jerma* (*Ерма*) – приток на река *Нишава* в *Сърбия*.

В „Именника на българските канове“ (VII век), между българските благороднически (боилски) родове *Дуло*, *Угаин*, *Вокил* и др., е споменат и родът *Ерми*. В един от надписите на кан *Омуртаг* този род е именуван *Ермиар*.

Според нас името *Ерм(ес)* на бога е съставено чрез разместване (метатеза) на звуците/буквите на свещената дума *Мер*. *Мер/Меру/Мерика*, с тайно значение „Утробата“ или „Майката“, било едно от названията на *Голямата пирамида* в древен *Египет*, както и на цялата страна. Отражение на този древен хороним е по-късният хороним *Меройски Куш* – държава на територията на днешен *Судан* през IX-IV век пр.Хр. Впрочем *куш* или *кош* също е един от синонимите със значение „утроба“.

Коментираните понятия носят идеята не за физическо, а за духовно раждане – раждане или освобождаване на душите от телата на починалите богове, по-късно фараони. Вярвали са, че душите напускат телата и излитат към небесните си селения (*Дуат*) през върха (вулвата) на пирамидата. Затова тя е смятана за мистично място; вътре в нея се случвали тайнства, невидими и непонятни за разума. В пирамидата, освен погребенията, били извършвани и посвещенията на престолонаследниците, преди възцаряването им.

Вероятно младият бог е получил името си *Ерм(ес)* когато е достигнал зряла възраст, при ритуала на посвещението му в пирамидата *Мер*. *Целта на това посветително име е да заплоди юношата с особена духовна способност – да управлява и манипулира привичното на живата и неживата материя свойство за преобразуване, преминаване в различни качества и състояния*. Защото именно такава е значението на звукосъчетанието *ерм*. И действително *Хермес/Тот* посветил живота си на изследване и систематизиране на научното знание, посредством което духът да овладее материалната среда, за благо на божественото и човешкото общество.

В диалога „Федър“ на Платон философът Сократ разказва стар мит за египетския бог *Тойм (Тот)*, който „първ изобретил числото, смятането, геометрията, астрономията, заедно с тях играта на шашки и на кости, а също и писме-

ността“. *Тойт* показал своите открития на царя на *Египет Тамуз* (в случая става дума за *Хор*), „управляващ във великия град на горната област, който гърците наричат египетска Тива, а неговия бог – Амон“, и му предложил божественото знание да бъде освободено от свещеното табу на херметизма и предадено на хората:

„Изкуството [писмото – б.а.], о царю, ще направи египтяните по-мъдри и по-паметливи, защото е намерено средството за разума и паметта.“

Но цар Тамуз (т.е. *Хор*), настроен скептично за възможностите на младата и неузряла още човешка раса, отговорил по следния разумен начин:

„О, искусни Тойт, **един умее, и то е изкуство, да ражда от светлина; друг да прецени каква вреда и полза то ще донесе на тези, които ще го използват. Затова сега ти, като баща на буквите, от любов казваш обратното на това, което те ще предизвикат** [к.В.Й.]. Защото това откритие ще влее, заради занемаряването на паметта, много повече забрава в учените души, тъй като в доверието си към писмеността те ще могат да си спомнят само с помощта на чужди знаци, но не обаче вътрешно в самите себе си или непосредствено. Ти следователно не си открил средство за паметта, а за спомнянето.“ **/Платон. Федър. – В: <http://www.gumer.info/bogoslovBuks/Philos/Platon/fedr.php> /.**

С други думи царят не приел предложението на своя писар и книжовник, защото такова средство, използвано за припомняне, по-скоро би разпуснало паметта и мисленето, и би довело до обедняване на вътрешния духовен свят. Информираността на такъв човек, дори ако допринесе за външната му промяна да изглежда по-умен, едва ли ще го направи по-полезен, а това е всъщност нейната роля. Прозорливият цар премълчал за по-голямата опасност, че знанието в ръцете на неизградения морално човек може да бъде опасно за всички.

Смятаме, че в Сократовия мит *Тот* разговаря не с *Тамуз* (живял няколко поколения по-късно), а със своя полубрат, владетеля *Хор*.

Възможно ли е *спорът за предоставяне херметичното слово на хората* да е предизвикал разрыв и конфликт между близките съратници *Хор* и *Тот*, т.е. между *Бог* и *Луцифер*, за който конфликт се споменава в Стария завет *Исая*, 14: 12/?

Може би предпоставката за този спор се крие в самия произход на *Хермес/Тот*? По линия на баща си *Зевс* той принадлежал към клана на *Кронос*, но по линия на майка си *Мая Атлантида* – към клана на *Океан-Атлант*. Цивилизацията *Атлантида* била световна морско-търговска империя; там парите и материалното богатство давали авторитет и власт. Такова развитие било възможно само след сваляне на култовото табу над *знанието*, неговото изваждане от храмовете и освобождаване от опеката на жреческото съсловие. Така че *Хермес*, бидейки наполовина атлант, е имал примера на атлантската наука, а може би е ползвал нейни достижения, за да настоява пред *Хор знанието* да се даде на хората.

Освен това, като син на *Мая* и внук на *Атлант*, *Хермес/Тот* е свързан кръвно с клана на *Япет*, тъй като *Атлант*, *Прометей*, *Менетей* и *Епименетей* били синове на титана *Япет* и океанидата *Климена*. А *Япет* (месопотамския *Енки*), *Прометей* и *Епименетей* не само създали чрез генетичен експеримент човешката раса, но й предоставили част от божествените постижения, в това число – *херметичното слово*.

Ако *Хермес/Тот* се е съюзил с *Прометей* и неговият брат *Епименетей*, за да подобрят несретното тежко битие на първите хора, като ги научат да ползват огъня, писмото и другите божествени блага, той *несъмнено* е *донесъл светлина на хората, за да го нарекат Луцифер*. С това присъединяване към *Прометей* и другите врагове на *Зевс* и *Хор* обаче, *Луг/Луцифер (Хермес/Тот)* се е самоотлъчил от своя *Бог (Зевс-Хор)*.

В мита за *Пандора* се казва как *Зевс* дарил на *Епименетей* *Пандора*, човешка жена направена от кал и вода. В дома на мъжа ѝ имало съд, захлупен с тежък капак, под който били скрити ужасни сили и тя не бивало да го отваря в никакъв случай /**Н.Кун**. Старогръцки митове и легенди. С., 1967, с. 93, 94/. Да допуснем, че този съд е бил специален сандък за съхранение на книгите на *Хермес/Тот* – систематизираното от него *божествено знание*, предназначено за хората, но тайно, без съгласието на *Зевс/Амон* и *Дионис/Хор*. *Знанието* е прекрасно, когато се използва за добро от морално изградени личности. Но попадне ли в ръцете на неподготвени хора, то става извънредно опасно; мощта на знанието, въплътена в оръжия, болести, опиати и аморални социални дейности, би повела обществото към самоунищожение.

Хермес/Тот, наричан още *Меркурий Луг (Луцифер)*, е дал с много любов на хората своята наука и изобретения, постигнати с огромен труд може би за цели две или три столетия. Ала *Бог (Зевс-Хор)* в крайна сметка се оказал прав. Тогавашните хора не били дорасли и достойни за *великото знание*. Любопитната *Пандора* неволно объркала живота им с невъобразимите проблеми на ускореното чрез знанието развитие, на които днес и ние, техните потомци, сме свидетели и от които страда светът.

И все пак, каква е съдбата на *Хермесовите книги*, изработени от *златни ламини* и защо тези благородни творения не са запазени, за да придобием чрез тях с трепетно вълнение съпричастност към знанията на божествената раса?

Когато *Зевс* приковал *Прометей* на планината *Кавказ*, заради провинението му че дал на хората *огъня*, братята му *Менетей* и *Епименетей* се спасили в царството на *Хадес – Долната земя*, т.е. *Северен Египет*. В този мит *огънят* е алегория, подобно на *светлината* в името на *Луцифер*, зад която именно се крие *херметичното знание*. По-горе обърнахме внимание на обстоятелството, че *Хермес/Тот (Луцифер)*, *Прометей*, *Епименетей* и *Менетей* са закриляли заедно младата и несъвършена човешка популация, тъй като тогава божественото общество се колебаело дали да не прекрати нейното съществуване.

Пандора, ставайки жена на *Епименетей*, отишла да живее при него в *Египет*. Значи там е било местонахождението на забранения съд – сандъкът, който не трябвало да се отваря. Освен тежкия капак, той бил съоръжен и с друга магическа защита, която не позволявала достъпа на непосветени до свещените книги на *Хермес/Тот*. Когато отминала епохата на *Хермес*, *Епименетей* и *Пандора*, жреците навярно са прибрали този специален сандък в храма на *Птах* в *Мемфис*, за да ползват *знанието* в своите култови практики.

Няколко хилядолетия по-късно се случили събитията, свързани с „Изхода“ на евреите:

„Около среднощ Господ поразил всички първородни в Египетската земя, от първородния син на фараона, който седеше на престола си, до първородния

син на пленника, който беше в тъмница, и всичко първородно у добитъка. И стана фараонът през нощта, той и всичките му служители, и цял Египет; и дигна се голям писък по (цялата земя на) Египет, защото не остана къща, дето да нямаше мъртвец. Тогава повика (фараонът) Мойсея и Аарона през нощта и им каза: станете, излезте изсред народа ми, както вие, тъй и синовете Израилеви, ... вземете и дребния и едрия си добитък ... И египтяните нудеха народа [еврейския народ – б. В.Й.], за да го изкарат по скоро от земята си; защото казваха: всички ще измрем.“ */Изход, 12: 29-33/*.

„И синовете Израилеви сториха според Мойсеевата дума и поискаха от египтяните сребърни и златни вещи и дрехи. А Господ показа милост към народа (Си) пред очите на египтяните: и те му даваха ...“ */Изход, 12: 35-36/*.

След направените магии – превръщане на речните води в кръв, нашествие на жаби, нашествие на мухи, мор по добитъка, градушка и наводнение, нашествие на скакалци и накрая смърт на първородните деца */Изход, гл. 7-12/*, – египтяните започнали да дават мило и драго, дори най-ценните си неща, само и само да се отгърват от еврейските жреци, заедно с цялото еврейско племе, за да напусне то египетската земя.

Смятаме, че в нощта на страх и паника, *Мойсей* не се посвенил да вземе от храма най-ценния артефакт на *Египет* – *сандъка с книгите, завещани от Хермес/Тот (Луцифер) за просвещението на хората*, т.е. *кивота със златните скрижали на завета*, дадени уж от безименния, тайнствен и невидим юдейски бог: „лицето Ми не можеш видя, защото не може човек да Ме види и да остане жив“ */Изход, 33:20/*.

Според нас от една страна *съдът на Пандора* (идентичен със *сандъка на Хермес*), а от друга – *юдейския кивот* – са един и същ предмет, описан в две различни версии: мита за Пандора, разкриващ събития от IX-то хилядолетие пр.Хр., и втора книга „Изход“ от „Петокнижието“ на Мойсей от XIII век пр.Хр.

Въпреки че в глава 25-та на „Изход“ са описани наставленията на юдейския господ към *Мойсей* за изработване ковчег/кивот, в който да се пази „откровението, което Аз ще ти дам“. Ковчегът трябвало да се изработи от дърво и да се обкове със злато, да бъде покрит с тежък златен капак, представляващ очистилище, на което да се поставят един срещу друг два херувима с разперени криле, изковани от злато. „Там, над очистилището, между двата херувима, които са над ковчега на откровението, Аз ще ти се явявам и ще говоря с тебе за всичко, каквото ще заповядам чрез тебе на Израилевите синове.“ */Изход, 25: 10-22/*. А в глава 37-ма се разказва накратко за самото изработване на кивота.

Мойсей изкачил *Синайската планина*, за да получи от своя господ закон и заповеди, както и относно подготвянето на скиния (шатра) и ритуални предмети за упражняване религиозния култ на новия юдейски бог. Обаче срещата и подробните наставления продължили цели 40 денонощия. */Изход, гл. 24-31/*. Тогава народът решил, че *Мойсей* няма да се върне и поискал от брат му *Аарон*: „направи ни бог, който да върви пред нас“. Събрали златните бижута на жените (всъщност *взели от кивота златните скрижали на Тот*), *изляли от златото телец* и извикали: „Ето, Израилю, твоя бог, който те изведе от Египетската земя!“ Връщайки се от планината, *Мойсей*, разгневен, хвърлил в празничния

огън златния телец, остатъците стрил на прах, изсипал го във вода, която наредил на съгрешилите да изпият. **Изход**, 32: 1-9; 19-20/.

Не е ли „изпиването“ на златния телец ритуално действие, разкриващо отчаянието на вожда-жрец *Мойсей* заради провала на неговия план: еврейският народ да се обогати със знанието, съдържащо се в *златните скрижали*, да го приеме в себе си? Ако телецът бе излят от женски бижута, както се твърди в „Изход“, едва ли *Мойсей* би приложил това странно наказание върху неверните си съплеменници.

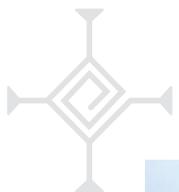
Каква ирония! *Знанието на Хермес/Тот*, записано на *златни ламини*, се превърнало в прах, защото в онзи исторически момент хората не са имали нужда от него. Не са се борели за *духовност* и *истина*, а за обикновено битово съществуване. Макар че *Мойсей* се опитал да възстанови *божествения закон* или *откровение* върху *каменни скрижали*, написани уж с „Божия пръст“ **Изход**, 31:18; 34:1-5/.

Налице са легендарни данни за съдържанието на *кивота на завета* след около три века, когато той бил скрит в подземието на новопостроения храм на юдейския цар *Соломон* в *Йерусалим* (средата на X век пр.Хр.). Освен *каменните скрижали*, *жезъла на Аарон*, *скъпоценните камъни* и *перли*, в него лежали *77 златни таблички, покрити с текст*. Сведението е записано на иврит в „Трактат за корабите“, поместен в книгата „Етек Halachah“, отпечатана в Амстердам, Холандия, през 1648 г. Споменатите златни таблички произхождали уж от *Едемската градина*, но може би всъщност са останки от свещените книги на *Хермес/Тот*.

Нека обобщим казаното за *Луцифер*. Египетските жреци съхранявали благоговейно цели седем хиляди години *съкровено знание*, събрано през IX-то хилядолетие пр.Хр. от великия *Хермес Трисмегист/Меркурий Луз (Луцифер)* в 42 златни книги. Труда на неговия живот, който той дарил с любов на хората, за да прогресира бързо и резултатно човешката раса. Един истински водач-закрилник-просветител на човечеството!

За съжаление, през II-ро хилядолетие пр.Хр., по-точно през XIII век пр. Хр., по време на „Изохода“ на евреите, тези безценни книги били претопени в *златен телец* (божествен идол), който на свой ред се превърнал в прах, за да изчезне *знанието* в небитието на забравата. За нас това деяние е предвестник, уви, на края на човешката цивилизация.

Снимка 9. Статуя на *Дионис/Хор* като *буколос* (жрец-книжовник). На гърдите си е прегърнал малък *овен* – ипостаза на правнука му *Тасос*. Археологически музей в град *Тасос*, столицата на остров *Тасос*. Фото автора.

Снимка 10. Хор, с маска на сокол, води мъртвец при баща си Озирис в Аменти. Детайл от рисунка в Папируса на Ани, Египет, XVIII век пр.Хр.

Снимка 11. Два релефа на *Митра*, намерени в *Рим*, II-III в. Музей *Лувър*, *Париж*.

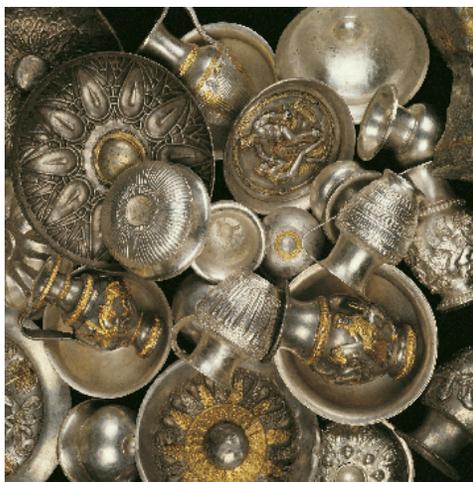

Езическите богове смущавали спокойствието на християнските попове чак до XII в., че и след това. Главният им смутител – *най-почитаният езически бог* тракийският *Дионис* (сн. 9), египетският *Хор* (сн. 10), римският *Митра* (сн. 11) – *бил набедеден за антихрист* по две причини: първо, заради преследването в негово име на ранните християни през I-III век от римските езически императори и второ, заради трудното отлъчване през IV-XII век на населението от любимите му *Дионисови (кукерски) празници*. Рогатият образ на звяра се появил логично от зооморфните превъплъщения на *Дионис/Хор/Серapis* в черния козел *Пан* и петнистия бик *Апис*.

Самото египетско име *Хор/Гор* е анаграма на думата *рог*. В България има селища с названия *Горубляне*, *Панчарево (Пан-Царево)*, *Панагюрище (Пан-Наг-Ур)*, *Казичане*, *Рогозен* и др., в които са намерени ритуални комплекти от благороден метал на тракийски царе-жреци (сн. 12, 13).

Снимка 12. Съкровище от *Казичане, Софийско*. Състои се от три съда (златен, глинен и бронзов), поставени един в друг, изпълняващи ролята на погребална урна. Златният е изкован под формата на полусфера и тежи 1050 гр. X-VIII век пр.Хр.

Снимка 13. Съкровище от *Рогозен, Врачанско*. Състои се от 165 сребърни съда: 108 фиали, 54 кани и 3 чаши, с общо тегло 20 кг. Ритуален сервиз на *Трибалската династия*, събиран в периода VI-IV век пр.Хр.

В посочените селища очевидно са действали храмове на *Дионис*, обаче важно е в случая, че *рогът* е божествен символ, запазен дори в топонимията на тези места. Името *Кронос (Κρόνος)* на дядото на *Дионис/Хор*, също е възникнало заради рогатата му ипостаз на бик. *Кронос* означава „Рогатият“ или „Рогът“. Това проличава от латинската форма *cornus* – „рог“, трако-гръцките форми *керас, корнас (κερας, κόρνας)* – „рог“ и келтското име на този бог Кернуос – „Рогатия“. В *Тракия* и *Елада* младежите били наричани *куриси* (κοῦρος, т.е. *коурос/хоурос*), подразбирай – потомци на божия син *Дионис/Хорос*.

Ще приведем критика на *кукерските празници* в словото «На святае светые явления господних» на християнския апологет Григорий Богослов (Назиански), архиепископ на *Константинопол* (378-390):

„... Стыжусь выставяты на свет ночные их обряды, и стыдные дела обра- щать в таинство. Это знают Елевзис и зрители того, что предается молчанию, и действительно достойно молчания. Здесь не Дионис, не бедро раждает недоношенный плод как прежде голова произвела нечто другое [раждането на *Атина* от главата на *Зевс* – б. В.Й.]... **Здесь не оргии Фракиян, от которых, как говорят, ведет начало слово: tothreskeueneu, то есть богослужение; не обряды и таинства Орфея, мудрости которого столько дивились Еллины, что и о лире его выдумали баснь, будто бы она все увлекает своими звуками** [к. В.Й.]; не несправедливые истязания, положенный Мифрою для тех, которые решаются приступить к таковым таинствам; не растерзание Озириса (другое бедствие чтимое Египтянами); не несчастные приключения Изиды...“
/Григорий Богослов. На святые светы явления Господних http://azbuka.ru/otechnik/Grigorij_Bogoslov/slovo/39/.

Цитираното слово на Григорий Богослов е ползвано през XII век в *Русия* за целите на християнската антиезическа пропаганда, и по-конкретно при съставянето на «Слово святого Григория изобретено в толцех о том, какое първое погани суще языци кланяшеся идолом и требы им клали», накратко «Слово Святого Григория об идолах». Съдържа се в *Паусиевия сборник*, открит през 1850 г. Ето как е представен *Дионис* в руския текст:

«Кто беснуется, принося жертвы матери беса богине Афродите, Коруна - Коруна же является матерью антихриста..., рождению проклятой Диомисии из ягодицы [т.е. раждането на *Дионис* от бедрото на *Зевс* – В.Й.]. И недоношенный плод (почитают) и Гермафродита ... Тем же богам требу кладут и творят и славяне: вилам, Мокоши-деве, Перуну, Хорсу-Роду и Рожанице...».

В славянския текст майката на *Божия* син носи името *Коруна* („Корова“/„Крава“/ Хатор или „Хоровата [майка]“; **сн. 14**), свързано с *Кор/Хор* – египетското име на божия син (младия бик *Апис*). По-долу тя (*Коруна/Изида*) е назована *Рожаница*, т.е. „Раждащата“ или „Родилката“, а синът ѝ *Хорс* – *Род*, т.е. «Хор, родения», или «Хор, родилия се».

Защо толкова голямо внимание на раждането на *Дионис*, та дори се е стигнало до наричането му *Род*? Т.е. причастието „родения“ се е превърнало в личното име *Род*.

Едно, защото той е синът, когото *Зевс* посочил за свой наследник на върховната власт над света. Второ, защото той се родил седмаче на 21 срещу 22 декември (*Игнажден*) в извънредно трудни зимни условия на високия връх (*Нуса*) в масива *Родопи (Пангей)*. Бебето било толкова малко и слабо, че дори не можело да суче. Затова византийският и славянският книжовник го определят като „недоношенный плод“; дори споменават, че бил поставен в бедрото (на баща си *Зевс*), версията, която добре познаваме от „Метаморфозите“ на Овидий.

И още един абзац от „Слово Святого Григория об идолах“, в който се вижда, че египетското име *Хор* и славянското име *Род* се отнасят до един и същи бог:

«...проклятого же Осирита рождение. Мать же, рождая его, впала в безумие, и потому его стали почитать как бога... А от тех обычай издревле переняли халдеи и начали требы творить двум своим богам Роду и Рожанице после рождения проклятого и скверного бога их Осирита. О том же Осирите повествует книга лживая и скверная сарацинского жреца их Мохамеда и Бохмита прокля-

того, что он родился через нелепый проход, чего ради его и назвали богом... Оттуда же начали эллины ставить трапезу Роду и Рожаницам, также египтяне, также римляне, также и к славянам дошло: вот и славяне начали ставить трапезу Роду и Рожаницам – ещё до Перуна [Дий или Зевс – В.Й.], бога их; а прежде того клали требы упырям и Берегиням.»

Снимка 14. Тиванската триада: Зевс-Амон (Озирис), Ххонсу (Хор) и Мут (Изида/Коруна). Артефакт от храмовия комплекс в Карнак, Южен Египет. Хор носи короната на владетел на света, а Изида/Коруна – короната на Хатор, свещената крава или майка на божия син-слънце Хор. Черният оникс, от който е изработена пластиката, е смятан за камък на пастирите и водачите, закриля от зли сили и магии, и освен това е защитник на родените под знака на Козирога, какъвто именно е бил Дионис/Хор.

Осирид значи «Син на Осирис» – подразбира се *Хор Осирид*; подобно на *Кронид* – «Син на Кронос», – в съчетанието *Зевс Кронид*. Формите *Осирид* и *Кронид* могат да се приемат за бащини имена. В цитирания абзац се говори точно за раждането на *Хор Осирид*, който е отъждествен с *Род*, а неговата майка (*Изида*) – с *Рожаница* («Родилката [на Род]»).

Раждането на *Дионис* по *Коледа* се доказва безапелационно от традиционното провеждане на големите всенародни празници на населението в провинциите *Тракия* и *Мизия*, познати в римско и византийско време като *Коледни Календи*. Любимият и най-радостен езически празник е дразнел християнските свещеници чак до 680 г., когато е бил окончателно забранен от *Турланския събор* в *Цариград*. Това решение е поместено в канон 62 на събора:

„Бихме желали да отстраним напълно от обществото на вярващите така наречените Календи... Отхвърляме също така тайнствата [мистериите – б.а.] и танците, които се правят в името на тези, които гърците наричат погрешно богове, от мъже и жени, по някакъв стар обичай, чужд на начина на живот на християните, като забраняваме който и да е мъж да се облича в женски дрехи и жена да наподобява мъж. Да не се поставят нито трагически, нито комически, нито сатирически маски [тук очевидно става дума за култови театрални сцени – б.а.]. **Да не се призовава името на проклетия Дионис...** [к.В.Й.]“ /по **Ив. Венедиков**. Медното гумно на прабългарите. С., 1983, с. 147, 148/.

Определени са и наказания – клириците да се лишават от сана им, а пасомите да се отлъчват от църквата. А това показва, че населението, включително и свещениците, са *изповядвали едновременно Дионисовия и Християнския култ*, което, както споменахме, било разрешено от *Миланския едикт* (313 г.) на Константин Велики, но възпрепятствано от следващите прогръцки императори на *Византия*. Трако-българите обаче съвместявали двете религии без духовни угризения, най-вече защото техните свещенослужители са им разяснявали простата истина, че Християнството е дете на Дионисовата соларно-земна доктрина.

По темата пише анонимен християнски автор от IV в.:

„**Причината отците да поставят празника на 25 декември беше, че езичниците имаха обичай да празнуват раждането на Слънцето** [бог *Дионис/Хор/Митра* – б.В.Й.] **на 25 декември и на него палеха огънове в знак на веселие. Християните също вземаха участие в тези тържества и веселби** [к.В.Й.]. Затова, когато сановниците на Църквата разбраха, че християните харесват този празник, размислиха и решиха на този ден да се празнува Рождество Христово...“ /по **Ив. Венедиков**. Раждането на боговете. С., 1992, с. 119/.

Друг източник е съставеното в V в. житие на Св. Дазий, християнски мъченик през III в. от гр. *Дуросторум* (дн. *Силистра*):

„В деня на януарските Календи [1 януари – б.Ив.В.] **суетни хора, които следват обичая на езичниците, макар че се наричат християни, правят много големи тържества, като променят външността си и се обличат в лика и образа на дявола. Те се обличат в кози кожи и като променят лицето си** [к. В.Й.], напушат доброто, в което са се преродили [християнството – б.Ив.В.], и се връщат в злото, в което са се родили [езичеството – б.Ив.В.]“ /**пак там**, с. 315, 316/ (сн. 15).

Снимка 15. Кукерски маски на базара на *Международния кукерски фестивал „Сурва“* в гр. Перник – януари 2011 г. Фото автора.

В случая е важно, че на *Коледните Календи* гражданите на *Тракия* „призовавали името“ на новородения *Дионис* и изразявали радостта си от великото събитие на раждането на бога като танцували маскирани със „сатирически маски“. С други думи те възпроизвеждали апломба на сатирите и вакханките през онази древна *Коледа*, когато *Изида* родила своето бебе и го нарекла *Дионис* (Дио-Ниса, т.е. „Богът от Ниса“).

Впрочем *Турланският събор* не можал да промени религиозното статукво в *Мизия* и *Тракия*, защото в същата 680 г. кан Аспарух преминал р. *Дунав* и основал *Дунавска България*. Промяната, пожелана в решенията на събора, била изпълнена цели два века по-късно, когато е репресивно наложена от българския цар Борис I / Михаил, Кръстителя (852-889; 893).

СИМВОЛИКАТА, ВЪПЛЪТЕНА В РИТУАЛНИЯ ЗЛАТЕН СЕРВИЗ ОТ ПАНАГЮРИЩЕ, БЪЛГАРИЯ

Автори: Валентин Йорданов, Валентина Маринова

Ритуалният комплект на тракийските царе е открит през 1949 г. край град *Панагюрище*, област *Пловдив*, *България*. Съдържа девет златни съда с общо тегло 6,125 кг.: амфора, три ритона оформени като женски глави, два ритона с протоме на елен, един ритон с протоме на овен, един ритон с протоме на козел и една плитка фиала. На стените на съдовете са изобразени митологични сцени с божества, хора и животни. Ювелирното изпълнение на тракийския майстор е виртуозно и ненадминато в античния свят, в сравнение с откритите досега артефакти от този тип.

Датировката на българските учени, след дългогодишна дискусия, клони към IV век пр.Хр. Първият му изследовател Петър Горбанов обаче твърди, че оттогава са грубите точковидни (пунктирни) надписи, а съдовете са изработени в много по-древна епоха. /П. Горбанов. Функции на съдовете от Панагюрското съкровище, фигуралните сцени и надписите над фигурите. – В: **Панагюрското съкровище и тракийската култура**. Доклади от Втори международен симпозиум (Панагюрище, 8-9 декември 1999 г.). Ред. Д.Агре и Г.Китов. С., Издание на Фондация „Тракийска древност“, 2004, с. 3-9/.

Символното изображение в центъра на *фиалата* касае Богинята-майка и Бога-отец в тяхното двуединство – *утроба* и *фалос* в една двустранна релефна форма, която същевременно е слънце. Хлътналата полусферична *чашка* на дъното се показва, изпъква като *фалос* от другата ѝ, вътрешна страна. Отсам *утроба* (майка), оттам *фалос* (баща) – мъжкото и женското начало в един пластичен образ.

Чашката, символ на Утробата-Гея е оградена с един пръстен от жълъди, които радиално се разпръскват, подобно на слънчеви лъчи, в три концентрични кръга човешки глави. Същата картина, но в негатив, се вижда от вътрешната страна на *фиалата*. Смесът на посланието е, че „Слънцето на света“ (семеината двойка Гея/Маат и Уран/Атон/Тан) са Майката и Отецът, породили 24-те жълъда (техните деца – 12-те титани, и главните внуци 12-те богове), от които произхожда цялото човечество (човешките глави).

Между другото в изобразените на *фиалата* жълъди долавяме корелация със священото дърво *дъб* (*таб* – *бат*, или „голям“), символ на славянската мъжка триада Троян-Велес-Перун, аналогичната тракийска триада Уран-Кронос-Зевс, египетската Атон-Ра-Амон, българската Тан-Самар-Кубар, или шумерската Ану-Енлил-Нинурта; всъщност пет комплекта имена на тримата божествени отци.

В *Тракия* е открит и друг артефакт, който разкрива връзката между внука на Уран – Зевс – и славянския Перун. Това е златен венец, представляващ клонка с дъбови листа и жълъди, намерен в некропола на тракийския цар Севт III (края на IV – нач. на III в. пр.Хр.) в могилата *Голяма косматка* край гр. *Шипка*. Това бил ритуалният атрибут за овластяване, с който е бил коронясан царят. Символиката на *дъба* ни подсказва, че върховният бог на траките е идентичен с този на славяните, т.е. че Зевс = Перун. Защото тракийският цар Севт, подобно на славянските князе, се е считал за син на Бога-отец Зевс, и само от него е могъл да получи дъбовата корона на властта.

По нашето скромно мнение в *Тракийските мистерии* е бил разиграван чрез роли трикратният акт на сътворяването на Сина: зачатие и раждането от Гея и Уран/Атон на божествената дъщеря Рея и божествения син Кронос/Ра; сетне създаването от Рея и Кронос/Ра на божествения син Зевс/Озирис; и накрая сътворяването от Йо/Изис и Зевс/Озирис на божествения син Дионис/Хор.

*Мистерии*те били херметични (тайни) и се изпълнявали в затворения кръг на аристокрацията – родовете, кръвно свързани с царско-жреческата династия. Доколко в нея са участвали жени-жрици е трудно да се каже, но е много вероятно, тъй като без тях не биха могли да се изпълнят сцените на зачатие и раждането.

Свещената кръв на Майка Гея, Рея или Изиди – символизирана от червената напитка *вино* (Вин-Он, т.е. „Venus, слънцето“), престоявала в нейната утроба (*амфора* – Ам-Фор, Ма-Фор, т.е. „Майката на Хор“), заплодена своевременно от Отеца Тан/Атон, и там ферментирала/узрявала, за да се превърне в Ра-Озирис-Хор – сина-слънце.

Главният жрец поемал *амфората-утроба* със *свещената кръв* вече на Божия син и я наливал в *ритоните*, държани от главни богове, респективно видни членове на тракийската династия, изпълняващи конкретни роли в *мистерии*те. Разиграван бил *театър* (Дея-Та-Ра – „Богинята, Тан и Ра“) или *трагедия* * (Т-Ра-Ге-Дея – „Тан, Ра и Гея богиня“) със сцени от *Творението* – зачатие и раждане на божия син. Останалите аристократи, които изпълнявали роли на статисти и зрители, вземали от *фиалата* късчета нафора, символизиращи тялото на божия син Дионис/Хор.

Ролята на царствения принц (божия син), наследника на короната, била играна от млад бог-цар, който трябвало да бъде посветен и да поеме тежестта на управлението. За обяснение на тази част от ритуала може да ни послужи сцената, изобразена върху една от плочките на *Летнишкото съкровище* (V-IV в. пр.Хр.). В нея принцът държи в дясната си ръка огледало, а пред него се е извил триглав змей/ламя. Този змей е троичният бог Тангра/Троян – властдаващият. Контактът между принца от този свят и бога от онзи свят се осъществява посредством магично огледало; защото отразеният образ на принца бил считан за неговия *ка/ба* – „двойник-душа“, който говорел с бога:

„Що се отнася до образите, които създават огледалата и всички блестящи и полирани повърхности, никак не е мъчно да го разберем. От взаимното общуване на вътрешния [душевния взор – б.а.] и външния огън [отразената от предметите светлина – б.а.] всякога, когато станат едно цяло върху полирана повърхност, и многократно се променят, по необходимост се появяват всички отражения от този вид, понеже външният огън на лицето [отражението му – б.а.] се свързва здраво върху полираната и блестяща повърхност с вътрешния огън на зрението.“ /Платон. Тимей, 46, а, в/.

Споменахме, че седемте ритона от *Панагюрския сервиз* били разпределяни между конкретни ролеви участници в церемонията. Ритона-козел държал играещият ролята на бог Дионис – божия син или принца-наследник. Той водел веселбата, настроението, бил нещо като диригент на музикалния съпровод и главен певец в хора. Изображение на събитието е запазено върху прекрасната сребърна каничка от съкровището от село *Борово, Русенско* (IV в. пр.Хр.).

Сакрално послание върху шията на каничката допълва мистериината сцена, показана на нея. То гласи: „KOTYOS‡ ВЕО“. Знакът ‡ (значещ „стълб/опо-

* На старогръцки τραῦσβια със значение „Ода за козела“, от τραῦσ («трагос») – „козел“ и σβῆ («оде») – „ода“, „песен“.

ра“) е използван още в мезолитна и неолитна *Тракия* (пещера *Магура*, XII-V хил. пр.Хр.), а по-късно – в *Египет*, *Финикия* и от етруските. Той бил употребяван, когато е трябвало да се обозначи посредничество между земята и небето, между хората и бога. В *Тракия* това посредничество осъществявал базилеусът-жрец, какъвто например бил Орфей („канос“), а при българите – *канас ювиги*. Така че надписът на каничката се чете „Котис – стълб/стълба [към] Бео“. Какво означава Бео?

Бео е име на богиня, най-вероятно Бендида/Котито (Котис) – все имена на Рея. Името Бео представя Рея не в ролята ѝ на Бендида и Котито („утроба“), а на богиня на плодородието в земеделско-природен аспект. Последната функция, както и името Бео, асоциираме с Деметра, първородната дъщеря на Рея и Кронос, подвизавала се в *Беотия* и *Атика* (гр. *Елевзина*). Така е възникнал топонимът *Беотия* – Бео-Тия, Бео-Дея, т.е. „Богиня Бео [двойката богини – майката Рея и дъщерята Деметра]“.

Освен това трябва да държим сметка и за царското име *Котис*. Тракийският цар е взел името на богиня *Котито/Котис*, защото е приел тя да бъде неговия божествен водач (матрона), а той да обслужва нейния култ. Царят-жрец е станал ⚡ „стълба/врата“ към духа на богиня Бео, затова всяка молитва от племето към богинята трябва да минава през него, като нейн заместник (жрец) в света на хората.

Допускаме хипотезата *Панагюрският ритуален сервиз* да е съдържал дванадесет съда, защото в наличния комплект има два ритона, които се дублират: две еднакви женски глави и два елена. Те са идентични по вид, форма и големина, като елените се различават само по изобразените на тях сцени.

В наличния комплект три от ритоните са единични: овенът, козелът и женската глава с грифоните. Може би те също са били двойни в пълния комплект. Той навярно се е състоял от амфората-ритон и фиалата, плюс пет двойки ритони: два елена, два овена, два козела, две женски глави с цилиндрична корона и две женски глави с конусовидна корона, увенчана с грифони.

Освен това изкованите на фиалата радиални (слънчеви) лъчи от жълъди и човешки глави са двадесет и четири на брой, число кратно на числото дванадесет. Този факт има значение, предвид прецизната символика, въткана в този изключително красив ритуален комплект.

Защо ритоните да са двойни? Днес трудно бихме осъзнали тази необходимост.

Посветените в *Дионисовите мистерии* тракийски жреци-аристократи са се считали за потомци на боговете Кронос, Рея, Зевс, Изиди, Дионис, Хермес, Аполон. Впрочем с подобно самочувствие и авторитет са се ползвали също така управляващите касти в *Египет*, *Месопотамия*, *Рим*, *Индия*, *Китай*, *Япония* и *Америка* (Инки и Маи).

За кой празник е бил потребен златният сервиз?

Слънчевият празничен календар е спазван строго в продължение на хиляди години. Двете главни теми на култа са свързани с раждането (одухотворя-

ването на тялото) и смъртта (отделянето на душата от тялото и възнесението ѝ) на главния бог, в поредността: Кронос, Зевс, Дионис. Християнството наследило тайнството на *светото причастие* (*евхаристия*, т.е. „благодарение“) от херметичните ритуали в *мистериите на Дионис* и ги е прехвърлило върху Исус Христос, улеснено от факта, че раждането на Дионис на 21 декември – главния български празник *Игнажден* или езическата *Колада* (деня на Митра), почти съвпада с *Рождество Христово* на 25 декември.

Религиозният комплекс се състои от три действия: *40-дневни пости* за очистване на телата; *изповед и опрощаване*, с цел емоционално очистване на душите от греховни тежнения; *свето причастие* с хляб (тялото на бога) и вино (кръвта на бога), за да слиза духът на бога в потомците му, да ги подкрепя за доброто на цялото общество. Колективното причастие, чрез безкръвната жертва на хляба и виното, изразява благодарността на потомците към бога-отец за сътворението на света и самите тях, предизвиквайки ответната му любов.

Причастното взаимодействие между жреците и бог Дионис е възпроизведено от Исус Христос на тайната вечеря с неговите дванадесет ученици. Исус, който очевидно е бил посветен в мистериите на Дионис, обяснява *същността на тайнството* чрез думите: „**Който яде Моята плът [хляба – б.а.] и пие Моята кръв [виното – б.а.], пребъдва в Мене, и аз в него**“ (Йоан 6:56).

Каква е била функцията на *фиалата* в тайния ритуал ?

Във *фиалата* (прототип на християнския *дискос/патена*) на *Панагюрския сервиз* тракийските мисти нареждали парченца хляб *нафора* (*ναφορα/пархога*), начупени от осветения хляб *просфора* (*προσφορά*) – *кръгла пита* (*деус питар* – „бог-отец“), с изобразено на нея слънце или кръст, – символизираща тялото на Дионис/Хор. Тук ползваме християнските термини, които християнството е взело от терминологичния набор на *Дионисовия ритуал*. Освен това думите *нафора*, *просфора* и следващата по-долу *амфора*, съдържат според нас името Хор, промененило се във „фор“ (ср. *foresta* – лат., „гора“; *forest* – англ., „гора“; *басос/βάσος* – гр., „гора“, от *Сабасос*, т.е. *Сабазий*). В названието на ритуала *евхаристия* директно присъства името Хар (Хор), като Ев-Хар означава „Евой Хар!“ по подобие на призива „Евой Сабой!“ (т.е. „Яви се Сабазий!“) на бакхически сабастващите по време на *Дионисовите празници* в *Тракия*.

Християнските отци са постановили как чрез *нафората* и *виното* вярващите да приемат в себе си тялото и кръвта на Исус, но запазенят езически термин *евхаристия* всъщност призовава: „Яви се Хар [Сабазий]“.

Както споменахме, от *амфората* (Ам-Фор, Ма-Фор, т.е. „Майката на Хор“ – утробата, поместваща сина или съдът, поместващ *виното/свещената кръв*) най-старият жрец отливал в ритоните *вино* (напитката на Дионис/Хор/Бакх, същевременно кръвта на Божия син). В ритуала на опияняване с *вино* душите на живите наследници са търсели съприкосновение с небесните духове на своите прародители. Пет потомци или ролеви участници в мистерията са пиели от ритоните: старият цар, като двойник на Кронос/Ра – от ритона-елен; неговата съпруга царица-майка, като двойница на Рея – от ритона-женска глава с корона-цилиндър; действащият цар, като двойник на Зевс/Озирис – от ритона-овен; неговата съпруга, царицата, като двойница на Йо/Изида – от ритона женска

глава с корона-конус и грифони; принцът-наследник, като двойник на божия син Дионис/Хор – от ритона-козел.

Дублираните съответни пет ритона били поставяни може би в ръцете на *статуите на изброените богове*, украсяващи тракийския храм, или, в най-лошия случай – в *специални ниши*, посветени на тези богове. Но *виното* в дублираните ритони, предназначено за божествените духове, не било докосвано от човек.

Аналогичен езически обред е съществувал в славянската област *Склавия* чак до XII век. Той е описан в “Gesta Danorum” на Саксон Граматик, летописец на датския крал Валдемар. През 1168 г. кралят завзел остров *Рюген*, разрушил столицата на рюгяните-рани *Аркона*, запалил главното светилище на полабските славяни. Граматикът пише:

„На равно място в средата на града се издигаше дървено светилище с изячна изработка, почитано не само поради важността на култа, но и заради божеството, чиято статуя се намираще вътре...[к.а.]. В светилището имаше огромна статуя, надхвърляща и най-високия човешки бой, която изглеждаше чудновато с четирите си глави и още толкова вратове ; две от главите гледаха напред, а другите две – назад... **В дясната си ръка [идолът – б.Ал.Г.] държеше рог, изработен от метална сплав, в който опитният в свещено-действията жрец всяка година наливаше чисто вино [к.а.]** и така гадаеше дали ще бъде плодородна идната година...

Тази статуя, почитана с дарения от цяла Склавия [днес *Германия, Чехия, Полша* – б.а.], удостояваха с дарове и съседните царе... Същото божество имаше светилища и на много други места. Те се ръководеха от жреци с почти еднакъв ранг... **/Гейшор, Ал.** Митология на славяните. Прев. от полски К. Митова. С., Изд. БХ, 1986, с. 105-110/.

Скитските надгробни стели (менхири) от VI в.пр.Хр. до III в.сл.Хр. с изобразените върху тях войни, които неизменно държат в дясната си ръка рог за пиене на вино, също са аргумент в полза на становището, че ритоните са били основно ритуални съдове за комуникация с отвъдния свят на духовете.

СВЕЩЕНИЯТ ДЪБ

Автор: Валентин Йорданов

Френският лингвист Емил Бенвенист сравнява думите, с които древните народи са назовавали *свещения дъб/дърво*:

индоевропейски протоезик: **de/orw-* , **drew*;
санскрит: *dhruva*;
старогръцки (старотракийски): *doru, drus, dryads* – нимфи, живели в клоните;
старославянски: *druva* (от **druwo-*), *drevo* (от **derwo-*);
старобългарски: *dub, druwo*, омоним *dreven*;
индоирански: *dru, daru, drvaena* – „дървен“;
средноирански: *draxt*;
персийски: *diraxt*;
готски: *triu, triweins* – „дървен“;
немски: *dreu, eiche*;
средноанглийски: *tree*, синоним *aik* ;
древноирландски/галски: *druid/druida, druadcha* – „хората на Дъба“.
/Емил Бенвенист. Словарь индоевропейских социальных терминов. Москва, 1995, с. 84-91/.

Прави впечатление идентичността на названията на *дъб/дърво* с названията на числото *три*:

латински език: *durius* („дървен“) – *tria/tres/tris* („три“);
немски: *dreu* („дърво“) – *drei* („три“);
английски: *tree* („дърво“) – *three* („три“);
български: *druvo* – *try*.

В митологиите дървото е представяно като медиатор между трите свята: в подземния то влиза посредством корените си, в земния присъства чрез стъблото си, а в небесния свят прониква неговата корона **/Ж. Шевалие и А. Геербрант. Речник на символите. Т. I. С., 1995, с. 300/.** Ето защо тотемите на върховния бог *Троян/Триглаус/Танера* са били изработвани изключително от дърво, в много

редки случаи от камък, като металът е присъствал като детайл на украсата им. Забележете, че в имената на бога присъства групата **tr/dr**, която именно изгражда кореновата основа на названията „три“ и „дърво“ в древните езици. Във фонетично и семантично отношение тези две думи винаги са вървяли заедно.

Ще добавим думи, свързани с Дионисовите мистерии: *театър, трагедия, драма, дитирамб, актьор, тирс, сатир, трупа, триумф, триба, тризна*; както и хоронимите *Тракия, Трояда*; топонимите *Троя, Тир, Тиринт, Троян, Трявна, Търново*.

На празник царят, жреците и народът отивали да се помолят на своя *троичен бог* при/чрез неговия *триглав дървен тотем*. Тотемът замествал *свещения дъб*, затова трябвало да бъде от *дъбово дърво*, което освен всичко друго можело и да поеме изпратена от гръмовния бог светкавица.

Дървените триглави идоли на висшия български/славянски бог *Тангра/Троян/Перун* били забивани на места, осветени от „присъствието“ на бога. За свети места на Перун се считали онези, на които по време на буря падали неговите „перуни“ (светкавици/гръмотевици): най-често възвишение, увенчано със самотен дъб, под който понякога бълбукал извор; дъбова горичка или остра пирамидална скала (връх). Вярвали, че богът харесва мястото, затова често слиза там, преобразен като небесен огън. Свещената зона била ограждана и забранена за ежедневен и случаен достъп. В нея влизали само жреците на бога, за да изпълнят определени задължения. Там се организирали сезонните празници на *Слънчевия култ*, отделно имало дни за инициации, оракулски прорицания, гадаене за война, съдебни процеси, както и за приемане приноси от хора, измолващи божественото благоволение за очистване от греховно деяние.

Ще приведем сведения на антични и средновековни автори за *дъба като свещено дърво*.

Смятаното за най-древно в Елада светилище е *Додона*, в подножието на малката планина Тмарос, днес в Северозападна Гърция. Херодот съобщава / **История**, кн. II, 54-57/ как финикийци похитили две сестри жрици от храма на Зевс в Тива, Южен Египет. Похитителите продали едната сестра в Либия, а либийците ѝ построили в *оазиса Сива храм с прорицалище на Зевс-Амон*. Другата сестра купили елини от племето теспроти. Втората жрица основала *светилище с прорицалище* пак на *Зевс-Амон под голям дъб в Додона*, в земите на теспротите. Най-стария начин за предсказване ставал чрез тълкуване *шелота на листата в короната на дъба*. Омир казва в „Одисея“ /14, 328/: „... там, от върха на дъба на Кронион [Зевс, син на Кронос – б.В.Й.] да чуе оракул [предсказание – б.В.Й.]“. И още, в „Илиада“ /16, 235/, относно самите тълкуватели на оракулите: „живеят и спят на земята с нозе неумити“. Последното разкрива демонстриране от жреците на постоянна връзка с майката-земя Гея.

Не можем да отменим без внимание *друидите*. Келтската дума *druid/druida* означава „дъб“/„дърво“, но и „хората на/от дъба“, жреците на бога-дъб. Във връзка със забелязаната от нас идентичност в древните езици на названията на *дъб/дърво* с названията на числото *три*, можем да предположим семантиката на титлата *друид*: Дру-Ид, Тро-Ид, Тро-Ди[ос], т.е. „Тройният/троичният бог“. Естествено става дума за българо-славянския *Троян*, наричан още *Триглаус, Перун* или *Тангра*.

Ценни данни за *друидите* е дал Гай Юлий Цезар (~102-44 г. пр.Хр.) в съчинението си „Галската война“:

„Друидите се занимават с религиозните култове, грижат се за правилното извършване на жертвоприношенията, обществени или частни, и тълкуват свързаните с религията въпроси. При друидите се стичат голям брой младежи, за да се учат, и затова друидите са на голяма почит у галите. Те решават почти всички обществени и частни спорове и, ако е допуснато някакво злодеяние или е извършено убийство, или ако има някакъв спор за наследство, или за граници, те решават тези спорове и определят наградите и наказанията. Ако някое частно лице или племе не се подчини на тяхното решение, те го отлъчват от участие в жертвоприношенията. Това наказание у тях е най-тежкото. Онези, на които се наложи то, се смятат за нечестивци и престъпници; от тях всички странят, боят се да се доближат и разговарят с тях, да не би да си навлекат някаква беда чрез своя контакт с тях. И на тези хора не се раздава правосъдие, ако потърсят такова, нито пък ги удостояват с почетни длъжности. Начело на всички друиди стои един, който има най-голям авторитет, най-силно влияние и най-големи права и власт над тях...

В определено време на годината друидите заседават на едно свещено място в земите на карнутите [край град Cenabum, днешния Орлеан – б. В.Й.], **област, която се смята за централна в цяла Галия...**[к. В.Й.] Много младежи се събират и отиват по своя собствена воля на учение при друидите; а мнозина биват изпращани от родителите и роднините им. Казват, че там те научават наизуст многобройни стихове и затова някои остават на учение в продължение на двадесет години. Друидите смятат за непристойно тези изречения в стихотворна форма да се записват, въпреки че във всички останали случаи в своите обществени и частни отчети те употребяват гръцки букви...

Главната доктрина, в която те желаят да убедят, е, че душите не умират, а преминават от едни [тела – б. В.Й.] в други, и те мислят, че това вярване най-много подбужда към храброст, тъй като страхът от смъртта е пренебрегнат. Освен това друидите разискват твърде много за звездите и за тяхното движение, за големината на света и земята, за природата на нещата, за силата и властта на безсмъртните богове и предават своето учение на младежта...

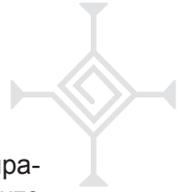
17. От боговете те почитат най-много Меркурий. Неговите статуи са извънредно многобройни. Него те считат за изобретател на всички изкуства, за водач по всички пътища и пътувания и вярват, че той има най-голямо влияние при печеленето на пари и при търговските сделки...

18. Галите твърдят, че те всички произхождат от един общ баща – Дис [Диос/Зевс – б.В.Й.], и казват, че това е традиция, предадена от друидите...

/С. I. Caesar. De bello Gallico, VI, 13,14,17,18. Превод на български от К. Костакев в: http://romulus-bg.net/?page=text&prevod_id=136&proizvedenie_id=30620&kniga=250 /.

Благодарение на записките на Цезар научаваме повече за потайните друиди, в това число и че *Карнутската гора* е приютявала и скривала култовия център на жреците-друиди на келтските племена.

Много по-късно *дъбът* продължавал да играе сакрална роля при западната група славяни – венети – в Централна и Източна Европа. Съществували голям

брой *светилища край самотни дъбови дървета или свещени гори*, разбира ни като дървесни ипостазии на Бога-Отец. Запазени са описания на езическите култови практики на славяните от времето на тяхното насилствено покръстване през XII век. Например монахът Херборд, помощник на епископ Отон Бамберски, разказва за разрушаването на главния храм в областта на град Шчечин, отделяйки внимание за намиращия се наблизо *свещен дъб*:

„Там имаше и **един дъб – огромен и кичест, и изключително красив извор. Простият народ смяташе дъба за свещен и го почиташе особено, като обител на някакво божество** [к. В.Й.]. Когато, след разрушаването на храмовете, епископът поиска да го отсече, народът го помоли да не прави това. Обещаха му никога да не служат на друга религия, нито да почитат дъба или мястото, а пожелаха да спасят дървото по-скоро заради сянката и прелестта му – което не било грях; а не дървото да спасява тях. Като прие това обещание, епископът каза: „Съгласен съм за дървото, но **това божество трябва да престане да бъде ваш оракул** [к. В.Й.], защото на християните не е позволено да извършват гадания и прорицания.“ /**Ал. Гейшор**. Митология на славяните. Превод от полски К. Митова. С., Изд. БХ, 1986, с. 139/.

Друго свещено място, свързано с растителния образ на Отеца, бил култовият център на полабските славяни, обитаващи поречието на река Лаба (Елба). Той се намирал при град Старгард Меклебургски в областта Вагрия. За него пише Хелмолд Босауски (~1125~1177), свещеник и участник в християнизацията на славянските земи, поради което е написал „Chronica Slavorum“. Събитията по-долу са станали през януари 1156 г.:

„Но се случи така, че по пътя стигнахме до една гора, която е единствена в тази страна, защото цялата околност е гола. Там, сред много стари дървета, видяхме **свещени дъбове, посветени на бога на онази земя, наречен Проне** [Прове или Провен – един от аспектите на Перун като върховен съдия; от това славянско име на бога са дошли термините правда, право и правораздаване – б. и к. В.Й.]. Обграждаше я двор с плътна дървена ограда с две порти. Тъй като освен божествата на дома и домашното огнище, на каквито са богати тамошните земи, това място бе свещено за цялата страна; то имаше свой жрец, свои празници и най-различни жертвени обреди. Всеки понеделник там се събираха жителите на страната, заедно с княза и с жреца, и онези, които искаха да принесат някаква жертва или които са заплашени от смърт. На последните никога не се отказва убежище. Славяните се отнасят към своите свещени места с такава почит, че не позволяват светилището да се безчести дори с вражеска кръв.“ /**пак там**, с. 196/.

Сакралните термини, наименуващи понятията за *дъб/дърво* и *три* са породили в индоевропейските езици една група съществителни и прилагателни имена, които, запазвайки вокалността на името *Троян*, видоизменят своята семантика в значенията *истина*, *вяра*, *сила*, *лидерство* и други подобни нравствени категории, състояния и качества, свързани с върховното божество.

ПРИЛАГАТЕЛНИ С КОРЕН **DRU*,
ИМАЩИ ЗНАЧЕНИЯТА *ТВЪРД, СИПЕН, ЗДРАВ, ВЕРЕН*:

санскрит – dhruva;
ирански – druva;
славянски – sudravu;
балтийски – drutas;
гръцки, аргоски диалект – dro(w)on;
готски – triggws;
пруски – druwis („вяра“), druwit („вярвам“);
български – zdrav.

СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ
ИСТИНА, ВЯРА, ДОВЕРИЕ, ПРЕДАНОСТ,
ПРОИЗВОДНИ ОТ ИМЕННАТА ОСНОВА **TRUWO*:

немски език – treue, trauen;
англосаксонски – truon, trust – „доверие“, true – „истински“, truce – „съюз“;
исландски – trua, tru – „уважение“, trur – „верен“,
готски – trauains – „вяра“, (ga-)trauan – „да вярвам“.

ВОЙНСКО-ДВОРЯНСКИ НАЗВАНИЯ:
ДРУГАР, ВОЙНИК, ВОЖД, ГОСПОДАР:

готски език – ga-drauhts – „войник“, dringan – „воювам“, drauhti – „бой“;
древноисландски – drot – „въоръжена свита“; drottinn – „вожд“, „господар“; ж.р. drottning;
древноанглийски – dryht – „въоръжена свита“, dryhten – „вожд“/„предводител“;
англосакски – druht – „въоръжена свита“;
древнонорвежки – truht – „въоръжена свита“, truhtin – „вожд“;
старославянски – drugu – „другар“, druzina – „другари по оръжие“;
български – drugar, druzba, druzina;
руски – drug, draka – „сбиване“, dratsa – „бия се“;
литовски – draugas – „приятел“, drauge – „група приятели“ (компания).

Изброените току-що названия с корен **dru* имат синоним с друга етимология: това е думата *kamerad* (нем.), *comrade* (англ.), *camarade* (фр.), *camarada* (исп.). Предполагаме, че тази дума е възникнала на основата на името на богинята *Кимер/Камир/Камар аби*, която се явява пра-майка на част от индоевропейските народи – групата племена, известни под етнонима *кимери* или *кимерийци*. В Тракия и Елада тази богиня носела името Персефона, а в Египет е позната като Нефтида. Именно нейната дъщеря Лизианаса/Су-Анас/Мемфида е станала съпруга на Божия син Дионис/Хор.

Оттук разбираме, че думата *другар* не касае само войнската дружба и безрезервната взаимопомощ в критичните моменти на битките, но и наличието на кръвно родство на базата на общ произход и принадлежност към клана или племето.

ЗА РОД И РОЖАНИЦИ

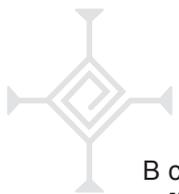
Автор: Валентин Йорданов

«Кто беснуется, принося жертвы матери беса богине Афродите, Коруне - Коруна же является матерью антихриста..., рождению проклятой Диомисии из ягодицы [т.е. раждането на Дионис от бедрото на Зевс – В.Й.]. И недоношенный плод (почитают) и Гермафродита ... Тем же богам требу кладут и творят и славяне: вилам, Мокоши-деве, Перуну, Хорсу-Роду и Рожанице...».

Това е текст от «Слово святого Григория изобретено в толцех о том, какое първое погани суще языци кланяшеса идолом и требы им клали»; за по-удобно «Слово Святого Григория об идолах». Поясняваме, че цитираното слово е от Паисиевия сборник (писан през XII в.; открит през 1850 г. в Русия). Счита се, че е сътворено от Данийл Паломник, който ползвал словото «На святые светы явлении господних» на християнския апологет Григорий Богослов (Назиански), архиепископ на Константинопол (378-390 г.).

«... Стыжусь выставлять на свет ночные их обряды, и стыдные дела обращаться в таинство. Это знают Елевзис и зрители того, что предается молчанию, и действительно достойно молчания. Здесь не Дионис, не бедро раждает недоношенный плод, как прежде голова произвела нечто другое [раждането на Атина от главата на Зевс – В.Й.]... Здесь не оргии Фракиян, от которых, как говорят, ведет начало слово: tothreskeuenen, то есть богослужение; не обряды и таинства Орфея, мудрости которого столько дивились Еллины, что и о лире его выдумали баснь, будто бы она все увлекает своими звуками; не справедливые истязания, положенный Мифрою для тех, которые решаются приступить к таковым таинствам; не растерзание Озириса (другое бедствие чтимое Египтянами); не несчастные приключения Изида...“ /Григорий Богослов. На святые светы явлении Господних http://azbuka.ru/otechnik/Grigorij_Bogoslav/slovo/39/.

В двата текста – славянския и гръцкия – добре се вижда кои са езическите богове, които смушават спокойствието на християнските попове чак до XII в. Сред тях главният бил *Дионис*, набеден за антихрист по две причини: първо, заради преследването на ранните християни от римските езически императори през I-III век и второ, заради трудното отлъчване през IV-XII век на населението от любимите му Дионисови празници. Рогатият образ на звяра се появил логично от превъплъщението на *Дионис* в черния козел Пан и петнистия бик Апис.

В славянския текст майката на *Божия син* носи името *Коруна* („Хоровата [май-ка]“) от *Кор/Хор* – египетското име на бога. По-долу тя (*Коруна/Изида*) е назовавана *Рожаница*, т.е. „Раждащата“ или „Родилката“, а синът ѝ – *Хорс* – *Род*, т.е. „Хор, родения“, или „Хор, родилия се“.

Защо толкова голямо внимание към раждането на *Дионис*, та дори се е стигнало до наричането му *Род*?! Т.е. причастието „родения“ се е превърнало в личното име *Род*.

Едно, защото той е синът, когото Зевс посочил за свой наследник на върховната власт над света. Второ, защото той се родил седмаче в извънредно трудни зимни условия на високия връх Ниса в масива Родопи (Пангей). Бебето било толкова малко и слабо, че дори не можело да суче. Затова славянският книжовник го определя като „недоношенный плод“; дори споменава, че бил поставен в бедрото (на баща си Зевс), версията, която добре познаваме от „Метаморфозите“ на Овидий.

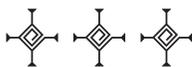
Ще приведем още един абзац от „Слово Святого Григория об идолах“, в който се вижда, че египетското име *Хор* и славянското име *Род* се отнасят до един и същи бог:

«...проклятого же Осирита рождение. Мать же, рождая его, впала в безумие, и потому его стали почитать как бога... А от тех обычай издревле переняли халдеи и начали требы творить двум своим богам Роду и Рожанице после рождения проклятого и скверного бога их Осирита. О том же Осириде повествует книга лживая и скверная сарацинского жреца их Мохамеда и Бохмита проклятого, что он родился через нелепый проход, чего ради его и назвали богом... Оттуда же начали эллины ставить трапезу Роду и Рожаницам, также египтяне, также римляне, также и к славянам дошло: вот и славяне начали ставить трапезу Роду и Рожаницам – ещё до Перуна [Дий или Зевс – В.Й.], бога их; а прежде того клали требы упырям и Берегиням.»

Осирид значи «Син на Осирис» – подразбира се *Хор Осирид*; подобно на *Кронид* – «Син на Кронос», – в съчетанието Зевс *Кронид*. Формите *Осирид* и *Кронид* могат да се приемат за бащини имена. В цитирания абзац се говори точно за раждането на *Хор Осирид*, който е отъждествен с *Род*, а неговата майка (*Изида*) – с *Рожаница* («Родилката [на Род]»).

Важно е да подчертаем, че името *Род* не принадлежи само на *Дионис/Хор*, а на *Божия син* като общо понятие, както че и под *Рожаница* е подразбира на въобще майката на *Божия син*. Следователно *Род* и *Рожаница* е имало в най-малко три божествени поколения и това са били: Кронос/Сварог и неговата майка Гея; Зевс/Перун и неговата майка Рея/Лада; Дионис/Хор и неговата майка *Изида/Коруна/Перуница*.

Руският автор Н. И. Зубов резонно отбелязва, че славянските *Род* и *Рожаница* са отражение на популярния античен сюжет за *Божия син* и майка /Женская теонимия в древнерусском толковании 39-го слова Григория Назианзина – В: <http://www.academia.edu/3061514/>.

В текстовете понякога става дума за *три рожаници*, различни от *Рожаница* – майката на *Божия син*. Кои са те? Кои точно богини се крият зад *рожаниците*?

Думата е свързана с раждане и ако *Рожаница* е майката-родилка, то *рожаниците* очевидно ще са нейните помощнички-акушерки в раждането. След това съждение, добито по логичен път, остава да потърсим наличните данни за раждането на Дионис/Хор от Йо/Изида.

В българския фолклор рожаниците са *рожделници*, *орисници*, *наречници* – три сестри феи на раждането и плодородието, които обгрижват новороденото дете и му наричат, предсказват му съдбата. Словенците ги назовават *rojenice*, хърватите – *родзеници*, сърбите – *суденици*, чехите – *судички*. В българските и руските текстове се срещат названията *вили* и *самовили*, на които са се правели жертви по повод раждането на Божия син, например: „... Тем же богам требу кладут и творят и славяне: вилам, Мокоши-деве, Перуну, Хорсу - Роду и Рожанице...» /**Слово Святого Григория об идолах!**.

«Вилите» са трите феи, акушерки и орисници; «Мокош – дева» е славянския аналог на трако-гръцката Хеката /вж. **Н.И.Зубов**, пос.съч./, богиня на подземния свят и раждането; Перун е Зевс; *Хорс-Род* е недоносеното бебе Дионис/Хор; и *Рожаница* разбира се е неговата майка Йо/Изида, която и в Тракия и в Египет има характерната ипостаз на бялата крава Хатор – майка-кърмачка.

При траките *Рожаница* е *Главната вакханка* (от *vag* – „утроба“), родилката и кърмачката на *Вакх/Бахх* («Утробния» или «Родения от Утробата»). *Vachus* е името на бога в Рим. Другите *вакханки* са именно *трите вили*. Хилядолетия по-късно в *Дионисовите мистерии* знатните тракийки играели *вакханки*.

Да видим все пак кои божествени персонажи се крият зад събирателния образ на *трите вили* или *рожаници*. Аполодор (180-119 г. пр.Хр.) има един текст за битката между Зевс и змея Тифон. Там, между другото, споменава, че *мойрите* обитавали планината Ниса (където е роден Дионис):

„... Връщайки си предишната сила, Зевс внезапно се втурнал на небето в колесница, теглена от крилати коне, и, мятайки перуни, преследвал Тифон до планината, която се нарича Ниса. Там Мойрите подлъгали преследвания Тифон; убедили го, че ще му се увеличат силите, ако той яде плодове от Ефемерон [отровно растение – В.Й.]. И ето, преследван по-нататък, Тифон дошъл в Тракия и, сражавайки се там около Хемийския хребет [античния Хемус, днес Стара планина – В.Й.], мятал нагоре цели планини. Тъй като Зевс отразявал със своите перуни тези планини обратно, Тифон пролял много кръв близо до този хребет и, както говорят, по тази причина хребетът бил наречен Хемийски...“ /**Митологическа библиотека**, Кн. Първа, VI, 3/.

Разбираме, че *мойрите* – богините на съдбата Клото, Лахесис и Атропа (а-тропос: „не-телесна“), дъщери на Зевс и Темида – са имали прорицалище в планината Ниса. В митовете се казва, че пред тях изпитвали страхопочитание не само хората, но и самите богове. Никой бог не смеел да премине границата на свещената Ниса, освен ако не наберял смелост да се яви смирено пред тях, за да разбере какво му е предписала съдбата.

И ето, посред зима при тях потърсила закрила кравата Йо, преследвана от т.нар. Стършел на Хера. Зад ипостазата на Стършела се крие Арес. Той, естествено, се побоял да нахлуе в *прорицалището на мойрите*. Но Йо, премръзнала и изтощена от продължителното преследване, родила преждевременно бика Епаф (Дионис/Хор/Род), който, поради слабостта си, едва оцелял. По този по-

вод в трако-българския фолклор се пее и разказва как божията майка-кошута (налице е ипостазна трансформация: крава-кошута) родила „сур елен златорог“:

„Замъчи се Божа Майка [Йо/Изида – б.а.]
от Игнажден до Коледа,
че си роди Боже чедо,
Боже чедо Сур Елена,
Сур Елена – златни рога.“

/Коледарска песен от село Бистрица, Софийско./

Така мойрите, дъщери на Зевс, попречили на Хера и Арес да осъществят пъкления си план и да погубят бебето Род. Владеейки чрез магия нишките на съдбата и разчитайки вярно планетните влияния, в полунощ на *Игнажден* (деня на зимното слънцестоене) те предрекли велики дела на *Божия син* – последния Зевсов син и техен брат по баща.

РАЖДАНЕТО СТАНАЛО В НОЩТА НА 21-22 ДЕКЕМВРИ (ИГНАЖДЕН). ПЛУТАРХ ПИШЕ:

„... Изида, като разбрала, че е бременна, си сложила амулет на шестия ден от месец Фаофи [т.е. на 23 август; началният ден на месец Фаофи е 18 август по Григорианския календар – б.а.]; **родила Харпократ [Хор – В.Й.] по време на зимното слънцестоене, несъвършен и твърде малък [т.е. недоносен – к. и В.Й.]**.“ /За Изида и Озирис, 65/.

Оказва се, че въпросните *вили* и *рожаници* са трите мойри Клото, Лахесис и Атропа. Благодарение на тях раждането минало успешно. Освен това те, като орисници, нарекли или предрекли благоприятен съдбовен път за *Божия син*, чрез предстоящото управление на който тогавашният свят щял да получи възможност за развитие в позитивна посока. Защото по това време обществото на боговете и хората страдало от гнета на своя ужасен владетел – Хадес/Сет, – възцарил се след убийството и разчленяването на Зевс/Озирис.

Когато се родил *Дионис*, планината получила името *Нуса*. По повод на бележитото събитие – рождеството на очаквания Спасител на човечеството – мойрите преименували свещеното място на неговото име – *прорицалище на Дионис*. Те станали първите гадателки там, а подготвили и свои наследнички. Но те се проявили и като *вакханки*, служителки на *Бакх*, защото дали началото на *Великите Дионисови мистерии*, в името на светлината, на циклично възраждащия се живот на природата и нейните рожби – растенията, животните и хората, в името на човешкия дух, който търси своето съвършенство в Знанието и Изкуството.

РОДОПСКО – РАКИТОВСКА ПРИКАЗКА

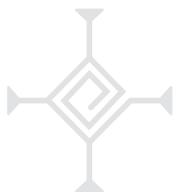
Автор: Свилен Топчиев,
сдружение „Суткя“, гр. Ракитово.

Тази приказка е започнала отдавна, много отдавна, когато боговете ходели по земята. В онези времена най-красивата планина била Родопа. Било топло, било зелено, било вечно лято. Имало тропическа гора, в която бродели мастодонти, по клоните на дърветата подскачали маймуни, чувал се рев на мечки, саблезъби тигри и лъвове. В ниското било савана. Там растяла висока трева, из която препускали трипръсти коне-хипариони и се надпреварвали антилопи. Било парченце от рая¹.

Сигурно затова точно тук се насочили погледите на двамата богове – Домузи, син на Енки първородния и Инана, дъщеря на Енлил, наследника на главния бог. Братът на Домузи, бог Ра, воювал с чичо си Енлил, искал той да наследи Земята². Заедно с боговете, започнали да воюват помежду си и хората. Каквото горе, такова и долу. А те, Домузи и Инана, се обичали. Устроили си гнезденце в Родопа, но скоро братът на Домузи, бог Ра, ги открил. Дошъл тук, устроил се на стан в ниското, искал да ги раздели. Но силна била любовта между Домузи и Инана. При един от споровете Ра не издържал и убил Домузи. Разчленил го и скрил частите. Помръкнало небето над Родопа и Инана разбрала, че нещо е станало. Хукнала влюбената богиня да събира късовете, за да възкреси любимия. Докато ги събирала, изсъхнала земята, дошла първата зима. Климатът се променил. Появили се четири сезона. Но Инана успяла. Нейният любим бог се родил отново. В чест на това ново раждане хората в Родопа запели:

*Ой, Коледо, мой Коледо,
роди ми се младо чедо,
младо чедо, млада бога,
млада бога Коледа³.*

Сменили се времената. Домузи и Инана, първите Ромео и Жулиета, били забравени. Но хората продължили да славят своя бог, който умирал и се раждал, а с него сякаш умирали и се възраждали цялата природа. Останало само името на неговия връх Домузалан там, където умрял и пак се родил. Това кътче станало част от една Свещена земя, която по-късно била наречена Мантарица (Мант – терица), което означава точно това – Свещена земя, Земя на прорицатели.

Именно тук, в тази Свещена земя, се заселили траките-беси. Те били пазителите на вярата и на паметта. На тракийски „беса“ значи „вяра“⁴. На тях било предадено висшето знание за Живота и за Вселената. Тук, в горите и в пещерите на Родоп, те правели посвещения, разигравали мистерии. В песните на бесите от Родоп, от района на Чепинско и Разложко, се пее и се възхвалява Светата троица: **Вишна бога, Сива бога и Бела бога**⁵. Вишна бога, Всевишният, който е Чистият Дух и е извор на всичко. Индийците по подобие на траките-беси го нарекли Вишну. Сива бога, Богът Движение, който движи света. Същият този Домузи, когото гърците нарекли Дионис, а индийците – Шива. И Бела бога, Бог Отец, създателят на материалния свят, този, който донесъл светлина в материята. За някои той е Йехова, за други – Брахма. Както и да се менят имената, Светата троица си остава. Даже крайните атеисти я приемат точно такава, каквато е при бесите – висшите категории при марксизма са Дух, Движение и Материя.

В мистериите бесите жреци показвали Вселената. Орфей започнал да показва освен Вселената и пречиштането на душата. Той, който можел да прониква в трите свята: подземния, земния и небесния, видял процеса на просветлението. Хората носели безсмъртна душа, носели искрица Дух, замърсен от материални желания. Душата можела да се изчисти, да се върне в царството на Духа. Труден бил този път, но си заслужавало. По него тръгнали орфистите, после богомилите. Стъпките им отеквали все в това малко кътче земя – Свещената земя на Сива – Дионис.

И тръгнали към тази Свещена земя хората от целия древен свят, да се поклонят на Централното светилище в Родоп, да чуят прорицанията на беските жреци и Питията, да видят и да променят съдбата си. Тръгнал и младият Александър Македонски. Той тук научил, че ще покори и ще промени света. Тук, в Родопите, на Централното светилище на бесите, в мига, в който научил съдбата си, било поставено духовното начало на неговата империя. И понеже Римската империя се смята за нейна наследница, която пък е наследена от днешната Обединена Европа, сигурно може да се каже, че духовното начало, сърцето на Европа е тук, в Родопите, в Свещената земя на бесите! Тук вярата винаги е била по-силна от религията. Защото вярата е връзката с духовното, а религията е само маска, само дреха, само форма за показване. Мъдрите родапчани знаят, че хубавият кон и под скъсан чул си личи.

Вярата на бесите била пословична. Към тях се насочил апостол Павел, създателят на доктрината на християнството. Той стигнал през 52 г. до границата на беските земи, в селището Филипи (до днешните Драма, Кавала), където създавал християнска община. Там написал посланието към траките – филипяни. Но бесите запазили вярата и традициите си. Вече се знае, че апостол Павел е създал и християнската община в Никополис ад Нестум (днешното селище Гърмен) – от другата страна на беските земи. Не успял лично да предаде християнството на бесите и поръчал в земите им винаги да има мисионери. Защото знаел, че ако бесите приемат християнството, всички траки ще го приемат. И не грешал. Но бесите приели християнството едва през 396 г. от епископ Никита Ремесиански. Римски възпитаник, епископията на когото се простирала от земите на даките до Северозападните Родопи, Никита бил истински отда-

ден на вярата. Той живял дълги години сред бесите, научил езика им и дори превел библията на бески. За тази Библия Бесика говори Йоан Златоуст като патриарх на Константинопол през 399 г. Тя навярно е четена в най-голямата от новопостроените трикорабни кръстокуполни базилики в Родопите – базиликата Николица край Ракитово.

Бесите повели война срещу арианите в защита на Светата троица: Бог Отец, Син и Светия Дух. Защото това била тяхната троица: Бела бога, Сива бога и Вишна бога. Но после, когато християнството укрепнало, в църквата било забранено да се споменава за Орфей и за бесите. В най-древните свещени земи в Европа, а може би и в света, бързо се появили десетки манастири и стотици църкви. Но думите „беси“ и „беса“ били забранени. За да не дръзне някой да ги спомене с добро, християнските свещеници нарекли християнските зли духове и демони „бесове“. И днес можем да чуем: „Бесовете да те вземат!“. Кой ще дръзне да се нарече бес и да се свърже със злите сили? Никой, който не желаел да бъде анатемосан. И бесите били забравени. Върху техните светилища построили храмове, техните вярвания за безсмъртната душа, за добродетелния живот като път за спасение на душата, са част от християнството. Вижданията на бесите за Вселената, представена чрез Вселенското яйце, сега се преоткриват от науката. За бесите въпросът, кое е първично – кокошката или яйцето, не съществувал. Първично е Вселенското яйце, от което се е появило всичко. От черупката са се появили Гея – Земята и Уран – Небето. От вътрешността се появил Бог Фанес – Светещият (Белият бог), който търците нарекли Протогон – Първородният⁶.

Бесите изчезнали, но чрез техния жрец – Родопееца Орфей и чрез светилищата, те предали знанията си на елините. Чрез орфиста Питагор и учениците му Платон и Аристотел орфизмът станал философия и духовност на Европа и на света.

Свещената земя на бесите е била убежище и на част от богомилите, безмилостно гонени от България. Особено значим е бил този процес в началото на 13 век, когато Деспот Алекси Слав, сестрин син на Калоян, се отцепва от България и създава автономната си област – държава Ахрида. В превод името значи „Планинария“. Именно тук, в Ахрида (Планинария), са бягали стотиците богомили, гонени от наследника на Калоян, племенника му Борил. В земята на бесите богомилите поне за известно време са били добре дошли.

Този дух на беси и богомили може да се намери в неканоничната фреска в църквата в квартал Чепино във Велинград. Там от хълма, където са светилищата на бесите, наднича Слънцето и огрява долу малък християнски храм. Отстрани е апостол Павел с меч, готов да пази вярата. Приживе не е приет от бесите, но днес е там на поста си.

Когато на път към Европа през Родопата минали турците, защитниците на Цепина сключили договор с тях. Както пише краеведът Стефан Захариев⁷, след деветмесечна обсада, видели, че вече са единственото свободно кътче от Шишманова България, цепенци излезли през тайните изходи и отишли при турския областен управител в Пловдив Лала Шахин паша. Те сключили договор да се предадат и да разрушат крепостите, но да запазят църквите и сами да определят свещениците си. Така в седемте селища от Чепинската котловина: Ра-

китово, Костандово, Дорково, Каменица, Лъджене, Баня и Корово (Драгиново) точно 500 години, от 1373 г. – падането на Цепина, до 1873 г. – освещаването на Ракитовската църква „Св. Неделя“ от митрополит Панарет от Българската екзархия, се служило на български, имало духовна автономия и свещениците от тези селища не били подчинени на гръцката патриаршия. Тази 5–вековна духовна автономия е уникална за България от този период. Това е проявление на духа на бесите, духа на Терра Бесика – Священата земя на Сива–Дионис.

Терра Бесика – Земята на вярващите, била позната на Учителя Петър Дънов. Когато бил сложен край на обучителните събори в лозята на Търново, Учителят направил през 1920 г. сбирка на учениците си на Сините камъни край Сливен. Мястото не му се понравилось. Тогава дошъл през 1921 г. в местността Цигов чарк (Ачмите) край Ракитово. Там направил чешма. Забил тръба дълбоко в потока и извадил подземна вода. Била най-вкусната вода в района. Косачите на Цигов чарк пиели само от нея. Според символиката на Дънов, създаването на тази чешма било преломен момент. Щом потекла водата, значил да потече духът и да се започне честването на Божествената нова година през месец август. Следващите няколко години съборите на Братството били на връх Мусала, а от 1926 г. – на сегашното място край Седемте езера.

Днес приказката продължава. Към земята на бесите отново тръгват хора от България и света. Нещо ги тегли към връх Домузалан, към връх Сютка и Момин кладенец, към крепостта Цепина и светилищата на Пашино бърдо и Алков камък, към останките от базиликата Николица в Ракитово. Искат им се да се докоснат до тази свещена земя, да запеят песните на Родопя. Една древна традиция възкръсва чрез желанието на хората на духа да посетят най-древната свещена земя в Европа – Терра Бесика, Земята на бесите, Земята на вярващите.

Бележки:

1. Резултати от изследвания на българо-френска експедиция, проучвала Палеонтологичното находище край село Дорково от община Ракитово през периода 1985 – 1987 год. Установен е субтропичен климат през периода на късен плиоцен – около 4-5 милиона години пр. н. е.
2. По запазени и проучени шумерски летописи, отнасящи се за митологичния период на Земята.
3. По „Веда словена“ – най-стария епос на Родопите.
4. Думата „беса“, както и много други тракийски думи, са преведени от акад. Владимир Георгиев.
5. По „Веда словена“
6. **Свилен Топчиев**, „Сказание за бесите, Орфей и дионисиевото светилище“, Велинград, 2009.
7. **Стефан Захариев**, „Географико-историко-статистическо описание на Татар Пазарджишката кааза“, Виена, 1865 г.

ПЪТЕВОДИТЕЛ НА ДРЕВНОСТИТЕ КРАЙ ГРАД ЯКОРУДА. РУДНИЦИТЕ НА БЕСИТЕ

Автор: Илиян Бучков

Ако случайно някой обикновен Българин чуе думата Якоруда веднага в съзнанието му се явява някакво затънтено, изостанало място в което живеят невежи, полуграмотни хора с различна религиозна принадлежност. За жалост това са фактите които формират представата за нашият град. Със следващите редове ще се опитам да представя по-различен начин настоящето и особено миналото на мястото, в което живеем. Ще се опитам да представя местните хора като наследници на една от най-древните цивилизации, като наследници на един от най-гордите и свободолюбиви народи и накрая като една от най-изстрадалите, но оцелели общности от древността.

Когато говоря за античната история на Якоруда трябва да отбележа, че първото население, оставило следи в района, е от хора, принадлежали към народа на Бесите. Това е народ, появил се по тези земи хиляди години преди Христа. Този народ е сътворил доста познания и в същото време е оставил определени загадки, разчитането на които ще прозвучи като послание към съвременния свят. Този народ е познавал математиката, физиката, химията, геометрията, астрономията и много други науки преди всички останали. Бесите са имали годишен календар и слънчев часовник, отчитащ точно не само часовото време, а и четирите годишни сезона. На базата на тези познания /придобиването на някой от които остава загадка/, съчетани с перфектното познаване на природните дадености и явления, един от духовните водачи на този народ създава първата философия /религия/ проповядваща монотеизъм, наречена по късно **Орфизъм**. Този духовен водач сами се досещате кой е. Не случайно Орфеевия **девиз за братство между хората**, цитиран от Аристотел, гласи: „**Помощ за слабите, Утешение за страдащите, Надежда за всички**“. Този девиз впоследствие се долавя в последвалите философски движения и религии. С гордост мога да заявя, че всичките тези философии и религии проповядващи монотеизъм са опит за надграждане и доразвиване на Орфизма, а някой като питагорейството са си чиста проба плагиатствани от орфизма, с разликата в това, че при орфизма заобикалящият ни свят е изразен и обяснен чрез седемте музикални тона, а при питагорейството същото е обяснено с числата от 1 до 10.

Артефактите от съществуването на Бесите датират от хиляди години преди Христа. Цялата планина над Якоруда, включително и алпийската част, са осеяни с издълбани в скалите знаци, изградени жертвеници, останки от бески селища, както и хиляди олтари, използвани както за жертвоприношения, така също и за възлияния.

Олтар за възлияния

Олтарите за възлияния представляват изсечени в хоризонтална скала една или няколко заоблени тави или панички. На тези олтари са поднасяни в дар на единния бог-слънце Сабазий някой от основните храни и питиета за месните хора, без месо. Както ни демонстрира професор Валерия Фол, около изсечената паница се подреждат нечетен брой ечемични питки. Дарителят поставя дясната си ръка на сърцето, застава изправен срещу слънцето, пожелава си наум някакво желание, след което прикляква, изсипва в паничката с лявата ръка първо мляко, след това пчелен мед, после червено вино и накрая вода. След като извърши всичко това се изправя в цял ръст, поглежда към слънцето и благодари. Така подреденото възлияние ме навежда на мисълта, че това всъщност е рецептата за приготвяне на древното питие медовина. В района са останали още много артефакти, като погребални могили, светилища, долмени и много други мегалитни формирвания.

Менхири – Торица

Кромлех – Торица

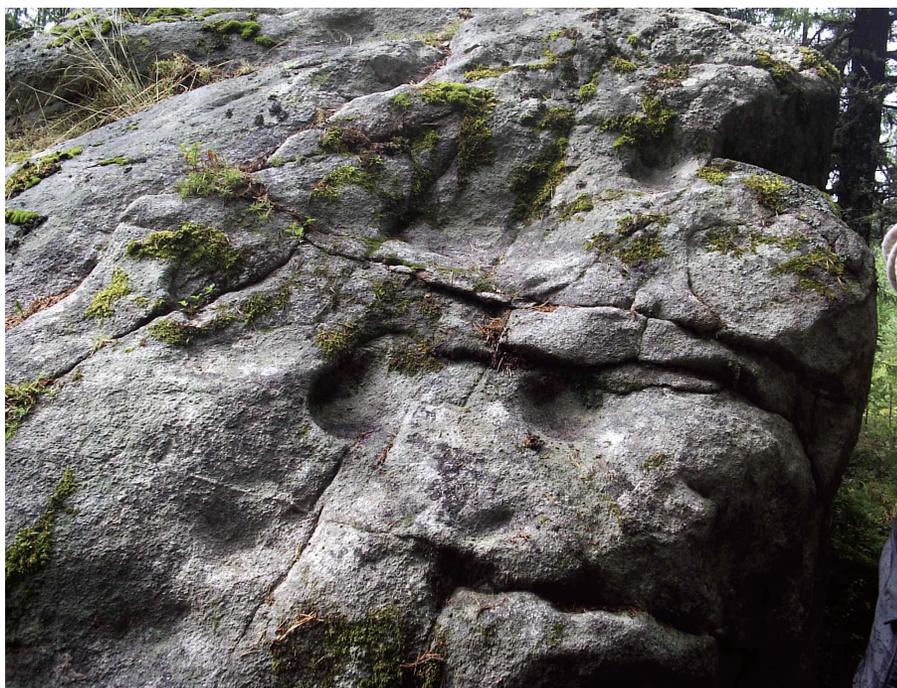

Такива са например няколкото кромлеха /Торица/ – представляващи система от подредени в два кръга /един по – голям и друг разположен в него по – малък/ побити камъни, около които са изпълнявани танци в чест на слънцето. В танците са участвали млади девойки облечени в бяла премяна. Може би танцът Паневритмия, изпълняван от Дъновистите на платото на Седемте рилски езера, е взаимстван и възроден от Петър Дънов точно от този ритуал. Други подобни формирования са също побитите камъни в прави, успоредни редици наречени менхири /Торица/. В същата местност се намира и култов комплекс от побити камъни върху една цяла поляна във формата на спирала, с посока обратна на часовниковата стрелка. Докато кромлехите и менхирите са често срещано явление, наблюдавано почти по целият свят, то побити камъни във формата на спирала не са открити никъде другаде, освен в района на Якоруда.

Спирала – Торица

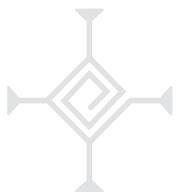
Каква е била ролята на този комплекс ще се разбере след предстоящите проучвания. Моите лични предположения са, че става въпрос за може би първата космическа обсерватория в древния свят, или символичното изобразяване на нощната богиня майка – представяна като вселената във вид на спираловидна галактика. В съседната местност /Бръбрите/ се намира Царският трон. Той представлява издълбано в скалата каменно кресло в което е седял може би царят на Бесите. Местните иманяри са го нарекли „Бръснарския стол“. Създали са си и легенда как комитите са се бръснали един друг на него и в близост до него са заровили голямо имане.

Царският трон

Царят на бесите

Малко преди Бръбрите, в местността Удевото, в близост до стария път за беското селище Миланица върху средно голяма скала е издълбано доста добре запазено сърце с размери около 50 на 40 сантиметра. Сърцето е почти вертикално. Има сведения, че същият символ е характерен и за Древен Египет, което само по себе си ме навежда на мисълта, че е съществувала кармична връзка между Бесите и Древен Египет. Остава само въпроса – от Египет ли е дошло при нас сърцето или обратното? Отговорът на този въпрос може да подсказва решаването на една загадка, която отдавна измъчва съвременните египтолози, а именно – от къде са дошли жреците и фараоните на първото, Северно-Египетското царство.

Сърцето от Удевото

За тях се знае, че са били с чисто бяла кожа, за разлика от местното население което е било мургаво. Нека обаче да оставим този въпрос на специалистите. Знаем също, че фалосът е бил издигнат в култ и обожествен от почти всички древни народи. Знаем, че са откривани доста и различни по материалния си произход фалоси. Единственият досега известен фалос, изработен от мегалитна, матерична скала се намира пред храма на бог Шива, но на никой не е известно, че на баира Светица близо до село Юруково е изработен в древността мегалитен фалос висок почти 8 метра. Легендите, разказвани от старите хора гласят, че при фалоса са водени жени от целия познат тогавашен свят, които са

имали проблеми със зачеването. Вярвали са, че проблемът ще бъде разрешен след като направят дарение и пренощуват една нощ в близост до него.

Движейки се по горските пътеки, почти на всяка по-голяма скала са издълбани различни по големина и форма знаци. Едни наподобяват животни, други различни по големина и дълбочина панички, трети са като преплетени змии, четвърти са като стрелки и много други. Всичките тези издълбавания от човешка намеса могат да се нарекат с едно общо име – мегалитни формирвания. Голямата заблуда сред местните хора е, че това са иманярски знаци /нишани/, което води от своя страна до доста амбициозно копаене, но задължително без резултат. Няма кой да разясни на хората, че това всъщност е пиктографското писмо на бесите или по точно казано – техният знаков пътеводител. Когато се движиш по тези пътеки те обзема чувството, че около теб и заедно с теб се движи и те съпътства духът на тези древни хора.

Фалос – Юруково

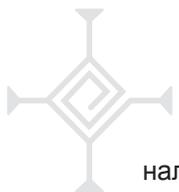
Колкото повече опознаваш това необикновено място, толкова повече се убеждаваш, че този дух е тук. Той никога не е напуснал своите владения. В едно от малкото оставени писмени свидетелства за народа на Бесите се споменава за успешното въстание срещу акта на Римската империя за отнемане на светилището на Дионисий /Сабазии/, през 15 – та година пр. Христа, предвождано от главния пазител Вологес. Първоначално въстанието успява, но в последвалите действия от страна на Рим през 11-та година от Христа, бесите са разбити, като повечето от тях са прогонени в днешна Добруджа. В района остават да живеят една малка част от племето и то в най-недостъпните места, високо в планините или по точно в северозападните Родопи и югоизточния дял на Рила. Трябва да се отбележи, че Бесите живели в района около Якоруда никога не са покорявани. Те стриктно са пазели своите традиции, своята вяра в Орфеевите завети, както и своята независимост. Ето защо всичко оставено ни от тях е ценено и пазено ревностно през вековете. Местното население винаги се е отнасяло с необходимото уважение и респект към паметта на предците си. В последно време се забелязва един разбираем стремеж у по-големите градчета и общини в Родопите, да обосноват и свържат своята местна история и култура с историята и културното наследство на Бесите. Те обаче умишлено пренебрегват сведенията оставени от всички хронисти и летописци от древността, а именно че *народът на Бесите е от жречески род, обслужващ главното светилище на Дионисий, което се намира на един връх в най-високата планина в Тракия, близо до планината Орбели /Пирин/. Народът на Бесите живее на недостъпни места, високо в планините, в подножието на снежните върхове. Бесите са главните рудари на балканите.*

Къде е това място, до което е близо планината Орбели /Пирин/? Къде са тези недостъпни планини със снежни върхове? Къде са тези съществуващи и до днес антични мини? Колкото и елементарни познания да имаме по география, като отворим картата на Балканите, ще забележим, че по дадените описания подобни върхове и недостъпни планински места има само в югоизточния дял на Рила, разположен над Якоруда. Други описания от древните летописци дават още по-подробни сведения за главното прорицалище на Сабазии/Загрей, както го нарича Орфей. Те описват кръгла каменна постройка с отвор в средата на покрива, намираща се на самият връх. При направени сериозни проучвания от моя страна, попаднах на връх в южна Рила, намиращ се между курортите „Трещеник“ и „Семково“, разположен точно срещу планината Орбели – Пирин. Характерното за този връх е, че точно най-отгоре съществуват останки от кръгла каменна постройка с диаметър около 6 – 7 метра. На около 7-8 метра от постройката е изграден в скалата жертвеник специално предназначен за принасяне в жертва на не какво да е, а на бик. Малко по-встрани се забелязват останките от още няколко помощни култови постройки. На самия връх, на около 3-4 метра югозападно от храма има плоска скала, в най-предната част на която е изсечен уникален слънчев календар. Този календар със сигурност е с няколко хиляди години по-стар от познатите ни досега. Както по горе споменах, този календар отчита не само часовото време. В две от страните му – от запад и от изток се забелязват две на пръв поглед несъществени посоки. Озадачен и заинтригуван от тази загадка, направих точно копие на часовника от картон и помолех един приятел, каменоделец да ми изработи точно копие от бял мрамор.

Слънчев календар

През месец май на 2012 година монтирах въпросното копие на една скала в двора на хижа Трещеник. Направих всичко това, за да мога при всяка възможност да наблюдавам сянката на отвесната пръчка при изгрев или залез слънце. Не след дълго търпението ми бе възнаградено. Сутринта на 22 юни, преди изгрев слънце, някъде към 5 часа и половина, заедно с няколко приятели застанахме пред копието на часовника и зачакахме изгрева. Точно в 5 часа и 50 минути първите слънчеви лъчи се показаха на хоризонта от изток и сянката попадна точно във въпросната посока отбелязана на западната част от календара. Настана всеобщо въодушевление. Започнахме да гадаем и предполагахме каква е същността и значението на този миг, какво символизира този ден от годината в който слънцето се изкачва при обяд най-високо на небосклona. Това може би е свещеният ден на бога Слънце или както са го наричали местните – РА. За другата загадъчна посока, разположена в източната посока на календара логиката подсказваше, че трябва да се наблюдава залеза на слънцето. От всичко, което бях чел до този момент, би трябвало един от най-важните свещени дни на траките да бъде 22 септември – деня на есенното равноденствие. По тази причина още от 10 септември, започнах моите вечерни наблюдения. Когато обаче настъпи датата 22 септември се оказа, че сянката на залеза е доста далеко от определената посока. При направените от моя страна груби изчисления би трябвало да се получи съвпадение някъде към края на декември. Примирих се с факта и зачаках. С приближаването на края на декември 2012 година все по усилено се говореше за календара на Инките и отбелязаният в него предстоящ край на света. От 15 декември нататък всяка вечер почиствах пад-

налия сняг и правех пътека до календара. За мое удовлетворение вечерта на 21 декември, при залязване на последните слънчеви лъчи сянката на пръчката попадна точно във въпросната посока. Веднага у мен възникнаха поредица от въпроси. През цялата нощ, вместо да чакам края на света, се мъчех да си отговоря на въпроса каква е същността на този символ. На другата сутрин, когато слънцето беше изгряло и с удоволствие си пиех сутрешното горещо кафе на фона на прекрасната зимна картина, бях стигнал до извода, че това е денят на новата година за древните ни предци, че това е денят на новото начало, а не края на света, че това е момента в който денят постепенно започва да расте и предстои събуждането на природата.

Но до тук с календара. Нека да се върнем на въпросния свещен връх, на който се бяхме изкачили. По склоновете на този връх, от всичките му страни са изсечени в скалите повече от 100 олтара с различна форма повечето от които са ползвани за възлияния. Въпросният връх се казва „Лопатица“ и е висок 1980 м. Както го описва Калистен /летописецът на Александър Велики/, докато се изкачиш до него се минава през всякакви гори с всякаква растителност /включително бяла мура и клек/. Същият е издаден доста на по-преден план в сравнение с целия южен склон на планината. Фактически „Залмоксис“ или „Лопатицата“, както го наричат сега местните хора се явява като самостоятелен връх. Между постройката на светилището и жертвеника е имало голямо огнище, в което според легендите, които съм събрал, е пален голям огън всяка вечер. Целта е била огънят да се вижда от почти цялата територия населявана с Беси. Още от сведенията оставени ни от древните летописци става ясно, че култовото място е използвано не само като главно светилище на Сабазий/Загрей, а и като главното прорицалище в древния свят. Не случайно тука са направени най-великите и съдбоносни предсказания в древността. Така например на това място е предсказано на Александър Велики, че в най-скоро време той ще властва над целия познат тогавашен свят. На това място е предсказано на Гай Октавиан, че неговият син Юлий Цезар ще владее целия тогавашен свят. Освен тези, са направени и много други съдбовни предсказания. Смайващото в случая е, че всички са се сбъждали на почти сто процента. Тази е и причината **таксата за прочитане на бъдещето да е доста внушителна.**

До върха е имало четири подхода. Един от югоизток, втори от югозапад, трети от североизток и четвърти от северозапад. Задължително изискване е било ако пристигнеш по единия, да се завърнеш по някой от другите маршрути. На около 200 метра под върха, до самата източна пътека е имало пост от въоръжени войници, които са проверявали поклонниците и са вземали определена такса. До самата пътека, върху скала е издълбано в много правилна форма нещо като тава с дълбочинно 5 сантиметра и диаметър 25 сантиметра. Тази тава представлява олтар за възлияние, през който задължително се минава преди да се стигне до храма. На същото разстояние по югозападната пътека е имало същият пост, със същите задачи но, забележете тавата тука е с дълбочина 7 сантиметра и диаметър 40 сантиметра. На северният подход от към планината, до самата пътека се минава покрай няколко олтара с различно предназначение. Един от тях има по специална форма и наподобява женски полов орган. Не случайно местните хора, които ми го показаха го нари-

чат „женският задник“. Какво е било предназначението на този олтар и каква роля е изпълнявал в свещенодействието не мога да кажа. Не е изключено обаче този олтар да е играл ролята отредена на Свещения граал от преди стария завет. След като се минело по горепосочените пътеки, поклонниците били съпровождани до самото прорицалище. Там ги посрещал главният пазител, който отговарял за охраната и спазването на реда при изпълняването на ритуалите.

Голяма тава

Хранилище за ритуално вино

Женски задник /Свещеният граал/

Той изпълнявал ролята и на главен ковчезник. Не случайно в едната от помощните кръгли каменни пострройки, ползвана като съкровищница за складиране на даровете, е имал право да влиза само пазителят. В този склад в специално изработена ниша под земята, е съхранявано и ритуалното вино, както и всички билки, корени и други материали, необходими за определените процедури. Когато говорим за Главния пазител и за Орфей, задължително трябва да споменем една от теориите на професор Валерия Фол, че Орфей е може би титла на главния жрец, на главния посветен, на главния пазител на познанието и всичко свързано с мистичните ритуали в храма. Според тази теория, след като е починал първият Орфей, той е погребан в района в близост до въпросното светилище. От този момент нататък името Орфей се превръща в титла. От този момент Орфей е съществувал постоянно и едноименната титла се е предавала чрез ритуално посвещаване в определен ден от годината. Този ритуал на посвещение се е случвал веднъж на всяко поколение, когато действащият Орфей прецени, че краят му приближава и познанието трябва да бъде съхранено и предадено на най-достойния.

На около 5 метра по нагоре от склада има друга кръгла каменна постройка която е ползвана като жилище на жриците. Колко са били на брой не е известно, знае се само, че са били нечетен брой /5 или 7/ и с прорицанията се е занимавала най-младата, другите са изпълнявали асистираща функция. Малко встрани на около 10 метра от жилището на жриците съществува трета кръгла каменна постройка. В нея са ношували войниците от охраната. Най-отгоре, на самия връх, както вече споменах, се намира самото прорицалище или светилище на главния бог на бесите – „Сабазий“ или „РА“. Какви са били и как точно са изпълнявани ритуалите, свързани с посвещаването в Орфеевото учение, може да се разбере от проучванията и публикациите на професор Александър Фол. В тях той подробно и задълбочено пресъздава замисъла на целия ритуал. Моите проучвания бяха съсредоточени най-вече върхузагадъчната мистерия около самото пророкуване.

През лятото на 2010 година посетих светилището над 30 пъти. При няколко от посещенията бях придружен от мои приятели. С един от тях /няма да споменавам името му/ споделих, че според мен мястото е доста загадъчно и ако е светилище, би следвало да излъчва някаква енергия. Приятелят ми спомена, че познава български професор /физик/, който е изобретил метод за измерване енергията на водата. За целта взехме 4 пластмасови бутилки с минерална вода. Едната бутилка завихме в станиол, после във вестник и я оставихме като еталон за сравнение да пренощува в хижа Трещеник. Още същата вечер занесохме при светилището и оставихме на различни места трите останали шишета. На другата сутрин към 10 часа се върнахме на „Лопатицата“, взехме и обвихме пренощувалите бутилки по същия начин както първата.

След около една седмица приятелят ми се обади и с въодушевление започна да обяснява, че въпросното място наистина е много специално. След направените изследвания професорът установил, че водата, пренощувала във останките на постройката на върха не само не се е заредила, а даже се е изчистила напълно от всякаква енергия. Според него мястото е уникално. Досегашните му изследвания показвали, че всяко проучвано място излъчва малко

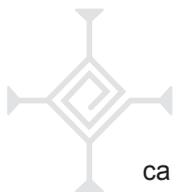
или много енергия. За пръв път му се случва да изследва абсолютно чиста от енергийно състояние вода. Това го навежда на мисълта, че мястото е енергиен вампир и вместо да излъчва, то всмуква енергия. Човекът е на 75 години и въпреки преклонната си възраст е изявил желание да посети през пролетта горепосочения връх, за да направи допълнителни изследвания.

Освен тези, направих и някои други проучвания. Поразпитах и записах няколко легенди, както от иманяри, така и от други възрастни хора, чиито родове живеят и са живели в района от незапомнени времена.

Олтар за жертвоприношение

Накрая, като сглобих събраните факти, се получи следната картина. Лицето на което ще бъде правено предсказание /ще го наричам за кратко титуляра/, след като е внесло необходимата такса, е заведено заедно с придружаващата го свита до самото светилище/прорицалище. Пазителят го запознава с ритуала, който трябва да бъде извършен, преди да започне същинското предсказване. За целта трябвало на специално пригодения жертвеник да бъде принесен в жертва 3-годишен бик. Жертвеникът е така направен, че от горната страна на скалата са издълбани две полусфери за полагане колената на спънатия с въжета и ремъци бик. Между дупките за колената е издълбано ложе към което прилепват гърдите на животното. От полусферите надолу по скалата на около 50 сантиметра се спускат два улея които водят до паница с формата и големината на биче сърце, също издълбана в скалата. На отсрещната страна, малко по-ниско от паницата и точно срещу ложето за жертвата,

са издълбани в скалата две стъпала, в които застава човекът на който ще се предсказва. На титуляра е обяснено, че за да започне процедурата, трябва да бъде принесена жертва с цел омилостивяване и предразполагане на Сабазий/Загрей.

Истинската цел на жертвоприношението обаче е съвсем друга. Тя в действителност е и забулената в тайнственост мистерия на сто-процентовото предсказание. Тази мистична тайна е пазена много старателно. Не случайно в храма на бог Аполон в Делфи са правени опити за подобни предсказания. Явно там нещата не са се случвали както трябва, тъй като на няколко пъти от прорицалището на Сабазии/Загрей са изпращали на помощ жрици, които за кратко време са вкарвали нещата в ред. Интересното е, че след като напускали и се завръщали в Рила, предсказанията в Делфи отново започвали да се провалят. Всъщност всичко, което правели жриците на „Залмоксис“ са го правели привидно и в Делфи. Какво точно е показано пред присъстващите непросветени зрители и участници, е ясно от описанията на древните летописци, съпровождащи своите царе и пълководци при гостуването им на светилището. Какво всъщност са видели те? След жертвоприношението, на което не е обръщано чак толкова голямо внимание, младата жрица влиза в светилището и застава пред олтара.

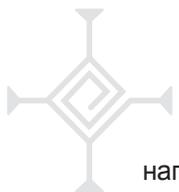

Релаксираща жрица в трона за зареждане с енергия

Катапулт

Тя е полугола, с фина препаска през кръста и дълга гарваново-черна коса. Около нея са насядали в кръг по-възрастните жрици, които свирят нежна монотонна мелодия със струнни музикални инструменти, наподобяващи нещо средно между лира и арфа. Преди това младата жрица е минала през уникално каменно кресло намиращо се на около 30 метра от храма. Креслото наподобява катапулт и е ползвано за зареждане с енергия. Същото нещо е правено и след прорицанието. Най-възрастната жрица влиза в храма, приближава до най-младата, която седи права пред олтара и и подава купа пълна с вино. Купата представлява обърнат човешки череп обкован със злато. Олтарът представлява голяма каменна плоча, с издълбана в средата паничка. В паничката е надробена дрога от специално подобрани за целта билки. Паничката на олтара е разположена точно под отвора на конусния покрив на светилището. След като поеме купата, младата жрица я издига над главата си, произнася някакви слова, наподобяващи молитва, отпива от виното, след което го изсипва върху паницата с билки на олтара. В паницата се получава химична реакция, от която започват да се отделят пари,

наподобяващи пушек. В следващия момент жрицата изпада в транс и започва да чете първо миналото, а после и бъдещето на въпросния клиент.

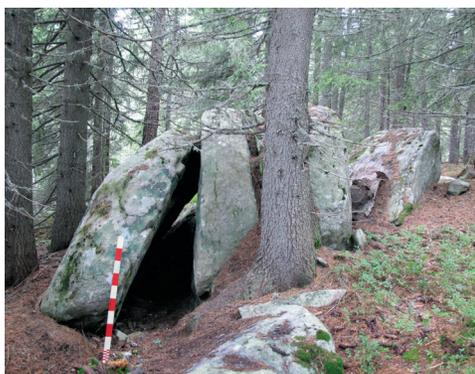
Всичко дотука е представено много елементарно, даже самият Херодот възкликва: *всичко е като в Делфи, нищо различно*. Какво всъщност е различното и уникалното, което е пазено в дълбока тайна, и се е знаело само от посветените? Всъщност всичко започва още с жертвоприношението. Когато бикът бъде спънат на колене и бъде положен на определеното за него място, срещу него застава титулярът, на който ще се предсказва. Той стъпва в приготвените за него стъпки в скалата. С лявата си ръка той хваща бика за десния рог, а с дясната забива ножа и му прерязва гърлото от ухо до ухо. Кръвта руква и започва да се слива по улеите към паницата в скалата. През цялото време, докато кръвта изтича титулярът се е надвесил несъзнателно с гърдите си над събиращата се в паницата кръв. Жриците и посветените са знаели, че кръвта е носител на информация. Ето защо жертвеникът е така конструиран, че кръвта докато тече и се събира под надвесилото се неволно тяло на титуляря, да поеме неговото *писмо* както го наричат местните хора или казано иначе – неговата карма. Всичко при изграждането на този олтар за жертвоприношения е изчислено много точно. Много стриктно е определено къде и как да стъпи титулярът така, че торсът му да заеме формата, при която са отворени от втора до шеста чакра така, че информацията за неговата карма да се съсредоточи върху събиращата се кръв в скалната паница. Така заредената с информация кръв се събира внимателно от най-старата жрица, без да прави впечатление на околните. Тя внася кръвта в помощното помещение, смесва определени количества кръв, вино, мандрагора и други неизвестни засега билки. Така направената смес се поднася пред олтара на младата жрица. След като отпие от коктейла, чрез кръвта тя поема писмото или кармата на титуляря в себе си. Малката доза мандрагора в комбинация с вино възбуждат определени мозъчни центрове. Жрицата изпада в транс и цялото минало и бъдеще на титуляря започва да се върти в съзнанието ѝ като на кинолента. През много добре изчисленият отвор в конусообразният дървен покрив се е съсредоточила космическа енергия, която се всмуква от самото място и се отправя като невидим лъчев сноп точно върху паничката издълбана на олтара. Така след като жрицата отсипе част от коктейла върху олтара, се получава пелена от изпарения, която играе ролята на мислен екран, върху който се проектира въпросният филм, наречен минало и бъдеще.

Всичко това се е знаело от много тесен кръг посветени и е пазено, както казах по-горе, в много строга тайна. Тази забулена в тайнственост мистерия, е допринесла за големият рейтинг, с който се е ползвало нашето светилище.

Засега ще спра с разбулването на мистерията, наречена предсказване, за да се върна малко по-назад и да направя връзка между въпросното светилище и самия Орфей. Както казах по-горе, няма да се опитвам, а и не бих могъл да правя коментар по философското учение създадено и предавано от Орфей на Орфей и наречено по-късно с името орфизъм. Но тъй като легендите гласят, че светилището е създадено като такова от Орфей, трябва да отбележа, че на около 20 метра от тавата, определяща таксата по югоизточната пътека, се намира предполагаемото гробище на Орфейите. Казвам предполагаемото, защото върху един от долмените, изграден от две подпреди една с друга скали са издълбани няколко фигури, една от които наподобява рог на благороден елен.

Предполагам гроб на Орфей

Сириус – Звездата куче

Друг символ, изсечен върху същия долмен, наподобява слънце, един от лъчите на което е по-дълъг от другите. Когато го видя, професор Валерия Фол заключи, че това е символът на звездата Сириус /звездата куче/, описана подробно от летописеца на Филип V при посещението му на въпросното светилище през 182-ра година преди Христа. Той пристига тука по време на горещниците /20, 21, 22 юли/, за да наблюдава появата на звездата при изгрев слънце през определените три дни от годината. Известно време след като професор Фол си замина, ми хрумна, че символът в близост до звездата Сириус, наподобяващ еленов рог, е може би съзвездие. Веднага влязох в интернет, потърсих информация за Сириус и разбрах, че тя е главната звезда в съзвездието „Голямо куче“. В същият момент потърсих и намерих изображение на въпросното съзвездие. При поставяне една до друга на двете снимки /на мегалита и на съзвездието/ се оказа, че едната е точно копие на другата.

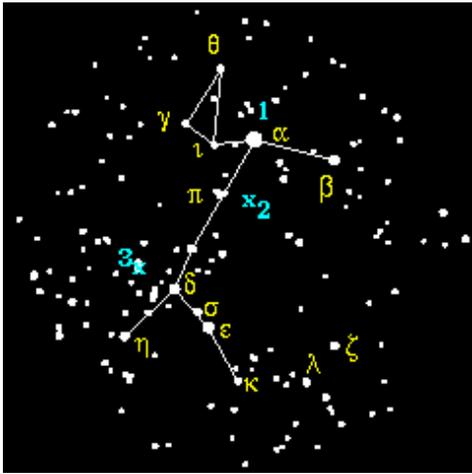
На третата скала до тях е изсечен друг разклонен символ, чиято символика не намерих сред публикуваните съзвездия. Мое предположение е, че на тази скала е изобразен планетарният модел около Сириус или Сириус-Б. Като се позадълбах по темата, попаднах на интересна информация, свързана с произхода на Хомо-сапиенс или разумния човек. В една от теориите, дошла от древността се споменава за пристигането преди около 40000 години на извънземна раса, която се е кръстосала със съществуващите по това време хуманоиди /Хомо-хабилис/, в резултат на което се появява съвременният, разумен човек, наречен хомо сапиенс.

При едно от посещенията на обекта през лятото на 2012 година, след направената беседа присъстващите туристи въодушевени от видяното започнаха да чистят с ръце мъха и шумата от околните скали. Оказа се, че по тях също има изсичания. При направена впоследствие съпоставка се оказа, че на едната скала е изсечено съзвездието Орион, а на другата съзвездието LEPUS – Заек. Задавам си въпроса: на чия надгробна плоча биха подхождали най-много подобни символи и кой всъщност е погребан там? Дали пък **първият Орфей** всъщност не е един от последните оцелели и наследник на така загадъчната, изчезнала по-висша раса. Още повече, че на около още двадесет метра навътре в гората съществува повален странично идол, наподобяващ главата на извънземно. Идолът е доста голям /около два на три метра/. Кръстил съм го

главата на Сирианеца. В миналото същият сигурно е бил изправен и е бил почитан по някакъв начин. Може да се предположи, че бруталното му събаряне е извършено по време на налагането на тоталното християнизирание на района.

Още един интересен артефакт от района на светилището е огромна, почти овална скала, в долната част на която е изсечено копито от едро чифтокопитно животно, може би бик. На същата скала от северната страна, на около 2 метра от земята, е изсечена фигура наподобяваща красиво горско цвете /маргаритка/. След обстоен оглед на мегалита от професор Валерия Фол беше направено заключение, че подобие на цвете всъщност е символично изобразяване на костенурка. От нея научихме, че корубата на костенурка е послужила при изработването на лирата на Орфей.

Съзвездие – Голямо куче

Голямо куче – Мегалит

Съзвездие Голямо куче и звездата Куче – Сириус

Съзвездие – Звезда и предполагаем планетарен модел

Идол – Главата на извънземното – Сирианеца

Ра-ина могила

Двата рога на принесения в жертва бик са закрепни за корубата от костенурка, а между тях е монтирана сребърна пластина, по която са опънати седемте струни, изработени от черва на диво прасе. Веднага след това си зададох въпроса, дали това не е митичната скала върху която е седял Орфей, докато е свирил на вълшебната си лира и е пеел свещените си стихове, а всички останали негови посветени последователи, заедно със смирените горски зверове са лежали на поляната наоколо и са го слушали в захлас.

Когато говорим за култовите места от рилската част над Якоруда, не мога да пропусна едно уникално съоръжение, намиращо се близо до шосето, точно по средата на пътя между Якоруда и Трещеник. Това съоръжение се нарича Ра-ина могила. Тя представлява огромен пресечен конус, изграден чрез изкуствено натрупване на земна маса на едно място. Основата на конуса е кръг с диаметър около петдесет метра. Уникалното при него е, че по средата на височината си е пресечен, при което се получава хоризонтална кръгла площадка с диаметър около тридесет метра. Съоръжението не е изследвано досега от специалисти и не може със сигурност да се твърди каква е била неговата функция в миналото. Единственото обяснение, което ми подсказва моята логика се крие в сричката **РА**, която в случая се използва като представка. Сричката **РА** се забелязва в структурата на имената на много от древните божества и то винаги когато става въпрос за **Бога слънце**. Така например, египетският бог **Амон – РА**, прабългарският бог **Танг – РА**, при циганите и до днес слънцето се нарича **РА – ЙЧО**, като **РА** е обожественото слънце, а на един от циганските диалекти **ИЧОН** означава луна. От всичко казано дотук си правя извода, че **РА–ина** могила може да се чете и като „**Слънчевата могила**“. Това може случайно да ни подсказва и предназначението на даденото култово съоръжение.

Планината над Якоруда е потънала в мистика и крие още много древни тайни, които все някога трябва да бъдат проучени. Тука е мястото да отбележа, че около 60% от наименованията на местностите около Якоруда са запазили древните си бески имена. Ще спомена само няколко от тях, които съм набелязал за предстоящо проучване. Такива са местностите Феруница, Фанос, Лееве, Манашица и много други, като най фрапираща е местността Нехтеница, която е един от южните входове на Национален парк Рила и носи името си от едноименната река, изтичаща от Рибното езеро. Всички, които познават добре района знаят, че Нехтеница е приток на Река Бела места, която в миналото може би е носела тракийското име Нехтос или Нехта.

Но нека засега да спра с описанието на артефактите от рилската част от територията на Якоруда и да се пренесем в Родопите. Длъжен съм да уточня, че когато говоря за територията на Якоруда в древността, включвам и територии прилежащи в момента към други общини. Искам да им се извиня, но по онова време в описваните територии най-главното и възлово селище е била Якоруда. И така зад връх Бунтишка, намиращ се в родопският дял, до село Гълъбово /Гольовица/ и в подножието на връх Бабячка чука, са съхранени и до днес няколко антични минни галерии, от които са добивани различни по състава си руди. За да стигнеш до селата Гольовица и Бабяк, се минава по единствения оцелял на територията на днешна България римски мост. Изумителното при

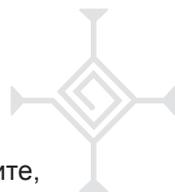

него е, че хоросанът с който е зидан и измазан не е повреден за почти 2000 години. Допреди 35 – 40 години по него минаваха тежкотоварни камиони с трупи. Може да се каже, че мястото е един от основните рудодобивни райони, първо на народа на Бесите и после на Римската империя. Оттук може би е останало и името на Яко-руда, което значи „Много-руда“. Едни от тези антични галерии носят и до днес названието си „Дуйови дупки“. Те представляват четири, разположени на по двадесет метра една от друга, почти отвесни шахти, с диаметър около 3,5 м.

Римски мост – Голъвица, Бабяк

Името си носят от славянските заселници от племето Смоляни. Те заселват Родопската част от землището през X-XI век от Христа. В периода на заселването те заварили терена освободен от други цивилизации. Подгонени от набезите на варварски племена нахлуващи от север, Византия се оттеглила на юг към Солун, а приелите християнството Беси се отдръпнали в старите си леговища, по високите части на Рила. По тази причина новите заселници не могли да си обяснят произхода на отвори, навлизащи дълбоко в недрата на земята. Обладани от своята плахост и примитивизъм, решили, че дупките се обитават от **духове**. Започнали да се разказват страшни истории за зли чудовища, излизащи през нощта и завличащи със себе си хора и животни. Тази версия се е поддържала близо 1000 години. Ето защо мястото било обявено за свещено и към него местните се отнасяли със страхопочитание.

Водени от иманярска страст, група Якорудски иманяри са единствените, осмелили се да направят опит за влизане във вековното жилище на духовете. Това се случило някъде между 1930 – 1940 г. Вдъхновител и водач на групата от четирима смелчаци бил Айдън Гълев, а най-колоритната фигура от участниците е Атанас Бучков, известен с прякора Чипия. Другите двама са Михаил Фарафутов – Фарафут и Джагадане. Уговорили ден и час, приготвили дълго, здраво въже и други приспособления и тръгнали да вадят скритото съкровище. Когато стигнали на мястото, се явил съществен проблем. Никой не искал доброволно да бъде спуснат в неизвестното. Посуетили се, поспорили и накрая Айдън предложил да си теглят чоп /жребий/, чрез който да бъде определен късметлията. Така и направили. Подбрали четири еднакви по дължина клечки, от които само една била счупена. Подредил ги Айдън в ръката си и дал на всеки да тегли. Теглили тримата и какво да се прави, късата клечка останала у него. Страх не страх, нямало връщане назад. Завързали го здраво с въжето, запалили факел със смола и започнали леко да го спускат, като той се подпирал донякъде по лекия наклон. Така спускали, спускали, докато останали три-четири метра от въжето. Изведнъж Айдън се подхлъзнал, дръпнал рязко въжето и полетял надолу. Останалите съмишленици помислили, че духовете са го грабнали и крещейки неистово – „алаовото /вампира/ го изедееее...“, побягнали към Якоруда. Бягали, бягали, докато стигнали в Бамбовата механа /която още съществува/. Там се спрели, влезли и седнали около една маса. Спогледали се и с треперещи гласове започнали да умуват как да съобщят на жената на Айдън, че същият е изеден от Алаово.

В това време главният герой, след като бил изтърван, паднал в нещо като кладенец с ледена вода. В първия момент потънал, но след няколко движения изплувал и се закрепил за скалата отстрани с ръце и крака. Извикал няколко пъти и като видял, че няма кой да го чуе, започнал с неистови усилия да се катери към повърхността. Борил се, борил, с почти невъзможното и накрая изпълзлял. Взел си въздух, отпочинал, па тръгнал да се прибира. Като приближил Якоруда се досетил къде може да са „смелите му“ съратници и се запътил право натам. Като се появил на вратата в механата, какво мислите се случило? Фарафут припаднал, Джагадане се сковал и загубил ума и дума, а Чипия, невярвайки на себе си, едвам продумал с треперещ глас: „Брей Айдъне, не те ли е изел вапирино?“. Както бил побеснял и насъбрал яд, при създалата се гледка Айдън се засмял и само изругал: „Абе, ваща мама и челеметата, не ве ле беше срам бе, да ме закъцате на алаовите и да бегате?“. Седнал на същата маса и поръчал по едно вино за цялата механа.

Митовите за спотайващите се духове в дупките продължили до петдесетте години на двадесети век, когато започват геоложки проучвания около мястото. Още с първия оглед геолозите констатирали, че става дума за четири шахти от антична мина. Шахтите били пълни донякъде с вода, което попречило на по-нататъшното им изследване. Сформиран бил работен екип и започнали по-мощни проучвания на околността. Направени били около десетина хоризонтални пробива на склона. При един от контролираните взривове, в една от новите хоризонтални шахти, намираща се на около стотина метра по-надолу по склона от „Дуйовите дупки“, се получила случайна връзка със старите гале-

рии. Както разказва очевидецът Агапия Бучков /домакин на обекта по това време/, след гърмежа на заредения взрив, от входа на шахтата изригнала такава водна струя, като че се е скъсала язовирна стена. Двамата бомбаджии, които били застанали до входа, оцелели като по чудо. На другия ден геолозите проявили отново интерес към старите мини. Оборудвали се добре и се спуснали в катакомбите. Този път вече нямало вода. Слезли до дъното и останали учудени от видяното. През четирите шахти се слизало в нещо като общо помещение, а от там тръгвали в различни посоки и на различни нива отделни тунели. Две от шахтите се ползвали за вход, а другите две за изход от мината. В същото време са ползвани и за вентилация. Най-голяма изненада обаче предизвикали намерените предмети и уреди, които за всеобщо учудване били много добре запазени. Между артефактите са установени: комбинация от дървени и въжени стълби, плетени кошове с кожени презрамки за носене на гръб, три- и четири метрови дървени тръби, останки от копачки и най-интересното – много добре запазен кожен мех, наподобяващ циганска пуда, използвана все още от ковачите за „нажижане“ на метала, преди да бъде изкован. Единственото обяснение за добре съхранените предмети било липсата на кислород в застоялата вода.

След изваждане на находките на повърхността, специалистите се опитали да си обяснят кое за какво е служило и нарисували следната картина. Мината е разработена много преди Христа от траките, от племето Беси. Не случайно се намира в непосредствена близост, точно срещу светилището на Главния бог на траките – бог Дионисий, разположено на един връх по южния склон на Рила, в непосредствена близост до планината Орбели /Пирин/, а именно връх Лопатица. Добивана е руда, в която преобладава молибден, примесен в малки количества с други цветни метали. Известно е, че молибденовата руда е една от най-яките и трудно добиващи се руди. Копаенето е извършвано директно и само по металната жила.

Поради твърдостта на рудата за добиването е използван следният метод. На мястото, където ще се копае, се запалва огън, който с помощта на кожения мех нажежава рудата до червено. След това с помощта на дървените тръби се облива обилно със студена вода. Целта на всичко дотук е напукването на рудата и по-лесното ѝ изкопаване. После добитото се натоварва в плетените кошове и се изнася на гръб по дървените, навързани с въжета стълби. На повърхността рудата се прехвърля в други кошове на катърски кервани и потегля **по пътя на рудата** през Якоруда, през цяла Рила планина, та чак до Самоков, където в така наречените самокови се е извличал метала. Така нареченият път на рудата е известен и сега. Минава се по живописни местности, пресечени от буйни планински потоци, през широколистни и иглолистни гори, през пояса на бялата мура и клека, та се стигне чак до билата на снежните Рилски върхове и езера, заобиколени само от скали и алпийската трева /картъл/. Керваните го изминавали за три, а при лошо време за четири дни. Пътят е стръмен и на много места трудно преодолим. Не случайно, горе-долу по средата, в подножието на връх Налбант /Ковач/, е била изградена налбантница /подковашка работилница/. Целта е била докато катърите и мулетата отпочинат и нощуват, да бъде направен преглед на копитата и ако има изпаднали клинци или подкови, те да бъдат възстановени. Така се движели по няколко

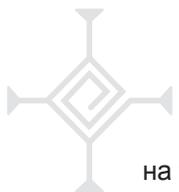

кERVANA на ден в двете посоки. Но нека с историята за „ДУЙОВИТЕ ДУПКИ“ да спрем дотук. По-подробно ще бъде описан целият маршрут в отделна брошура, съпътстваща все още нереализирания проект за екопътека, с тематичен съпровод „ПО ПЪТЯ НА РУДАТА“.

По времето на император Константин /след Миланския едикт от 313 г./ християнството става задължителна религия за цялата Римска империя. На това задължение не се подчиняват само нашите предци. В продължение на половин столетие са правени няколко опита за насилствено налагане на волята на императорите, но всеки от тях среща ожесточена съпротива и решителен отпор. Бесите са били известни с грабителските си набези над съседните области, така че имперската власт е била пряко заинтересувана от тяхната християнизация. Принудени от създалата се обстановка, властите приели друг подход, а именно подход на преговори и мирно приобщаване на Бесите към голямото християнско семейство. Около 380-та година от Христа на мисия в региона бил изпратен един от най-влиятелните и опитни мисионери за времето си, самият епископ на Дакия или по-точно Никета /335-414 г./ от Ремесиана /днешната Бела Паланка в източна Сърбия/, заедно с цялата си свита от свещенослужители. За да създаде по-голям интерес и да доведе до успешен край делото си, той разбрал, че към тези хора на честта трябва да се прояви по-голямо уважение, отколкото към другите народи и общности в империята. Воден от максимата, че „насила можеш да вземеш, но не можеш да дадеш“, той направи невероятен за времето си компромис. По изключение било разрешено освен на гръцки, иврит, латински и арменски, библията да бъде преведена и на последния оцелял от тракийските езици – езикът на Бесите. Така била създадена „Библия Бесика“. Вдъхновен от подвига на своя приятел, епископ Павлин неколкократно го споменава в своите писма и дори му посвещава една поема, в която се казва: **„Нали Бесите, ако и земята, и душата им да са сурови, ако и те самите са по-корави от тамошния сняг, са станали сега по твое напътствие кротки овце, които се трупат в кошарата на мира! Сега Бесите ликуват, че са повече забогатели от своя труд: Нали златото, заради което претърсваха земята с ръце /т.е. копят в рудници/, сега го получават с душата си от небето. Непристъпните и кървави по-рано планини сега закрилят превърналите се в монаси разбойници, станали питомци на мира. Окървавената някога земя сега е земя на живота. Там, гдето някога е имало животински нрави, сега властва ангелски дух и в пещерите се подслонява като праведник този, който е живял в тях като разбойник. Хвала на тебе, Никета, добри рабе на Христос!“**

Друг източник потвърждаващ тогавашните събития е едно писмо от Евсевий Йероним в което се съобщава, че епископ Никета направил така, **„щото звероподобните Беси, които някога са принасяли в жертва хора, заменили скърцането на зъбите и гнева си със сладката песен на Христос“**.

За епископ Никета се знае, че е проповядвал и сред Даки и Скити, което косвено потвърждава, че обект на проповедта му са били само прилежащите до Дакия родопски и рилски части. Въпреки безспорно големия проповеднически талант на епископа, физически е било невъзможно пълноценното обслужване

на такъв голям регион обхващащ част от Дакия и почти целите Родопи. Всичко казано дотук потвърждава моите предположения, че когато говорим за мисията на Никета сред Бесите, става въпрос за района около Якоруда.

Тука е мястото да отбележим, че покръстването на Бесите е поводът и предпоставката за създаването на първото селище на Якоруда. Спокойно като дата за това паметно събитие може да бъде определена 380 г. от Христа. Тази дата може да се приеме като преломен момент в историята както на Якоруда, така и на цяла Тракия. След тази дата понятието траки, Тракия и беси престават да съществуват реално, не че са изчезнали физически, те просто се вливат в голямото римско семейство и стават граждани на Рим а после и на Византия. Най-древните останки от антична Якоруда се намират в местността Якорудщица, където минава и едноименната река. Всъщност става въпрос за останки на два строителни пласта от зидове на една от най-раннохристиянските базилики на територията на България. Храмът се е казвал, както и сега „Свети Георги Победоносец“. Той представлява пет-корабна базилика от четвърти век след Христа. Като се вгледаме внимателно в най-долния строителен слой на основата, се забелязва, че при първото строителство са използвани материали като камъни, пресовани плоски тухли и хоросан, с много здрави спойващи качества, почти като бетон. Тази огромна по мащабите си базилика е изградена с цел приобщаването и покръстването на автохтонното население, населявало по ония времена планинските масиви на северозападните Родопи и югоизточния дял на Рила планина, а именно траките от най-свободолюбивия и корав народ – народа на Бесите. Почти всички древни хронисти, когато говорят за Родопите приобщават към тях и Рила планина.

Мястото за изграждането на подобен по мащабите си храм не е случайно, то просто се намира в центъра на владенията на Бесите по онова време територии. Именно тук, пристигналият с цялата си монашеска свита епископ Никета Ремесиански извършва покръстването на Бесите. В близост до базиликата, малко по надолу по течението на Якорудщица, в местността Рудица или Родица, се заселват част от приелите христовата вяра. По този начин се създава първото селище. То просъществува някъде до към 9-ти, 10-ти век, след което е разрушено от варварски нашествия от север. Голяма част от местното население се пръсва да живее по изконните си тракийски убежища, по южните склонове на Рила планина. Родопската част, поради своята по-голяма уязвимост от набези, остава незаета от местното население, което дава възможност на прииждащите славяни трайно да се настанят върху нея. Впоследствие, коренните жители се завръщат в Якоруда и с всеобщи усилия храмът е възстановен върху останките на предишния. Строителните материали които са използвани обаче са много по-примитивни – камъни и сурова, необработена глина.

Нов храм и останки от базиликата

Повторно храмът и селището са разрушени от башибозушка орда, предвождана от Якорудския еничар Пенджико през 1666 година, при един от опитите за насилствено ислямизиране на градчето и околността. Цялото това събитие е описано от Никифор поп Филипков в книгата „Пенджико“. След тези събития якорудчани се преместват да живеят на сегашното място – от двете страни на реката Места. Оттогава, до ден днешен „Гергьовден“ е най-таченият празник за цялото население. Дори в годините на комунизма, когато празникът беше забранен, цялото население с риск да си навлече гнева на властта, изоставяше всякаква работа и се отправяше към „**Джерджевденската цръква**“. Трябва да се отбележи, че дворното място около базиликата винаги е било църковен имот и нито една власт или режим не е посмяла да посегне и да го промени. Същото, само по себе си, е некропол от римската и византийската епоха. Така от казаното дотук, якорудчани могат само да се гордеят със своя произход. Якорудчанина се различава от другите хора в региона по своята непреклонност, консерватизъм, твърдоглавие и инат. Все качества присъщи на своенравните Беси.

Още веднъж трябва да отбележа, че когато се говори за мисията на Никета Ремесиански и покръстването на непокорните беси от недостъпните високи планини, съвсем не става въпрос за обширни територии и целите Родопи. Непокръстени и непокорени през трети-четвърти век са останали само траките от най-дивите части на планината. Това са бесите от най-северозападните части на Родопите и югоизточния дял на Рила, която, още веднъж подчертавам, е смятана за неделима част от тях. Не случайно **Манастирът, находящ се високо в планината, в подножието на снежни върхове**, в който е преведена на бески език Библия Бесика, досега не е открит. Той просто е търсен на места и райони, които не отговарят на историческите сведения. Манастирът действително се намира високо в планината. Намира се в скална пещера под земята, добре запушена и замаскирана. Същата пещера е доста обширна и има няколко входа. Първоначално е използвана като тракийски рудник, а в последствие е превърната в християнски манастир. Именно тук е направен въпросният превод на „**Библия Бесика**“ някъде около 380 г. от Христа, както споменава свети Йоан Златоуст в една своя проповед в Константинопол. Местността се казва „Манашица“, а манастирът се намира на около 300 метра от комплекса от 7 погребални тракийски могили. Името си местността носи от корена *манас*, което значи дух, а манастир – духовно място.

Запечатан вход – манастир Манашица

НЯКОЛКО ЛЮБОПИТНИ СВЕДЕНИЯ ОТ ВСЕБЪЛГАРСКИЯ ЛЕТОПИСЕН СБОРНИК „ДЖАГФАР ТАРИХИ“ ОТ 1680 Г.

Автор: Борислав Иванов

Всебългарският летописен сборник „Джагфар тарихи“ („История на Джагфар“), съставен от Бахши Иман през 1680 г., успява да премине през векове на варварско мракобесие и културен геноцид, за да разкрие пред света величието на древната българска държавност в Евразия, за което досега само подозирахме от оскъдни свидетелства в документалните извори. Сборникът оцелява благодарение на жертвоготовността, проявена от поколения достойни личности, в защита на човешкия дух. С автентичните си описания на съдбовни събития от миналото, „Джагфар тарихи“ запълва много бели петна в историческата наука за българите, като изважда от забвение техния значим принос за човешката цивилизация. Тук ще се опитам съвсем накратко да предам само няколко щрихи от информационното богатство, съхранено в безценния летописен сборник.

От летописа научаваме, че лелята на българския кан Омуртаг (814 – 831 г.) (Йомирчак в „Джагфар тарихи“) Аря-Услан, която е сестра на неговия баща кан Крум (803 – 814 г.) и дъщеря на дядо му кан Азан Токту (766 – 767 г.), произхожда от известния уруски (руски) род Услан. Омъжена е за владетеля на Черна България Кан-Караджар (787 – 815 г.) и е майка на следващия владетел кан Угър Айдар (815 – 855 г.). По разкази на съвременници, Аря-Услан доживява до 150 годишна възраст. Заради своята мъдрост и благородство Аря-Услан е почитана извънредно много от народа и от многобройните си аристократични потомци. От летописа научаваме също, че майката на кан Крум произхожда от руския род Урус-Алан, което веднага насочва към еквивалентност на родовите имена Урус-Алан и У(ру)с-(А)лан (Услан). Явно излиза, че кан Крум и сестра му Аря-Услан, по майчина линия принадлежат към руския род Урус-Алан. Според летописа, по бащина линия кан Крум води произхода си от царската хуно-българска династия Дуло. Сведенията за руския клон в родословието на кан Крум се допълват от информацията, че неговият украински (анчийски) син Будим предвожда ак-уруси (източни руснаци) и основава административна руска област-тарханство „Ак Урус“ (Източна Русия) в рамките на скитска Черна България (Царска България, Кара-Булгар), а потомците на Будим продължават да

бъдат главни водачи (първи боляри) на украинските (анчийските) християни и езичници, дори след като хазарите откъсват Киевска Русия от Черна България през 858 г. Син на Будим е Азан (Джир-Азан, Ас, Джир-Ас, Дир), очевидно носещ името на пращядо си кан Азан Токту (вж. ст. „Царско име“ от кн. „Поклонници на светлината“). След неуспешно нападение над Константинопол по заповед на хазарския хаган, Джир-Азан първи от киевските велможи приема християнската вяра през 860 г. Син на Джир-Азан е Джун, син на Джун е Борис, който става зет на българския цар Симеон (893 – 927 г.) (наречен в извора Шамгун), като се оженва за една от дъщерите му. Същият Борис взима участие в пратеничеството при арабския халиф, което довежда посолството на ибн-Фадлан във Волжка-България през 922 г. Предполагам, по време на посещението той е предал на арабския халиф послание от тъста си цар Симеон, при когото често пътува в Дунавска България (Улаг-Булгар в летописа), според „Джагфар тарихи“.

Ахмед ибн-Фадлан е секретар на главния посланик Сусан ар-Расс по време на „великото посолство“ в столицата на Волжка България град Болгар, изпратено през 922 г. от багдатския халиф ал-Муктадир (908 – 932 г.) от династията на Абасидите, при волжкобългарския кан Алмиш Джафар (895 – 925 г.) (известен в историята още като Алмус). Ибн-Фадлан описва впечатленията си от официалната визита в прочутата си книга „Записки от Болгар“ („Рисала“). Малко познат факт е, че ибн-Фадлан приема да бъде назначен за духовен глава на българите мюсулмани и заема висшия пост сеид на Волжка България под името менли Бакир. По всичко изглежда, неговите непосредствени записки от посещението на „великото посолство“ са донесени в халифата от завърналата се делегация (вж. фиг. 1 – пристигане на ибн-Фадлан в гр. Болгар). На 16 май 922 г. тържествена церемония в град Болгар провъзгласява исляма за официална държавна религия на Волжка България, което на практика означава, че на висши държавни служби ще се назначават само мюсулмани. Ибн-Фадлан произхожда от прочутия в ислямския свят персийски род Бармак, потомци на будистки жреци от гр. Балх – столица на древната средноазиатска Балхара (Бактрия), а по-късно столица на кушанското царство. Родът Бармак принадлежи към така наречените „хашемиди“, за които се твърди, че са родственици на самия Пророк. Ето защо, представителите от рода Бармак се радват на изключителното покровителство от страна на арабските халифи и заемат най-висши длъжности в ислямската империя. В историята са известни като „везирско семейство на Бармекидите“. През 737 г. българите бурджани от Предкавказието приемат исляма лично от Хамад Бармак, дядо на ибн-Фадлан, който възглавява посолство на халифа в Хазария.

Посолската мисия на халифата през 922 г. съвпада с може би най-смутния период за разпадащата се българска езическа родово-йерархична държавност в Скития, намираща се под управлението на наследниците на Бат-Боян (653 – 683 г.) от рода Дуло. Агресивно нахлуващите универсални книжовни религии Християнство и Ислям разделят верски не само населението, но и представителите на владетелския род Дуло. Новите религии налагат централизирана система на държавно управление, водеща до неизбежно политическо, религиозно и езиково разделение на Скития. Разгромната победа през 895 г., спечелена в съюз с печенегите, от християнска Дунавска България, начело с цар Симеон (893 – 927 г.), над маджарите, водени от тогавашния езически владетел

на Черна България кан Арбат (Арпад, **ЧЪРЪ БЪТЪ** – цар бате – Кроват, Кубрат, Курбат – титла на главния кан на българите), чиято майка е маджарска принцеса, предизвиква грандиозно религиозно и етническо разцепление, съпътствано от масови преселения. Владетелят на зависимата от хазарите Киевска Русия, езичникът Олег (882 – 912 г.) (наречен в летописа Салахби, син на новгородския болярин Ерек), верен съюзник на българите, в съгласие с християнина Джун – глава на украинците и правнук на кан Крум, провежда прохристиянска политика с активната подкрепа на българския цар Симеон от рода Дуло, който му изпраща свещеници и богослужебни книги. През 895 г. киевските мюсюлмани, заедно със своите религиозни водачи, са принудени да се изселят във Волжка България със столица гр. Болгар, където създават ислямска държава. За свой владетел те издигат бившия кан на Черна България Алмиш Джафар (895 – 925 г.) (Алмус) от рода Дуло. Разбитите от цар Симеон през 895 г. маджари на кан Арбат, тогавашен владетел на Черна България (Царска България) и син на кан Алмиш Джафар, също са прогонени от Черна България в аварска Панония, където попадат в лоното на католицизма. В столицата на Черна България град Батавил-Хорисдан, през 912 г. Олег-Салахби се жени за християнката Улджай-Олга от рода Дуло, считана от някои историци за дъщеря на българския княз Владимир-Расате (889 – 893 г.) и племенница на цар Симеон. С този акт очевидно Олег-Салахби възнамерява да се сроди с царския род Дуло и да се обяви за независим от хазарите владетел на обединена християнска държава, включваща Киевска Русия и Черна България. Но още през същата година Олег е изпреварен от хазарското протеже, езичника Игор Лачин (912 – 944 г.) от рода Дуло, който превзема Киев, изгонва прохристиянски настроения Олег, жени се за пленената Улджай-Олга (навярно, за да разчита на подкрепа от цар Симеон, който тогава е първостепенен фактор в Европа) и обявява независима от хазарския хаганат държава Киевска Русия. Съдейки по многократно установената в „Джагфар тарихи“ традиция, жените на скитския владетел да носят името на майчината си народност, майката на Улджай-Олга трябва да е била от славянски (улчийски) произход. Това обстоятелство коствено се потвърждава от славянските имена на най-близките хора около нея – син княз Светослав-Борис (945 – 972 г.), най-доверена прислужница славянка със син Добриня и дъщеря Малка. В Киевска Русия при управлението на княгиня Олга и на нейния син княз Светослав превес взима считаното за „езическо“ неортодоксално Скитско Християнство. Официален Константинопол никога не признава „българската“ Християнска религия на Улджай-Олга, навярно защото тя не се отказва от зороастрийските ценности на Скитското Християнство, вярата на нейния баща княз Владимир Расате. По това време и в Черна България (Царска България) със столица гр. Батавил (или още гр. Хорисдан; дн. гр. Путивль в Украйна) също се възстановява господстващото положение на старата скито-българска религия (култа към конника Сиявуш или Тангри-кан?). Очерталата се реставрация на езическата държавност в Скития в началото на 10 век, застрашава мюсюлманските управници на гр. Болгар – столица на Волжка България, предвождани от правоверния кан Алмиш Джафар. Той е изправен срещу коалиция на езическите сили в Скития, целящи отстраняването му от престола. Разгневени от опитите за насилствена ислямизация, от по-високите данъци за

неверниците и от задължението да свалят шапки пред мюсулманите, срещу кана въстават регионалните князе и голяма част от населението на Волжка България. В историческата памет този смутен период носи названието „война на князете“. Ето защо, „великото посолство“, изпратено от арабския халиф – глава на ислямския свят, демонстрира мощна морална подкрепа за волжко-българските мюсулмани, в много критичен за тях момент. С посолството в Болгар пристигат около пет хиляди изявени духовници, търговци и занаятчии, някои от които завинаги остават в страната. Между тях е и аристократът ибн-Фадлан, родоначалник на цяло съзвездие от забележителни волжко-български духовни водачи и държавници.

Успешното приключване на „войната на князете“ става първата решителна намеса на сеид Ахмед Бакир (ибн-Фадлан) в държавните дела на волжките българи. Докато кан Алмиш Джафар се колебае дали да използва военна сила срещу бунтовниците, защото българските закони строго забраняват „братоубийствените войни“, то сеид Ахмед категорично отсича: „Когато става въпрос за борба за вярата, това не важи“ и изисква от кана да подпише ферман, обявяващ свещена война срещу неверните метежници. Ръководен от амбицията да внедри истинската вяра сред волжките българи, сеид Ахмед Бакир енергично се захваща да изкорени старите им езически навици, поради което си спечелва неприязънта на населението. Той раздава на феодалите от управляващата ислямска върхушка земите на неверниците, забранява обредните песни, знахарството и билколечението като нечестиви дейности.

През 925 г. народното недоволство срещу реформите на сеид Ахмед Бакир избухва в открито въстание с искане за неговото отстраняване, но отново бунтът е потушен от войските на кана. Сеидът (ибн-Фадлан) дори намира за „непристойна“ и забранява любимата на българите епическа поема „Шан кизи дагани“ („Повест за дъщерята на Шан“), написана от Микаил Башу (ок. 820 – 900 г.) през 882 г. С крайните си религиозни позиции, сеид Бакир си навлича ненавистта на един от следващите владетели, кан Микаил Ялкау (930 – 943 г.), син на кан Алмиш Джафар. Кан Микаил Ялкау е привърженик на умерения ислям, съчетан с традиционните български обичаи, може би защото сам носи името на прославения мъдрец Микаил Башу – писателят, поетът, духовният водач, издигнал исляма до господстваща религия в Черна и Волжка България. Много скоро омразата между кана и сеида прераства в непримирима вражда.

Два взаимно отричащи се свята се сблъскват в държавата, в бита и в душевността на българите – мъчително отиващата си езическа епоха и агресивно стремящата се към абсолютна власт универсална религия. Догматичната дързост на сеид Ахмед ибн-Фадлан стига дотам, че той обявява кан Микаил Ялкау за „цар на езичниците“ и призовава да бъде свален от престола. Разярен от поведението на сеида, канът нахлува при него направо в джамията, яздейки на коня, с който токущо се завръща от победоносна война. Ревностният мюсулманин ибн-Фадлан не може да понесе това нечувано богохулство и оскърбление към религията. Той започва да крещи и настоява кана веднага да напусне джамията, а когато канът отказва, ибн-Фадлан си позволява да удари коня му с камшик. Надали нещастният сеид подозира, че в този момент извършва най-тежкото престъпление според българските езически закони – удря

боен кон, а бойните коне са свещени за българите и всяко посегателство срещу тях се наказва със смърт. За оскърбление на коня, по заповед на владетеля хвърлят злощастния сеид Ахмед ибн-Фадлан в тъмница, надяват му конска амуниция (сбруя) и му дават за храна само сено. Скоро след това сеидът умира. Вероятно този трагичен епизод отбелязва една от последните победи на старите езически порядки над новите правоверни закони във Волжка България. Ибн-Фадлан остава в народните сказания с образа на мулла Бакир, заклет враг на крилатия змей Барадж – митичния пазител и символ на Волжка България.

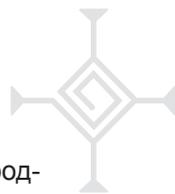
От „Джагфар тарихи“ научаваме, че контактите на държавно равнище между християнска Дунавска България и мюсюлманска Волжка България никога не са прекъсвани. Помнейки общия родов корен с българите от Волга, дунавските българи винаги разчитат на тяхната помощ в трудни за държавата дни (виж. фиг. 2 – карта на Волжка България). Цар Самуил (997 – 1014 г.) сключва военен съюз с Волжка България, потвърден с женитба на дъщеря му Джан-бика (навярно с християнско име Ана) за емира и бъдещ кан Ибрахим (1006 – 1025 г.). В кръвопролитните сражения с армиите на ромейския Константинопол, на страната на цар Самуил участват многобройни волжко-български войски. Синът на цар Самуил, Гаврил Радомир (1014 – 1015 г.) неколккратно посещава Волжка България, за да осигури военна помощ от българските си съплеменници. Една от причините за злодейското убийство на цар Гаврил Радомир са именно подозрения в симпатии към исляма. След неговата смърт волжко-българските войски напускат Дунавска България и това позволява на ромеите окончателно да завладеят страната. Военна подкрепа от Волжка България получават цар Иван Асен I (1190 – 1196 г.), цар Калоян (1196 – 1207 г.) и цар Иван Асен II (1218 – 1241 г.) в победоносните им битки за освобождение и за възстановяване на българската държава.

В края на 12 век дипломатическите представители на Константинопол разпространяват слух навсякъде по света, че българи на Балканите вече няма, тъй като са унищожени след завоюването на Дунавска България от Ромейската империя. Толкова по-голяма била радостта на могъщия волжко-български кан Габдула Челбир (1178 – 1225 г.), когато научава, че дунавските българи не само не са изчезнали, но между тях се намират трима български принца, наследници на царската династия от Първото българско царство. Кан Челбир установява връзка с тримата български престолонаследници чрез болярина Улаг-Чишма, син на Чишма (на някои места името се среща като Шешма). Волжките българи знаят Дунавска България под името Улаг-Булгар или Улаг-Бурджан, защото Улаг (на някои места се среща и като Улак) или Влахия, през Средновековието винаги е била неразделна част от българската държава на Балканите. Освен от етнонима „влахи“, означаващ говорещи латинско наречие хора, каквито са потомците на скитите готи-гети-даки, името Влахия би могло да се изведе и от „влъхви“, синоним на „зороастрийци“ през Средновековието, което пък веднага кореспондира с името на град Балх, столица на средноазиатска Балхара (Бактрия), родината на Зороастризма. В историята е известно, че кавханският род на „стария кавхан“ Шишман, дядо на цар Самуил (997 – 1014 г.), от векове се разпорежда в Македония и Влахия, две от обширните области на средновековното Българското царство (вж. ст. „Царско име“ от кн. „Поклонници на светлината“).

От протоколна гледна точка изглежда напълно логично, точно Улаг-Чишма (Улаг-Шишман), потомъкът на кавханския род, да представи пред волжко-българския владетел Челбир наследниците на дунавско-българските царе от рода Дуло. И наистина, през 1184 г. Шишман придружава един от принцовете на име Боян в гр. Буляр, тогава столица на Волжка България, където Боян е приет с почести лично от кан Челбир. Но името Боян във волжко-българска транскрипция съответства на християнското име Йоан, употребявано в династичен смисъл за „втория по ред принц в йерархията на престолонаследниците“ (вж. ст. „Царско име“ от кн. „Поклонници на светлината“). Което означава, че една година преди избухване на освободителното въстание начело с братята Асен, Петър и Калоян в Дунавска България, вторият по старшинство от братята Йоан Асен (Иван Асен) посещава владетеля на Волжка България. „Джагфар тарихи“ изяснява целта на визитата – договаряне на военна помощ за подготвяното въстание срещу ромеите. Кан Челбир отпуска на братята-принцове отряд от 800 въоръжени войни в подкрепа на предстоящите сражения с поробителите от Константинопол. Начело на това елитно войсково подразделение застава Шишман, явно готвен за кавхан (везир) на новата българска държава. Според общоприетото правило в такива случаи, за заложник (гарант на договора) във Волжка България остава синът на Шишман, Кабан, който в знак на уважение е трябвало да приеме мюсулманската вяра. За благородния баща на Иван Асен, в летописа се споменава само, че също като бащата на цар Самуил носи името Халиб, означаващо „победител“. Наистина баща на цар Самуил е комит Никола с християнско име произлизащо от думата „нике“ – „победа“ на гръцки език. Така че няма причини да се съмняваме, че бащата на Иван Асен също се е казвал Никола, и че е легитимен потомък на българските царе от рода Дуло, защото в противен случай неговите синове нямаше да получат всеобщо международно признание за законни наследници на царската власт в Дунавска България.

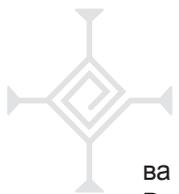
Както е добре известно, въстанието избухва на 26 октомври 1185 г. в град Търново и след многобройни тежки сражения с имперските войски, завършва със създаване на така нареченото Второ Българско царство на Балканите. За да бъде спазена българската традиция за реда при наследяване на трона, най-възрастният от братята е коронясан под име, недвусмислено указващо старшинство сред синовете престолонаследници – Петър (цар Петър IV (1185 – 1197 г.)) (наричан още Славопетър и Калопетър), а иначе кръщелното му име е било Теодор (вж. ст. „Царско име“ от кн. „Поклонници на светлината“). Напълно естествено, Цар Петър IV разполага резиденцията си в старата българска столица Преслав. Вторият по възраст брат с кръщелно име Йоан (цар Иван Асен I (1190 – 1196 г.)), известен повече с „народното“ си (нехристиянско) име Асен (други негови прозвища са Булгуня, Белгун), заема длъжността на втори владетел (съвладетел) под името Йоан, указващо мястото му на втори престолонаследник. За своя столица той избира Търново. Според мен, не случайно, точно древното българско царско име Асен се налага като династично име на следващите търновски царе от родословието на цар Иван Асен I. Защото името Асен (Асян, Ясен) е равнозначно на други известни в българската история царски имена – Азан, Саин, Сабин, Званица, Сабанша, Пресиян, и означава

„сияен“ (или „пресияен“) – едно от отличителните имена, давани на първородния син на българския владетел. Засега историята мълчи, дали царствената символика на името Асен е приписана по рождение на втория брат Йоан и дали тримата братя-принцове не са от майки с различен социален произход. Напълно възможно е, имената Калопетър и Калоян (Кало-Йоан) да следват от българската дума „кала“ – съпруга, невеста, насочвайки към различни съпруги на баща им Никола. Като спазват владетелската традиция с имената Петър и Йоан, водачите на въстанието всячески се стремят да демонстрират пълна приемственост от царете на Първото българско царство, за да се провъзгласят за законни продължители на българската държавност. След предателското убийство на първите двама братя-царе, короната слага третият брат – цар Калоян (1196 – 1207 г.) (с рождено име Йоан, Йоаница), който също загива от ръката на убиец. Няма съмнение, че дръзвайки да се изправят срещу армиите и срещу наемните убийци на Рим и на Константинопол, тримата братя-царе вече са избрали саможертвата като необходим залог за освобождение на България от робството. А че те действително са потомци от царски род, директно потвърждава папа Инокентий III (1198 – 1216 г.) в посланието си до маджарския крал Емерих – „.....напоследък двама братя, сиреч Петър и Йоаница, произхождащи от рода на предишните царе, започнаха не толкова да завземат, колкото да възвръщат земята на своите бащи....“. Според „Джагфар тарихи“ цар Калоян бил отровен от византийски попове („румски папази“ в оригинала) по време на обсадата на гр. Солун. Навярно защото сключил уния между България и Римската църква зад гърба на византийската църква, а освен това разчитал на многобройна конница от кумани мюсулмани, на които дори бил обещал да приеме исляма, срещу оказваната от тях военна подкрепа.

„Джагфар тарихи“ съобщава и за десет годишното изгнаничество на Иван Асен II (цар Иван Асен II (1218 – 1241 г.)), най-големия син на цар Иван Асен I. Иван Асен II е принуден да имигрира през 1207 г. в столицата на Киевска Русия град Киев (Бащу), след убийството на чичо му цар Калоян, за да се спаси от репресиите на превратаджиите. По същото време във Волжка България пристигат много политически бежанци от Дунавска България, прогонени от режима на узурпатора цар Борил (1207 – 1218 г.), измежду които и друг български принц, наречен в летописа Улаг-Азан. По съзвучие на имената, предполгам, че става въпрос за Александър (Алек-сандър) – втория син на цар Иван Асен I. От историята се знае, че когато настъпва благоприятна вътрешно-политическа и международна обстановка, Иван Асен II и брат му Александър се завръщат в България с отряд от руски наемници (със сигурност отрядът е включвал и наемници от Волжка България). Не след дълго, Иван Асен II влиза триумфално в столицата Търново, където е коронясан за цар на България, а узурпаторът Борил (сестрин син на цар Калоян) е ослепен. Александър получава титлата севастократор и се отличава при отблъскване на едно маджарско нашествие през 1232 г.

Летописът съобщава за наличието на голям брой бежанци от Дунавска България във Волжка България в началото на 13 век. Там те имат свои християнски църкви и гробища. При управлението на кан Мир-Гази (1225 – 1229 г.) е сформирани военен отряд състоящ се само от дунавски българи, който участ-

ва в сражения заедно с волжко-българските войски. А охраната на царете от Второто Българско царство се състои от кумани, гагаузи и печенегни. Някои от тях изповядват исляма с разрешение на царете. Начело на тази царска охрана неизменно стоят представители от куманския аристократически род Тертер (името се среща в летописа също във вида Типтяр или Типтар), тясно свързан с Волжка България, покръстени и заселени като боляри в Дунавска България още в средата на 12 век по време на ромейското владичество. От „Джагфар тарихи“ научаваме, че през 1235 г. Торна Типтяр (Торна Тертер; Торна е Търново в летописа) от рода Тертер е изпратен от българския цар Иван Асен II в тогавашната столица на Волжка България град Буляр с посланическа мисия при кан Алтънбек (1230 – 1236 г.). В последствие там той приема исляма, назначен е за управител (валия) на крепост и в летописа се споменава неколккратно под името Арслан Тертер. Заедно с дипломатическите послания Арслан Тертер занася във Волжка България списък на българските владетели от Първото Българско царство. Благодарение на информацията от този историографски документ, в „Джагфар тарихи“ постъпват много неизвестни данни за българската история, изгубени или унищожени на територията на днешна България. Наследниците на рода Тертер продължават да защитават българската държава в най-смутните години от края на 13 век и началото на 14 век, изпълнени с татарски нашествия, селски въстания и политически катаклизми. Могъщият болярин Георги Тертер (1280 – 1292 г.) поставя началото на нова царска династия, избран за цар от българската аристокрация, защото е считан за „най-забележителния мъж сред българите“, способен да обедини силите на държавата срещу върхлетелите я беди. Синът му цар Светослав Тертер (Теодор Светослав) (1300 – 1321 г.) и неговият син цар Георги II Тертер (1321 – 1322 г.) са следващите царе от Тертеровата династия (вж. фиг. 3 – сребърна монета на цар Светослав Тертер).

Предстои науката да оцени по достойнство информационната значимост на съкровищницата на българската памет „Джагфар тарихи“. А за нас остава убеждението, че многобройните летописни свидетелства от далечното минало, предоставени от сборника, ще послужат за откриване на много неизвестни страници от българската история, както и от историята на скитските народи.

Снимка 1. Пристигане на Ибн Фадлан в Болгар

Снимка 2. Карта на Волжка България

Снимка 3. Сребърна монета на цар Светослав Тертер 1300 – 1321 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ГЕНЕАЛОГИЯ БОГОВ В СЛАВЯНО-БОЛГАРСКОМ ПАНТЕОНЕ

Автор: Валентин Йорданов

Перевод с болгарского на русский:
Надежда Иванова, Валентин Йорданов

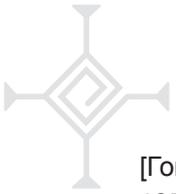
Прежде чем изложить содержание и результаты нашего исследования о славяно-болгарском пантеоне богов, попробуем объяснить почему этот пантеон надо рассматривать как славяно-болгарский, а не только как славянский. Конечно, исследователь исторического факта должен учитывать контекст формирования того же факта. Так что эту проблему можно выяснить, если найти ответ на вопрос: кто отвечал за хранение знания *Солнечного культа* и кто использовал это знание на древней этнической территории славянских племен.

1. ЖРЕЧЕСКИЕ КАСТЫ МИЗОВ И БОЛГАР

На территории около Дуная существовала жреческая каста и она управляла местными племенами с глубокой древности. Так например Гомер говорит о двух жреческих сословиях – *гипомолги* („дояре кобыл“) и *абии* („отцы“) – славяно-фракийского племени мизов. /**Гомер**. Илиада, XIII, 1-6/.

Сведение Гомера дополнено античным астрономом, математиком и историком Посидонием (~139~51 г. до Р.Хр.). Отрывки его „Истории“ дошли до нас через географа Страбона (64 г. до Р.Хр. – 23 г. после Р.Хр.):

„3. *Дальше Посидоний говорит о мизах, что из-за своей набожности они удерживались от употребления в пищу живых существ и поэтому не ели даже своего домашнего скота. И что питаются только медом, молоком и брынзой, живут мирной жизнью и поэтому их и называли „богобоязливymi“ и „капнобатами“ [буквально „идущие по дыму/огню“ – б.В.Й.]. И есть фракийцы, которые живут вообще без женщин; называют их „ктисты“ [буквально „создатели“ – б.В.Й.] и из-за почета, которому радуются, их считают святыми, и живут они освобожденные от всякого страха. О всех этих народах поэт*

[Гомер – б.В.Й.] *говорит как о „гордых гипомолгах* [“дояре кобыл“ – б.В.Й.], *галактофагов* [“млекоядцы“ – б.В.Й.] *и абиев* [“отцы“ – б.В.Й.], *как о самых справедливых людях*: “Абиями“ он их называет прежде всего потому, что они живут без женщин...“ /**Страбон**. География, Книга Седьмая, III, 3/.

О наличии жреческой касты говорят и археологические данные. Под монастырем в Синае, в Румынских Карпатах, где раньше существовало древнее капище, был найден интересный артефакт: 400 золотых пластин, изписанные пиктограммами и буквами нескольких разных азбук. Самые поздние из них относятся ко II в. до Р.Хр. (**ф.1, 2, 3, 4**).

О территории Северного Причерноморья писал Геродот в V веке до Р.Хр. Его информация относится, конечно, к более древнему времени, чем V век. По мнению Геродота скифское племя делилось на три касты: паралати (жрецы), аухати (войны), катиари и траспии (земледельцы и скотоводцы). Из паралатов выходили цари, их каста называлась „царские скифы“. /**Геродот**. История, IV, 5, 6, 20/. Впрочем все они отмечены на античных картах этого региона.

Мизия, Дакия и Скифия вместе оформляют одну обособленную территорию, которая является родиной мизо-гетов, дако-гетов, скифов и славян, по словам целого ряда античных и средневековых авторов: Страбон (64 г.до Р.Хр.- 23 г. после Р.Хр.), Амвросий (ок.337-397 г.), святой Йероним Стридонский (347-420 г.), Филосторгий (368-433 г.), Павел Орозий (ок.385-420 г.), Йордан (VI в.), Нестор летописец (~1056 – 1114 г.), Михаил Сирийский (1166-1199 г.) и др. Они пытались сопоставить разные этнонимы, иногда дублирующееся, выяснить обозначенными ими народы.

Вопрос об этнических связях между фракийцами и мизами, мизами и гетами, даками и гетами, гетами и готтами, скифами и гетами, мизами и болгарами, мазгетами и болгарами, болгарами и славянами, и т.д., дискуссионный и кажется неразрешимым. Например, являются ли готты германским племенем, которое пришло из Скандинавии, или это ветвь фрако-скифского племени гетов? Такие-авторы как Амвросий, Йероним, Филосторгий, Павел Орозий, утверждают, что современные им готты это и есть известные до этого геты. По Йордану во II тысячелетии до Хр. часть гетов отделилась от основного племени и мигрировала в Скандинавию, где вероятно они восприняли старогерманский язык, а в I тысячелетии до Хр. вернулись обратно на свою родину Скифию под именем готты.

На каком языке говорили остальные геты, которые жили вместе с мизами (т.е. болгарами) на обеих берегах реки Дунай?

Страбон записал:

„Елины принимали, что геты есть фракийцы. А геты обитали с двух сторон Истра [Дунай – б.В.Й.], **как и мюзы, которые тоже фракийцы и одинаковы с народом, который сегодня называется мизы** [к.В.Й.]. **Из этих мюзов происходят тоже и мюзы, которые сегодня живут между лидийцами, фригийцами и троянцами** [т.е. в Анатолии – б.В.Й.].“ /**География**, Книга Седьмая, III, 2/.

И еще: „... **Елий Катон переселил от земли за Истром** [от Дакии – б.В.Й.] **во Фракию пятьдесят тысяч человек из гетов, племя с таким же языком как у фракийцев. И они сейчас живут там во Фракии, называются мизы, потому что и в прежние времена назывались так** [к.В.Й.]... /там же, III, 10/.

Немного ниже Страбон дополняет: „**Язык даков такой же как у гетов** [к.В.Й.]“ /там же, III, 13/.

Если во времена Страбона (I в. до Р.Хр.- I в.) геты, которые „*есть фракийцы*“, обитали вместе с мизами и даками, „*которые тоже фракийцы*“, в провинциях Нижняя Мизия и Дакия и говорили на одном и том же языке, то мы основательно должны задать себе вопрос для какого языка составил алфавит и перевел Библию (348 г.) Вульфила, епископ готтов/гетов, чья кафедра епископата находилась в Никополис ад Иструме, в административном центре Нижняя Мизия /**Филосторгий**, II, 5. – В: **Г.Ценов**. Произходът на Българите. С., 2005, с. 248, 249/.

Несомненно это был язык мизов, исконных предков болгар. В фото 1, 2, 3, 4, мы показываем четыре пластины из т.наз. „Дакийских сантиях“, на которых видны тексты местных шаманов. Одну из этих азбук несомненно использовал епископ Вульфила, создавая церковную литературу для целей своей деятельности. Кроме того графемы, которыми выполнен „Codex Argenteus“ Вулфилы, за исключением 5-6 латинских букв, вполне идентичны с графемами болгарской азбуки Кириллицы, которая была создана Константином-Кириллом Философом пять веков позже (в 855 г.). Становится очевидно, что мизо-гетские шаманы (I тысячелетие до Хр.), епископ Вульфила (IV в.) и философ Константин (IX в.) олицетворяют три этапа в развитии местного письма и книжной словесности.

„*Имелись еще и другие готты, которые называются Малые, хотя это огромное племя; у них был свой епископ и примат Вульфила, который, как говорят, установил для них алфавит. До сегодняшнего дня они пребывают в Мизии* [к.В.Й.], *около Никополя, в подножии Хемимонта* [Хемуса – б.В.Й.] ...“ /**Йордан**. За произхода и делата на Гетите, 267/.

Значит геты, которые жили вместе с мизами около Дуная, как и геты, которые жили вместе с болгарами на Днепре, всущности не чистые геты, а этническая смесь мизов-гетов, т.е. масагеты, говорившие на фракийском, т.е. на мизийском языке, как написал Страбон. Другие названия этого языка – болгарский и славянский.

Чистые болгары, масагеты и скифы всегда жили в общих или соседних царствах, а если приходилось – мигрировали вместе. Так например в армянской географии „Ашхарацуйц“ (VII век) есть перечень народов в Западной и Средней Азии, и из пятнадцати развитых в государственно-культурном отношении „старых народов“ на первом месте поставлены масагеты, а на втором – булхары /по **П. Добрев**. Името Българи. Ключ към древната българска история. ИК „Тангра“, 2002, с. 95, 96/.

Фото 1, 2, 3, 4. Дакийские сантии.

Михаил Сирийский, патриарх Антиохии (1166-1199 г.), упоминает в своей хронике об одной из совместных миграции скифов и болгар:

*„Тогда [при императоре Маврикии (582-602)] вышли из Внутренней Скифии трое братьев [Хазарос, Булгариос и неизвестный – б.В.Й.], которые вели с собой 30 000 скифов. Они совершили переход за 65 дней через перевалы горы Имеон [ныне Памир, Хиндокуш и Тяньшань – б.В.Й.]. Шли они зимой, чтобы легче найти воду, и остановились на реке Танаис [Дон – б.В.Й.]... **Эти люди были названы ромеями болгары** [к.В.Й.]“ /по П. Добрев. Сага за древните българи. Прародина и странствания. С., ИК „Кама“, 2005, с. 30/.*

Нестор летописец (~1056-1114 г.), монах в Киево-Печорской Лавре, написал в „Повести временных лет“:

*„Спустя много времени **сели славяне** [фрако-болгарское племя мизы – бел.В.Й.] **на Дунае, где теперь земля Венгерская и Болгарская. Из тех славян разошлись славяне по земле...**[к.В.Й.]. Поляне же... были из славянского рода и только потом назвались полянами, и древляне произошли от тех же славян... И жили между собою в мире поляне, древляне, северяне, родимичи, вятичи и хорваты. Дулебы же жили на Буге, где ныне волыняне, а уличи и тиверцы сидели на Днестре и возле Дуная. Было их множество: **сидели они на Днестре до самого моря** [Черное море в его северном побережьи – б.В.Й.], **и сохранились города их и доныне; и греки называли их „Великая Скифь“** [к.В.Й.]. /<http://www.vehi.net/oldrussian/povest.html/>.*

Сказано ясно: от Дунайских славян „*разошлись славяне по земле*“. Известная родина славянского этноса находится на Дунае, в земле мизов, гетов и даков (т.е. массагетов).

2. О СЛОВЕНАХ И ВАРЯГАХ

В „ПОВЕСТИ ВРЕМЕННЫХ ЛЕТ“

«В год 6370 (862). И изгнали варягов за море, и не дали им дани, и начали сами собой владеть, и не было среди них правды, и встал род на род, и была у них усобица, и стали воевать друг с другом. И сказали: «Поищем сами себе князя, который бы владел нами и рядил по ряду и по закону». Пошли за море к варягам, к руси. Те варяги назывались русью, как другие называются шведы, а иные – норманны и англы, а еще иные зотты – вот так и эти. Сказали руси чудь, славяне, кривичи и весь: «Земля наша велика и обильна, а порядка в ней нет. Приходите княжить и владеть нами». И избралось трое братьев со своими родами, и взяли с собой всю русь, и пришли прежде всего к славянам. И поставили город Ладогу. И сел старший, Рюрик, в Ладогу, а другой – Синеус, – на Белое озеро, а третий, Трувор, – в Изборск. И от тех варягов прозвалась Русская земля. Через два года умерли Синеус и брат его Трувор. И принял всю власть один Рюрик и пришел к Ильмень, и поставил город над Волховом, и назвал его Новгород, и сел тут княжить, и стал раздавать мужам своим вопости и города ставить – тому Полоцк, этому Ростов, другому Белоозеро. Варяги в этих городах – находники, а коренные жители в Новгороде – славяне, в Полоцке – кривичи, в Ростове – меря, в Белоозере – весь, в Муроме –

мурома, и над теми всеми властвовал Рюрик.» [Перевел О.Творогов по Ипатьевскому списку – б.В.Й.]

[Маркером отмечена разница в текстах между Ипатьевским и Лаврентьевским списками.– В.Й.]

„В год 6370 (862). Изгнали варяг за море, и не дали им дани, и начали сами собой владеть, и не было среди них правды, и встал род на род, и была у них усобица, и стали воевать друг с другом. И сказали себе: «Поищем себе князя, который бы владел нами и судил по праву». И пошли за море к варягам, к руси. Те варяги назывались русью, как другие называются шведы, а иные норманны и англы, а еще иные готландцы, – вот так и эти. Сказали руси чудь, словене, кривичи и весь: «Земля наша велика и обильна, а порядка в ней нет. Приходите княжить и владеть нами». И избрались трое братьев со своими родами, и взяли с собой всю русь, и пришли, и сел старший, Рюрик в Новгород, а другой, Синеус, – на Белоозере, а третий, Трувор, – в Изборск. И от тех варягов прозвалась Русская земля. Новгородцы же – те люди от варяжского рода, а прежде были словене. Через два же года умерли Синеус и брат его Трувор. И принял всю власть один Рюрик, и стал раздавать мужам своим города – тому Полоцк, этому Ростов, другому Белоозере. Варяги в этих городах – находники, а коренное население в Новгороде – словене, в Полоцке – кривичи, в Ростове – меря, в Белоозере – весь, в Муроме – мурома, и над теми всеми властвовал Рюрик. И было у него два мужа, не родственники его, но бояре, и отпросились они в Царьград со своим родом. И отправились по Днепру, и когда плыли мимо, то увидели на горе небольшой город. И спросили: «Чей это городок?». Те же ответили: «Были три брата» Кий Щек и Хорив, которые построили городок этот и сгинули, а мы тут сидим, их потомки, и платим дань хазарам.» Аскольд же и Дир остались в этом городе, собрали у себя много варягов и стали владеть землею полян. Рюрик же княжил в Новгороде.“ [перевод Д.Лихачева по Лаврентьевскому списку – б.В.Й.]

Абзац начинается предложением: „И изгнали варягов за море, и не дали им дани, и начали сами собой владеть...». Значит и до Рюрика словенами правили князья-варяги, которых словене изгнали в 862 г.! Кто такие эти варяги? Можем ответить на этот вопрос опять с помощью Нестора. В самом начале «Повести» записано откуда пришли словене на Днепр и кто властвовал над ними с глубокой древности:

«Спустя много времени сели словене по Дунаю, где теперь земля Венгерская и Болгарская. И те словене разошлись по земле и назвались именами своими от мест, на которые сели. Как придя, сели на реку по имени Морава, так назвались морава, а другие назвались чехи. А вот те же словене: белые хорваты, и сербы, и хорутане. Когда волохи [римляне – б.В.Й.] напали на словен дунайских, то поселились среди них, и стали притеснять их. Словене же другие пришли и сели на Висле и прозвались поляками, а от тех поляков пошли поляне, другие поляки – лютичи, иные – мазовшане, а иные – поморяне.

Также эти же словене, придя, сели по Днепру и назвались полянами...

Поляне же жили в те времена отдельно и управлялись своими родами; ибо и до той братии были уже поляне, и жили они все своими ро-

дами на своих местах, и каждый управлялся самостоятельно. И были три брата: а один по имени Кий, а другой – Щек, а третий – Хорив, и сестра их – Лыбедь... И построили город и в честь старшего своего брата дали имя ему Киев. Был вокруг города лес и бор велик, и ловили там зверей, а были люди те мудры и смыслены, и назывались они полянами, от них поляне – киевляне и доньне [к.В.Й.]

И после этих братьев стал род их княжить у полян [к. В.Й.]...»

И так, Нестор пишет, что после завоевания Фракии, Мизии и Дакии Римом (I век), *славяне* вышли из своей родины на Дунае и мигрировали в разные направления. Очевидно здесь речь идет о фракийских племенах мизы, геты и даки, которые объединились в I тысячелетии до Р.Хр. в единый народ массагетов. Этот народ, говоривший язык мизов, т.е. *болгаров* – древнеболгарский или старословянский язык, – с IV-V века был уже известен как *болгары* или *славяне*.

Подчеркиваем: древние племена на Дунае (мизы + геты + даки = массагеты) с IV-V века получили новый общий этноним – *славяне/словене*, называемые некоторыми авторами *болгары* (остановимся на этом позже). Следуя логику языка, *славяне* должны быть те, которые владели *словом*, в те времена, когда *письменное слово* считалось великой тайной.

Поводом для замены этнонима мизы-геты (массагеты) этнонимом *славяне*, наверно послужили азбука и книги, которые епископ Вульфилла подготовил в середине IV века (348 г.) для элиты этого народа, употребляющего ностратичный протоболгарский или прасловянский язык, который близок к санскриту. Составляя мизам актуальный алфавит, соответствующий вокальности их языка, Вульфилла, конечно, пользовался древними письменными системами мизийских жрецов (о них мы уже писали в § 1).

Пять веков позже, в 855 г., азбука мизов, называемые уже болгары, была снова реформирована, на этот раз под именем Кириллица. В „Пространно житие на Кирил Философ“ рассказывается о мисии его в 851 г. к хазарам, прибытия его в город Херсон на Крыму и как он открыл графические знаки, на основе которых потом составил Кириллицу. Крым находится в зоне между реками Днепр и Дон, где обитало с времен географа Страбона массагетское племя роксоланы. Кроме того в Крымской области находилась самая северная епархия епископата Вульфиллы, где использовались его книги.

„Здесь философ [Кирилл – б.В.Й.] нашел Евангелие и Псалтырь, написанные рокскими [или рушкими – б.пр.] буквами [к.В.Й.], и нашел человека, говорившего на этом языке. Беседуя с ним, усвоил силы речи, отделил гласные и согласные буквы [к.В.Й.]. Молясь богу, быстро начал читать и рассказывать. И многие ему дивились, славя бога...“ /Христоматия по история на България. Т.1. Съст. П. Петров и В. Гюзелев. С., Изд. Наука и изкуство, 1978, с. 278/.

Нестор принципиально прав о том, что завоевание Мизии и Дакии Римом породило миграцию местных племен. Но периодические миграции были и раньше. В то время как – с глубокой древности – мизы обитали землю около реки Дунай, геты (хетты) пришли сюда в конце II тысячелетия до Хр. из Северной Месопотамии и Юговосточной Анатолии, после распада Хетского царства.

В I тысячелетии до Хр. в долинах и степях между Балканами и Южным Уралом происходила этническая интеграция племен, составляющие большие

племенные объединения мизов и гетов. Появилось объединение массагетов, в рамках которого родственные племена сохраняли определенную автономию. Ближе к эпохе Христа слияние местных племен в однородную общность еще не было закончено. Страбон (64 г. пр. Р.Хр. ~ 23 г. после Р.Хр.) пишет следующее:

„... Те бастарны, чья страна граничит с землей тирегетов и германов, являющиеся сами из германского рода, разделены на несколько племен. Потому что часть из них называются атмоны и сидоны, в то время как эти, которые завладели Певке, остров в Истре [Дунае – б.В.Й.], называются певкины, а роксоланы, самые северные из них, владеют равнинами между Танаисом [Доном – б.В.Й.] и Бористеном [Днепром – б.В.Й.]“ /География, Книга Седьмая, III, 17/.

Фраза „являющиеся сами из германского рода“ означает не чистые германцы, а смешанные с мизами. Следовательно бастарны это одна из ветвей массагетов (сплав из мизов/болгар и гетов). Родственные мизам/болгарам, они занимали земли между и около болгарских владениях. Бастарны в свою очередь объединяли несколько племен: атмоны, сидоны, певкины и роксоланы. Бастарны имели общую границу с чисто германскими племенами тирегеты и германы, родственные им по гетской линии.

И так, по словам Нестора (см. выше цитаты из ПВЛ), *словяне*, покидая Дунайскую долину, рассеялись по Европе, меняя свои этнонимы: моравцы, чехи, хорваты, сербы, поляки, поморяни и т.д. *Словяне* на Днепре назвались полянами. Они были независимыми: с древних времен их правили знатные кланы. Тут Нестор становится конкретнее и называет имена трех братьев – *словянские князья* Кий, Щек и Хорив, – которые построили город Киев. Кто такие Кий, Щек и Хорив?

Мы предполагаем что Хорив это немножко искаженное имя большого брата Хорбат/Корбат или Кубрат, кан Великой Болгарии (622-665 г.), Кий – его младший брат Самбат или Само, кан отделившегося от Великой Болгарии государства Дулоба/Само (622-669 г.), а Щек является Еспор или Аспарух – третий сын Корбата и верный соратник Кия. Время основания города Киева – 622-628 г.

Потом Нестор написал: „*И после этих братьев стал род их княжить у полян...*“. Т.е., что после этих братьев (которые правили до 669 г.), род их продолжал княжить над полянами, чьи потомки нынешние киевляне (XII век): «...а были люди те мудры и смыслены, и назывались они полянами, от них поляне – киевляне и доньне».

„*И изгнали варягов за море [к.В.Й.], и не дали им дани, и начали сами собой владеть...*“. Снова цитируем это предложение, потому что почти сразу летописец добавил: «*Пошли за море [к.В.Й.] к варягам, к руси*». Значит словене прогнали своих правителей варяг за море, но скоро после совершения этого неразумного деяния, опять пошли за море их просить вернуться. Подчеркиваем, что тут речь идет о знатных людях – багатуры – потомки болгарского царского рода Дуло, чьи представители правили в течение нескольких тысячелетий следующими государствами: Балхара (т.е. Болгария), Сарматия, Гунская империя, Авария, Великая Болгария (которая распалась в конце VII-го века на три княжества: Черная, Волжская и Дунайская Болгария), Хазария.

Впрочем титул **багатур** составлен из двух слов: **баг** (бах, т.е. Бакхус) – «Божий сын» (Дионис) и **тур**– «бык»; в переводе: «Бык, Божий сын», в свобод-

ном переводе: «Могучий Божий сын». Следовательно **багатур** – это совершенный воин, одетый в дорогой каленой кольчуге и рогатом шлеме, вооруженный самым лучшим способом и конечно – непобедимый. Кроме того, этот титул информирует нас, что багатеры сущие потомки Диониса/Хорса/Божича, сына Зевса/Перуна/Дия. В летописных сводах Волжской Болгарии под именем Хорс/Хурса подразумевается воинский аспект Божьего сына.

Тюрколог Риза Бариев, профессор в Санкт-Петербургском Государственном Университете, полагает что империю Идель («Семь царств»), которая простиралась от Днепра до Енисея, правили несколько династии древнего благородного рода: династия Сармат – VIII в. до Р.Хр.-I в. после Р.Хр.; династия Алан – I-II в.; династия Хун – II-V в.; династия Суварь – VI-VII в. Чтобы достичь могущество через единение во время своей власти, имя (епоним) каждой управляющей династии переходил в название государства и объединенных в ней племен, соответственно: Сарматия и сарматы; Алания и аланы (т.е. „поляны“); Гунская империя и гунны; только при династии Суварь было восстановлено древнее название Болгария (Балкхара) и болгары (балкхары). /Бариев, Р. Древние и средневековые государства Булгар – В: kitap.net.ru/bariev11.php/.

Вернемся опять к „Повести“. Поляне изгнали своих князей-варягов „за море“. Мы думаем что здесь в тексте говорится о море Азовском. Потому что если изначальная точка для летописца Нестора это город Киев, то на юге находится Черное море с Крымом, а на юго-востоке – Азовское море. Именно за Азовским морем, около реки Кубань, жила с древности буилская царско-жреческая каста болгар, из которой выходили болгарские правители (канны). Предполагаем, что это специальное место надо искать в районе нынешнего города Славянск на Кубани, в Краснодарском крае. Есть и другая возможность – города Балк, Булкар Балк, Беленджер или Саркел, на западном побережье Каспийского моря, в исторических областях Первая Сарматия или Берзилия (в нынешнем Дагестане). Начало существования указанных болгарских городов датировано археологически к II веку.

По тогдашним военным нормам, долина считалась защищенной от неожиданных вражеских нападении: она огорожена с запада Азовским морем, с юга – Черным морем и Кавказом, с востока – Каспийским морем, с севера – полноводной рекой Волгой. Античные авторы Геродот, Страбон и другие, указывают что в этой зоне находится местообитание так называемых „царских скифов“. В 553 году – пять веков после Страбона, – Прокопий Кессарийский написал:

„... Простирающаяся отсюда [от северо-восточных берегов Черного моря – б.В.Й.] страна называется Эвлисия; прибрежную ее часть, как и внутреннюю, занимают варвары вплоть до так называемого «Меотийского Болота» [Азовского моря – б.В.Й.] и до реки Танаиса [Дона – б.В.Й.], которая впадает в «Болото». Само это «Болото» вливается в Эвксинский Понт [Черное море – б.В.Й.]. **Народы, которые тут живут, в древности назывались киммерийцами, теперь же зовутся утигурами** [утигуры – одно из племенных объединении болгар – к. и б.В.Й.]. Дальше, на севере от них, занимают земли бесчисленные племена антов [анты – племенное объединение предшественников современного русского народа – б.В.Й.].“/Война с готтами, кн. IV, 4/.

Гетский историк Йордан (VI в.) подтверждает эти данные:

„... с юга же [эту область – б.Е.Ч.С.] отсекает сам великий Дунабий [р. Дунай – б.В.Й.], а с востока Флютавзий [р. Олт – б.В.Й.]; стремительный и полный водоворотов, он, ярясь, катится в воды Истра [старое имя Дуная – б.В.Й.]. Между этими реками лежит Дакия, которую, наподобие короны, ограждают скалистые Альпы [Карпаты – б.В.Й.]. У левого их склона, спускающегося к северу, начиная с места рождения реки Вистулы [р. Висла – б.В.Й.], на безмерных пространствах расположилось многолюдное племя венетов. Хотя их наименования теперь меняются в зависимости от различных родов и местностей, все же преимущественно они называются склавены и анты.

Склавены живут от города Новиетуна [Новиодунум – руины около нынешнего города Исакча, в дельте Дуная – б.В.Й.] и озеро, именуемое Мурсианским [озеро Балатон – б.В.Й.], до Данастра [р. Днестр – б.В.Й.], и на севере – до Висклы [р. Висла – б.В.Й.]; вместо городов у них болота и леса. Анты же – сильнейшие из обеих [племен] – распространяются от Данастра до Данапра [р. Днепр – б.В.Й.]...

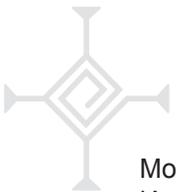
Далее за ними **тянутся над Понтийским морем** [Черное море – б.В.Й.] **места расселения болгар** [к.В.Й.], которых весьма прославили несчастья, [совершившиеся] по грехам нашим. „

/Йордан. О происхождении и деяниях гетов, § 33-35. Перевод Е. Ч. Скржинской. **В:** <http://www.krotov.info/acts/06/iordan/iordan04.html> ; **Jordanes.** De origine actibusque Getarum („За произхода и делата на Гетите“). – В: Христоматия по история на България. Т. 1. Составители **Петър Петров и Васил Гюзелев.** София, Издателство „Наука и изкуство“, 1978, с. 10/.

Двух с половиной столетии позже, в той же исторической области (Евлисии), продолжало существовать государство гунногундуров и болгар. Феофан Исповедник (~758~818 г.) и Патриарх Никифор (~758-829 г.) написали почти одно и то же. Феофан:

„... В это время [679/680 г. – б.В.Й.] народ болгарский вступил во Фракию. Здесь необходимо сказать о древности унновундо [Ονοϋουνδοϋρων – „оногундурон“, б.В.Й.], болгар и котрагов [Κότραγοι – „котрагой“, б.В.Й.]. По ту сторону на северных берегах Эвксинского понта [Черное море – б.В.Й.], за озером, называемым Меотийским [Азовское море – б.В.Й.], со стороны океана через землю сарматскую течет величайшая река Атель [Итиль, т.е. Волга, б.В.Й.]; к сей реке приближается река Тапаш [Танаис, т.е. Дон – б.В.Й.], идущая от ворот Ивирийских [Иберийский перевал – б.В.Й.] в Кавказских горах, от сближения Танаиса и Ателя, которые выше Меотийского озера расходятся в разные стороны, выходит река Куфис [Кубань – б.В.Й.] и впадает в Понтийское море близ Мертвых врат против мыса Бараньего лба. Из означенного озера море подобно реке соединяется с Эвксинским понтом при Воспоре Киммерийском [Керченский пролив – б.В.Й.], где ловят мурзулию и другую рыбу. На восточных берегах Меотийского озера за Фанагорию кроме евреев живут многие народы. За тем озером выше реки Куфиса, в которой ловят болгарскую рыбу „ксист“, находится древняя Великая Болгария, и живут соплеменные болгарам котраги.“

/Летопись византийца Феофана. От Диоклетиана до царя Михаила и сына его Феофилакта. В переводе с греческого В.И.Оболенского и Ф.А.Терновского.

Москва. В Университетской типографии на Страстном бульваре. – *Чтения в Императорском обществе истории и древностей российских при Московском университете* 1884, кн.1-я. – В: http://krotov.info/acts/08/3/feofan_05.htm. Вж. и Христоматия по история на България. Т. 1. Съставители **Петър Петров и Васил Гюзелев**. София, Издателство „Наука и изкуство“, 1978, с. 84,85; идентичен е текстът у **Патриарх Никифор**. Кратка история след царуването на Маврикий. София, Издателство Зограф, 1997, с. 49, 50/.

Значит Геродот в V век до Р.Хр., Страбон в I век, Йордан и Прокопий Кесарийский в VI век, и наконец Феофан и Никифор в VIII-IX веков, разказват что на територии между Азовским, Каспийским и Черным морем располагалось государство болгар, состоящее из трех племенных объединений: утигуры, кутригуры и гунногундуры.

Античные и средневековые авторы утверждают, что болгарская держава не прерывала свое существование целых четырнадцать веков, да и больше. Но она пережила и тяжелые периоды. Так например в третьей четверти VII века, а именно в 669 г., Болгарию наполнили полчища хазар. Кубратовый сын и наследник Батбаян, кан объединения гунногундуrow, выиграл первые сражения, но не смог одолеть безчисленного врага. Так он попал в зависимость от хазарского хакана и стал оплачивать ему подати. Теофан объясняет в своей „Хронографии“:

„Во времена Константина на Западе [Константин IV Погонат (668-685 г.) – б.В.Й.], Кроват [Κροβάτου/Κοβράτου – б.В.Й.], обладатель [κυροῦ/κύριος – „господин“, т.е. „государь“, б.В.Й.] Болгарии и котрагов скончался, оставив пятерых сыновей [Батбаян, Котраг, Аспарух, Кубер и Алцек – б.В.Й.], которым завещал никогда не разделяться: ибо таким только образом могли они всегда владеть и остаться непоработченными от другого народа. Но не в продолжительном времени по кончине его, пятеро его сыновей пришли в несогласие и разошлись все, каждый с подвластным ему народом. Старший сын, по имени Ватваян [Βατβαῖν/Βατβαΐων, т.е. „Большой Баян“ – б.В.Й.], соблюдая завещание отца навсегда остался на земле своих предков; второй сын, брат его по имени Котраг [антропоним Κότραγος несомненно связан с этнонимом Κότραγοί, т.е. котраги – б.В.Й.], перешедший за Танаис, поселился насупротив старшего брата; четвертый и пятый, перешедши за Истр, или Дунай, один [четвертый сын Кубер – б.В.Й.], покорясь кагану аварскому, остался с народом своим в Паннонии аварской, другой [пятый сын Алцек – б.В.Й.], пришедши в Пентаполис при Равенне, покорился царям христианским. Потом третий по старшинству Аспарух [Ἀσπαρούχ, в „Именнике болгарских князей“ – Еспор, Есперих, б.В.Й.], перешедши Данаприс и Данассрис и остановившись у Ольги [Οὐκλον/Οὐγγλον, т.е. „оглон“, „огл“; правильный болгарский термин „онгъл“ – земляное укрепление, стан, б.В.Й.], реки текущей севернее Дуная, поселился между первыми реками и сею последнею [Феофан ошибся, принимая что Онгл/Огл имя реки – б.В.Й.], находя сию страну отовсюду безопасною и непреоборимою: впереди она болотиста, с других сторон защищена реками, итак народу ослабленному чрез разделение представляла великую безопасность от врагов. Когда они {262} таким образом разделились на пять частей и стали малочислены, то хазары, большой народ, вышедший из Верзилии [Βερζηλίας/Βερζήλιος; хороним Берзилия

несомненно связан с этнонимом барсилы/βαρσῖλτ – болгаро-хазарское племя, б.В.Й.], самой дальней страны Первой Сарматии, овладел всею Запонтийскою Болгариею до самого Понта [часть Великой Болгарии, которая расположена на северо-востоке от Черного и Азовского моря, вплоть до Кавказа; подразумевается что на западе Болгария Котрага осталась независимой – б.В.Й.], и сделавши данником старшего брата Ватвайя, начальника [в греческом тексте ρχων, т.е. „архонт“ – б.В.Й.] первой Болгарии, поныне получает от него подати [конечно в конце VIII и начала IX века – время хронографа Феофана – наследники хазарского хакана еще получали дань от потомков болгарского кана Батбаяна].“

/Летопись византийца Феофана. От Диоклециана до царя Михаила и сына его Феофилакта. В переводе с греческого В.И.Оболенского и Ф.А.Терновского. Москва. В Университетской типографии на Страстном бульваре. – *Чтения* в Императорском обществе истории и древностей российских при Московском университете 1884, кн.1-я. – В: http://krotov.info/acts/08/3/feofan_05.htm. Вж. и Христоматия по история на България. Т. 1. Составители **Петър Петров и Васил Гюзелев**. София, Издателство „Наука и изкуство“, 1978, с. 84,85; идентичен е текстът у **Патриарх Никифор**. Кратка история след царуването на Маврикий. София, Издателство Зограф, 1997, с. 49, 50/.

Из этого текста становится ясно, что кан Котраг и подвластное ему племя кутригуры обитали территорию между реками Доном и Волгой, но во время вторжения хазар Котраг предислоцировал своего народа на запад за Доном – между Доном и Днепром. Батбаян подчинился хазарам, а Котраг остался независимым.

Т.наз. Черная Болгария (Волжская Болгария) Котрага, существовала как свободное независимое государство и в VIII-X вв. Это подразумевается из сообщения Теофана и Патриарха Никифора **/назв. соч.**, с. 78-80/ о замерзании Черного моря в 764 г. Кроме того Константин Багрянородный (905-959 г.) тоже упоминает, что во время его царствования Черная Болгария продолжала успешно воевать с хазарами. И действительно Хазарский каганат уже не имел прежнюю силу, а в начале XI века (1015 г.), под ударами Болгарии, Киевской Руси и Хорезма держава Хазария исчезла с политической карты мира.

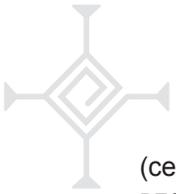
Следовательно в 862 г., когда „чудь, словене, кривичи и весь“ „пошли за море к варягам, к руси“ искать себе князя, они пошли за Азовское море, к родственному одноязычному болгарскому народу, точнее к его знатному воинскому сословию – русь.

Об исторической связи «словене-варяги» есть ценная информация в текстуальных фрагментах, по которым отличаются Лаврентьевский и Ипатьевский список.

Новгород на озере Ильмень в действительности построен около 180 лет после княжения Рюрика (862-882 г.). Археология установила, что город возник в 1044 г. Следовательно Рюрик не мог править страной из Новгорода и поэтому в Ипатьевском списке принимается, что он управлял, находясь в Ладогe.

Кроме того нас смущает обстоятельство, что географический и исторический центр государства находился слишком далеко – в зоне городов Батавиля

(сег. Полтавы) и Киева (расстояние между ними 345 км.). Как князь сумел бы властвовать и в частности контролировать назначенного им управителя Киева – Дира (Джир-Ас), – если сам князь жил 1200 км. севернее Киева? Таким большим государством нельзя и невозможно управлять с далекой северной периферии, потому что часто возникали внешние вторжения с юговостока, связанные с внутренними интригами власти.

Логичнее принять, что Рюрик княжил в старой столице Великой Болгарии – Батавиль. Это было бы самое естественное решение: чтобы выбранный четырьмя племенами князь пошел в старую столицу и начал править оттуда целокупную территорию. Может быть он себе построил новый замок (Новый город = Новгород) недалеко от древнего стана болгарских каннов – Батавиль, – которого археологи наверное когда-то найдут в современной Полтаве или в ее окрестностях. Например у села Малая Перешчепина, на берегу Священного озера, где в 1913 г. местные случайно открыли курган болгарского кана Корбата/Кубрата. Там сохранился великолепный канский погребальный клад, достойный для такого великого владетеля и человека. Вот и хороший ориентир для обнаруживания древнего стана Батавиля.

Есть одно важное предложение в Лаврентьевском списке, которое мы не находим в Ипатьевском: *„Новгородцы же – те люди от варяжского рода, а прежде были словене.“*

Возникает вопрос: варяги словенского происхождения или норманского?

Новгород находится на озере Ильмень ближе к Скандинавскому полуострову и поэтому создается гипотеза о шведском или норманском присутствии. Обитали на этой земле племена чуди и вепси. Мночисленное племя словене (поляне) занимало территорию нынешней Украины и часть Южной России. Борис Рыбаков пишет, что город Киев основан в V-VI вв. полянским (т.е. словенским) князем Кием, который сделал его столицей своего государства (см. отм. 33 в Комментариях О.Творогова к Ипатьевскому списку). В отм. 60 Творогов замечает: *„То, что легенда подчеркивает непосредственную связь между Кием и его братьями и киевлянами IX в., как кажется, свидетельствует о том, что в представлении летописца время основания города не отстояло далеко от описываемых событий.“*

Это хорошая логика. Потому что словенский князь и варяг Кий воистину соградил свой город Киев в 30-тые годы VII века. В своде волжских болгар «Джагфар тарихи» /с. 22-26/ указано, что Кий, названный еще Самбат/Шамбат, является меньшим братом Корбата/Кубрата (Башу) – кана (623-665 г.) «Старой Великой Болгарии». Имея за спиной Византию, Корбат и Кий объединили все племена, пострадавшие от аварской гегемонии: утигуры, кутригуры и котраги (в ПВЛ они несут общий этноним словене или поляне), и тоже маджары, анты, северы, улаццы (в ПВЛ – половцы) и др. В 622/623 г. образованный под руководством болгарского воинского сословия (варягов) племенной союз поднялся против гнета Аварского каганата. Упорная борьба закончилась в 628 г. разгромом аваров.

В том же году (628) византийский император Ираклий (610-641 г.) наконец победил сасанидского шахиншаха Ирана Хосроя II Парвиза (591-628 г.), чьим союзником являлся аварский каган Баян. Так что разгром аваров Болгарским племенным союзом, помог Византии оторваться от продолжительного военного

нажима с востока и запада. Кубрат и Кий спасли Византию, одновременно спасая от рабства своего народа и родственных племен.

Византийские хронисты Иоан Никиуский (VI в.), патриарх Никифор (758-828 г.), Теофан Исповедник (750-818 г.), свидетельствуют о теплых дипломатических отношениях и личной дружбе между Ираклием и Кубратом. За большие заслуги к Византии император Ираклий удостоил болгарского кана почетным саном патриция. Что касается Кия, сам Нестор пишет: *«Если бы был Кий перевозчиком, то не ходил бы к Царьграду. А этот Кий княжил в роде своем, и когда ходил он к цесарю, <какому> – не знаем, но только то знаем, что, как говорят, великих почестей удостоился тогда от цесаря, какого – не знаю, к которому он приходил.»*

«Цесарь», т.е. император, это именно Ираклий. Он, наверное, удостоил большими почестями не только Кубрата, но и его меньшего брата Кия, потому что, как мы уже заметили, их успешное восстание против аваров, помешало планам ирано-аварской коалиции и спасло Константинополь от тяжелой осады.

Есть еще один источник – франкский летописец Фредегар (?-659 г.). Он охарактеризировал Само как могучего владетеля. В хронике Фредегара Само представлен франкским купцом, которого племенное объединение западных славян вендов выбрало своим князем. Государство Само простиралось от Украины до Германии и вело непрерывную войну с Аварским каганатом и с Франкской державой. Фредегар прослеживает тоже события, связанные с восточным императором Ираклием, являющийся политическим союзником Само.

Наши заключения, основаны на данных Фредегара. Во первых, как раньше, так и в это время, немислимо было, чтобы купец, человек без знатного происхождения, занял царский трон. Второе, невозможно франку стать князем славян, который притом и отнял привилегии франкских купцов. Очевидно за именем Само скрывается Самбат/Кий, так как совпадения данных в трех источниках (ПВЛ, Джагфар тарыхи и Фредегар) достаточно многие, чтобы их считать случайными: время действия – 623-640 годах; место действия – Украина-Центральная Европа; военные победы Кия/Само над аvaraми и франками; и не на последнем месте – совпадение семантики личных имен Кия («отдельный», «отделившийся», «отцепившийся») и Само («самостоятельный», «самовластный», «независимый»). Здесь надо отметить и идентичность имен Само и Самбат: Сам-Бат означает «Большой Сам», т.е. «вполне самостоятельный».

Согласно Фредегара, если Само прогнал аваров с Украины и Дакии в 623 г., возникновение Киева состоялось после этого года.

Сведение ПВЛ, что город Киев построен тремя братьями Кием, Щеком и Хоривом, и что город взял имя первого брата, следует отнести после болгаро-византийской победы над аваро-персиейской коалицией (628 г.). Естественно, что в следующие десятилетия около укрепленного военного лагеря (стана), вмещающего войско князя Кия, образовался постепенно город Киев.

Но в болгарском своде «Джагфар тарыхи» /с. 22/ указан год 622. Тогда великий кан (канас ювиги) Корбат/Кубрат (Башу) приказал своему брату Самбату сделать укрепленный стан на Днестре, из-за его стратегического местоположения. Крепость назвали Башу. В следующих годах Самбат стал любимцем народа после того как разгромил аваров во многих сражениях. Тогда именно

он осмелился отойти от брата своего – великого кана, – отделив от Великой Болгарии свою державу Дулобу («Страна Дуло»), со столицей Башу. В связи с этим Корбат назвал своего брата «Кий» – «отцепившийся». А город Башу, по единодушному желанию его обитателей – верные войны Кия, – принял имя Киив/Киев («город Кия») /**Джагфар тарихи**, с. 22-26/.

Разные на первый взгляд титулы Кия/Само *кан* и *князь* не должны нас удивлять: славянский титул *князь* имеет прямое происхождение от болгарского титула *канас* и эта замена произошла как раз в V-VIII веках. После отпадения «а» в первом слоге, титул *канас* преобразовался в более звучный и мягкий вариант «*князь*». Этот пример прекрасно иллюстрирует гипотезу, что болгары не тюрки, не хазары, не гунны или иранцы. Болгары являются самыми чистыми славянами, точнее сказать – «словяне» или «словене» (ПВЛ).

Племя словене в „Повести временных лет“ (VIII-XI век) очевидно является наследником болгарских племен утигуры, кутригуры и котраги V-VII века, описанные в болгарских и византийских текстах. Аргументы: одна и та же территория обитания, родной язык – староболгарский=старославянский, кроткий нрав и здоровые устои семейной и общественной жизни, характерные для оседлого земледельческого народа. Последнее нельзя сказать о других упомянутых племенах: древляне, чудь, весь, меря, кривичи и др. (ПВЛ).

По этой логике понятно, что дискусионный Новгород следовало бы искать ближе к Киеву, в старом Батавиле – городе, где обитали словене, находившейся в середине их племенной территории. Притом, эти словене „*варяжского рода*“ – аристократы-всадники (рыцари), профессиональные военные. Эти словене знатного происхождения, могли быть только и единственно выходцы из болгарского боилского сословия.

3. КОРОТКО ОБ ЭТИМОЛОГИИ ЭТНОНИМА СЛОВЯНЕ/СЛОВЕНЕ ОТ СЛОВА

В самых ранних древнеболгарских и древнерусских книжных памятниках язык *славян* назван „*языкъ словяньскъ*“, т.е. словянский, а не славянский. Вообще в средневековых текстах об этом языке используется термин „*славянский*“, „*словенский*“, а этноним народа – „*словяне*“, „*словене*“. Тогда почему современные ученые, при обнаружении источников, употребляют преимущественно неправильную форму „*славяны*“ и „*славянский*“?

Может быть здесь сказывается влияние византийских авторов, напр. Феофилакта Симокатты (585-640 г.), использующий этноним Σχλαβνοι (транскрипция с старо-греческого дает „*склабины*“; транскрипция с греческого – „*схлавины*“) или Σχλαβοι (соответно „*склабы*“/„*схлавы*“). Симокатта пишет, что область Нижнего Дуная назвалась Σχλαβνια (т.е. „*Склабиния*“/„*Схлавиния*“). Гетский историк Йордан (VI век) тоже говорит о *склавинах*. Арабские авторы используют подобный этноним – *сакалибы*, *саклабы*.

Например Ибрагим ибн Якуб (~912-966 г.): „На востоке от Черного моря живут булгаран [т.е. болгары – б.В.И.], на западе от моря – другие сакалибы [т.е. склабы или схлавы – б.В.И.]» /по **П.Добрев**. Името българи..., с.68/.

Из этого источника становится ясно, что на востоке от Черного моря находилась земля болгарских славян, а на западе жили остальные славяне, известные нам из местных источников: поляне, кривичи, чудь, весь, лютичи, ободрити и др. Такова была региональная этническая карта X века, время, когда возникло и крепло новое государство Киевская Русь.

Кроме того Феофилакт раскрывает происхождение племени, упоминая в своей „Истории“: „Склавины или геты, ... так были названы в древности.“ Племя *склабы* очевидно является частью большого племенного объединения I тысячелетия до Р.Хр. фракийских племен мизы и геты (массагеты) в дунайских областях Мизия и Дакия.

В IV-VI вв. племя *склабы* обитало Дунайские долины. Потом часть его мигрировала на запад, устанавливаясь под именем *полабские славяне* (точнее *полабские склабы/схлавы*) по поречию реки, которую называли своим этнонимом Лаба (Ельба).

Кажется *склабы* долгие века занимали всю центральную зону Северной Европы. В своем сочинении “Gesta Danorum” датский летописец Саксон Граматик рассказывает как в 1168 г. датский король Валдемар овладел островом Рюгеном и разрушил большой город Аркона, столица племени рюгян-ран. Король приказал бросить в огонь огромную четырехголовую деревянную статую Перуна-Свянтевита и уничтожить его святилище, считавшееся главным во „всей Склавии“: „Этой статуе приносили дары со всех земель Склавии, ее удостаивали дарами и все соседние князья... Это Божество имело тоже другие святыни в многочисленных местах, которыми управляли жрецы меньшего ранга и власти. Кроме того, Божеству принадлежал Белый конь... Только священник имел право его кормить или запрягать, чтобы это Божественное творение не теряло свою значимость. На этом коне отправлялся в бой Свантевит – так называлась эта статуя, – против врагов своих, как они верили...“ /по Ал. Гейшор. Митология на славяните. Прев. от полски К. Митова. С., Изд. БХ, 1986, с. 105-110/.

Какова семантика названия *склабы* и *Лаба*? Гидроним *Лаба* образован от инициала *Л* (*Ал/Ел* – „бог“/„богиня“) и слова *Аба/Аби* („отец“/„мать“). То есть *Лаба* означает „Богиня-мать“. Из имени *Лабы*, которое использовали еще в эпоху матриархата, возникло слово *алп*, означающее „бог“, как и слово *лаба* – „рот“, – в связи с ролью Богини медиатора и транслятора повелеям, т.е. *Слова*, *Духа-Создателя*. От *лабы* („рот“) идет этимология слов *силаба* („слог“), *слово*, *слава*. В современном языке *слово* и *слава* являются паронимами (одинаковые по звуковому составу, разные по значению); но из этого не следует что нам позволено заменить этноним *словене* этнонимом *славяне*. Народ *славяне* не существовал, были *склавины*, *схлавы*, а в поздних текстах – *словяне* или *словене*: такова же семантическая логика развития этого этнонима. Введение в XVI-XIX вв. названия *славяне* в научном обращении (см. об этом ниже) – это просто недоразумение, которое закрепилось в историографии.

Продолжим дальше. Этноним *склабы* содержит, кроме имя *Лабы* Богине, группы *ск*, происходившая после контаминации слова сак (см. арабского *саклабы*): это один из архаичных терминов для означения понятия „утроба“ (*каз/сак*). И так *склабы* читается: „Богиня-мать, Утроба“, а в контексте этнонима –

„[Потомки] Богини-матери“. Из этого самоназвания понимаем, что *склабы* считали Богиню своей праmaterью.

В своей „Истории войн“ Прокопий Кессарийский (ок. 500 – ок. 562 г.) утверждает: „*Все равно они [„славины“ – б.В.Й.] никак не злы или коварны, но даже и в своей простоте сохраняют нрав гуннов. Впрочем изначально даже имя славин и антов было одно и то же, так как в древних временах их всех называли „споры“...*“ /Христоматия по история на България, т. I. С., 1978, с. 12/.

Славини, „даже в простоте своей сохраняют свой нрав гунский“, означает что они были простодушные, открытые, прямые, искренные, а не коварные как греки. Славини „соблюдают свой нрав гунский“ – т.е. это гунское племя, или они были связаны с гуннами.

А какова этимология слова „споры“? Со слов Прокопия этноним *споры* вероятно означает „разбросанные“. Всущности Сп-Ор, С[а]п-[Х]ор, нужно читать как „Сабазий-Хор“. Значит *склавины/славини*, когда они были в одном этническом сообществе с *антами*, считали, что они происходят кроме из Богини-матери Лобы, и от отца своего – бога *Сабазия* (Диониса/Хорса/Даждбога).

Существуют и другие слова с подобной морфологией: *Сипар* – древний город в Месопотамии, *Спарта* – город-держава в Пелопонесе, *Спартак* – царь фракийского племени Меды, *Салоро* – город в Японии. Имя *Спартак* очень интересно и раскрывает, что он не только был царем, но и жрецом: Сп-Ар-Так, С[а]п-[Х]ар-Таг, т.е. „Всадник Сабазий-Хар [Хор]“. Наверное имя *Спартак* – это словесная проекция *Фракийского всадника* или *Хероса* – бога Диониса/Хора.

На основании всего сказанного можно обобщить, что этноним *славини/схлавины/склабы* в греческих, гетских и арабских источниках IV-XII вв. идентичен с самоназванием *славяне/словене* в наших источниках, прежде всего древнеболгарских IX-XII вв. и древнерусских XII-XVI вв..

Итак, если принять, что этимология этнонима связана со словом *слово*, то существуют две возможности. Первая более древняя: этноним произошел из данного выше этника *Лаба* богини-матери большого фракийского племенного объединения мизов-гетов (масагетов). Потом, в V-VIII в., при интеграции массагетов с племенным объединением азиатских болгар (бурджаны, кутригуры, утигуры, котраги, сабиры/савиры и др.), хранители священного слова массагетов воссоединились с боильским жреческим сословием болгар. Припомним, что мизы и геты, кроме славяне/славини, назывались еще и болгары /Комес Марцелин (~471~534/548 г.), Теофилакт Симоката (~580/585~636/640 г.), Лев Дьякон (~950~1000 г.), Дмитрий Хоматиан (1165~1234 г.) и др./, следовательно здесь идет речь об этнической интеграции между фракийскими и азиатскими болгарями, притом имея ввиду, что последние произошли из Мизии в далеком прошлом, т.е., оба эти народа родственные.

Вторую возможность следует искать в массивном употреблении этнонима *славяне*, которое начинается в IV-VI вв, взамен использованного до тех пор этнонима *мизы* (масагеты). Как уже было сказано, в середине IV века, в связи с утверждением христианства, епископ Мизии и Дакии Вульфилла реформировал старую местную письменность и перевел христианские книги. Таким образом язычники *мизы* превратились в *славяне* – потребители и носители новой религии, посредством своей собственной священной речи и письма (*слова*).

Об идентичности между *славянами* и *болгарами*. Анани Стойнев, ученый, посвятившийся изучению болгарских славян (в числе южных славян, которые различны от восточных и западных), в самом конце своего исследования говорит об одном факте, который опровергает сторонников широкого славянства. А это – что кроме как в уже существующих источниках об объединении славяно-болгарского этноса, он не успел найти нигде другие тексты или артефакты, говорящие отдельно о болгарских славянах с одной стороны и о болгарях (древних болгарях) с другой стороны: нет различных богов и мифологии, нет различного культа, различных эпических текстов о собственных царских династиях, нигде не говорится о различном и отдельном, характерном для каждого из этих народов искусстве, обычаях, фольклоре, одежде и пр. /А. Стойнев. Българските славяни. Митология и религия..., с. 136/.

Это одна очень правильная и доблестная констатация профессора Анани Стойнева! Она противоречит „благородной“ Иллирийско-славянской идее хорватских романтических писателей Винко Прибоевича („Слово о происхождении увенчанных славой славян“, Венеция, 1532 г.), Петра Охмучевича (сборник с гербами – 1595 г.), Мавро Орбини („Царство славян“, 1601 г.), Юрая Крижанича (1618-1683 г.), Андрия Миошича (1704-1760 г.), словаку Павлу Шафарыку (1795-1861 г.) и других их последователей. Таким образом в науке утвердилась теза, что не только болгары есть славяне, а вообще все восточно-европейские народы. Эта теза хорошо послужила в целях австро-венгерской и русской имперских политик в XVII-XIX в., конечно за счет и сторических заслуг болгар к миру, которые в это время были просто рабами (гяурами, рая) турецкого султана. К сожалению однако, придуманная славянская теория и до сегодняшнего дня поддерживается со стороны предателей болгарского духа.

Чтобы подкрепить таким образом созданную конъюнктуру в науке, языковедам–славистам пришлось „изобрести“ специальный гипотетический праславянский язык (из-за странного отсутствия письменных памятников), из которого считается, что произошли древнеболгарский и древнеславянский языки. И правда, почему нет никаких сохранившихся письменных источников (текстов) на этом праславянском языке? Возможно ли, чтобы такой древний индоевропейский язык не оставил никаких надписей и книг?

Интересно отметить, что болгарский писатель и книжовник Черноризец Храбрый (царь Симеон I) в своем „Сказании о письменех“ /Хрестоматия по истории Болгарии, т. I, с. 311, 312/, написанное в конце IX века, не говорит о болгарском языке, азбуке и книгах, а о „*славянских*“ языке, азбуке и книгах; однако его сказание связано с народом и царством „*Бориса, князя бльгарскаго*“. Народ „*славяне*“, которые в прошлом, будучи язычниками – „*погани същи*“, „*четяхъ и гадахъ чрътами и резами*“- это не кто иной, а именно болгарский народ. „*Словенския боукаря*“, т.е. „славянските азбукарчета“ – это болгарские дети, ученолюбивые болгарские дети, для которых любить Слово – связано с их природой по рождению. Кроме того слова „*славяне*“ и „*славянски*“, а не „*славяне*“ и „*славянски*“ употреблены одиннадцать раз в этом небольшом тексте.

Также как и Черноризец Храбрый, Теофилакт Болгарский (~1050~1126 г.), архиепископ Охрида в 1084-1107 г., в своем „Пространном житие Климента Охридского“ использует слова *славяне* и *болгары* как синонимы:

„5. Так как **славянский или болгарский народ** [к.В.Й.] не понимали святыя Писания, написанные по гречески, святыя [т.е. Св. Кирилл и Св. Мефодий – б.В.Й.] посчитали это большой потерей...

...**Они нашли славянские письмена, перевели Богом вдохновенные писания с греческого на болгарский язык** [к.В.Й.] и постарались передать божественные знания более способным своим ученикам...“

4. БОЛГАРСКИЕ БУИЛЫ: ТАУРУС, УРУС, РУСЬ

Нельзя не считаться еще с одним, более поздним, но очень интересным источником. В монастыре Зограф на Святой горе на Афоне была найдена рукопись „История вкратце о болгарском народе словенском. Написа иеросхимонах Спиридон Габровски в лето 1792“ /см. электронную публикацию <http://ziezi.net/spiridon.html/>. Эта рукопись содержит данные из разных источников, из которых самая главная – это другая анонимная компиляция – „История вкратце о болгарословенском народе“, которая более известна как „Зографская болгарская история“. Последняя была переписана в 1785 г. краснописцем монахом Яковом по требованию Константина, проигумена Зографского монастыря. Подлинник рукописи не сохранился; к счастью его опубликовал в 1865 г. известный болгарский революционер и писатель Георгий Савва Раковский в своем журнале „Българска старина“ /**Съчинения**. Т.III, с. 392-396/.

Монах Спиридон дает список всех болгарских правителей с X-го века до Р.Хр. до VII-го века после Р.Хр., с коротким описанием их деятельности. Первым правителем был Илирик, царь народа мисины, пришедший „из-за Черного моря в год 4522 от сотворения мира“ (986 г. до. Р.Хр.). Мисины поселились с обеих сторон Дуная, от Черного моря до реки Савы, на севере – в „Малой-Мисинии“ (Дакии), а на юге – в „Большой Мисинии“ (Мизии). Илирик воевал с „фракийским царем Ираклием“ (?), победил его и прогнал в Анатолию. Потом построил четыре большие города: Радостол (Доростол или Дръстьър), Преслав, Тырново (Мисинополь) и Илирик на реке Саве./**эл. публ.**, с.6/.

Кроме того монах Спиридон прокомментировал содержание другой рукописи, которая содержит несколько различную информацию: „...А в другой летописи сказано: **и пришли мисагиты** [масагеты – б.В.Й.] **в лето 4522 от сотворения мира** [986 г. до.Хр. – б.В.Й.] **и поселились с обеих сторон Дуная, и назвалась эта земля Мисиния** [Мизия – б. и к. В.Й.] **от их имени. И после прихода, поставили себе король на имя Илирик.**“ /там же, с.1/.

Из текста монаха Спиридона выходит что „мисины“ (в другой летописи „мисагиты“) пришли на Дунае в X-том веке до Р.Хр., выходя „из-за Черного моря“. Допустим что родина царя Илирика и его народа находилась в Средней Азии, в плодородных низинах около Имеонской горе. Возможно это Балкхара (Бактрия) или другое из болгарских государств в этом регионе. /**П. Добрев**. Сага за древните българи..., с. 59-81/.

В следующем тысячелетии, на степях от Днепра до Дуная, начиная с III-V вв., селились еще болгары, новые волны пришельцев из Средней Азии. Последнюю миграцию болгары совершили, пребывая в составе Аварского каганата

(это племенное объединение существовало в V-VII вв.), находясь в временной зависимости от аварского кагана. В 618-622 г. болгары восстали, победили авар и восстановили свое государство Великая Болгария на новой территории: от Кавказа до Прибалтики, от Крыма до Урала. Прерываем здесь эту тему и возвращаемся к нашей теме – жрецы и их деятельность.

Высшие жрецы Великой Болгарии назывались *буилы*, а низшие (попы) – *колобры*. Очевидно что термин *буил* произошел от слова *бул*, т.е. „бык“ и это несомненно связано с бычьей ипостазы Сварога/Кроноса, Перуна/Зевса и Хорса/Диониса. От последнего бога, точнее от его имени *Колад*, произошел титул *колобр*, имеющий значение „Образ Колада“ (Кол-Обр). Нам этот образ знаком из ежегодного весеннего фестиваля *болгарских кукуеров*, которые надевают на себя звериные шкуры, а на голову – маски рогатые.

В данном случае нас интересуют *буилы*. В Дунайской Болгарии, в конце IX-го и начале X-го века, при правлении Бориса и Симеона, насчитывалось *104 буилских кланов*, старейшины которых составляли канский/царский совет (т.е. сенат). Во Фракии и Еладе термином *буле* обозначивался правящий совет родовой знати при базилевсе. Кроме того *буилские кланы* излучали и *состав офицерства* в тогдашней болгарской армии (чины согласно надписям в Преславе, Мадаре и Шабле: ичургу-буил, юк-буил, бури-багаин, юк-багаин, сетит-багаин, багатур-багаин, таркан, бури-таркан и др.). В условиях военной демократии, *буилы* резонно совмещали жреческие обязанности с долгом коллективного правления (в *буилском совете*) и с долгом войнов. Отметим, что в древности шапки и войнские шлемы *буилов* были украшены бычьими рогами.

Живущие по соседству жители греческих колониальных городов Черноморья вероятно называли *болгарских буилов* ταύρος (гр., „бык“), откуда появилось в разговорном языке слово *уруси* или *русьи* как общее название болгарской знати, т.е. что-то вроде этнонима болгарского жреческого класса.

Вот что написал в своей „Истории“ современник Лев Диакон (~950~1000 г.):

„...*Затем* [после похода в Болгарию – б.В.Й.], *возведя в достоинство патрикия Калокира, мужа пылкого нрава и во всех отношениях горячего, он* [император Никифор II Фока (912-969 г.) – б.В.Й.] *отправил его к тафроскифам, которых в просторечии обычно называют росами* [к Святославу, князю Киевской Руси (945-972 г.) – к. и б. В.Й.], *с приказанием распределить между ними врученное ему золото, количеством около пятнадцати кентенариев* [450 кг. – б.В.Й.], *и привести их в Мисию* [т.е. в Болгарию – б.В.Й.] *с тем, чтобы они захватили эту страну.*“ /Лев Диакон. История. Книга IV, 6. Перевод М. Копыленко. М., „Наука“, 1988./

Так как князь Святослав и его род являлись потомками болгарского царского клана Дуло, греческие хронографы логично называли их „тауроскифами“, „таврами“, „тауросами“ и т.д., а простолюдие называло их – „росами“, т.е. „быками“.

Гораздо интересен внешний вид Святослава:

„...*Голова у него была совершенно голая, но с одной стороны ее свисал клоч волос – признак знатности рода* [к.В.Й.]; *крепкий затылок, широкая грудь и все другие части тела вполне соразмерны, но выглядел он угрюмым и диким. В одно ухо у него была вдета золотая серьга; она была украшена*

карбункулом, обрамленным двумя жемчужинами. Одевание его было белым и отличалось от одежды его приближенных только чистотой. Сидя в ладье на скамье для гребцов, он поговорил немного с государем [Йоаном Цимисхием (969-976 г.) – б.В.Й.] об условиях мира и уехал. Так закончилась война ромеев со скифами.“ /**Лев Диакон**. История. Кн. IX, 11/.

Брытая голова и чумбас – это характерная примета болгарской знати в период язычества. Вспомним что написано в „Именнике болгарских каннов“: „*Сии 5 князь [Авитохол, Ирник, Гостун, Курт, Безмер – б.В.Й.] дръжаше княжение обону страну Дуная летъ 500 и 15, **остриженами главами** [к. В.Й.]“.*

Болгарская знать (жреческо-военная каста) жила в IX веке наверное в городе Корсунь (Херсон) в устье Днепра, или на Крымском полуострове, или даже за Боспором Таврическим. Напомним, что древнее имя Крыма – Таврида/Таврия/Таврика, – т.е. „Страна быка“. Именно там, „пошли за море [с точки зрения Киевской земли – б.В.Й.] к варягам, к руси“ искать себе князя „чудь, словене, кривичи и весь“.

В „Повести временных лет“ (XII век) сказано так:

„*В год 6370 (862). Изгнали [словене – б.В.Й.] варяг за море, и не дали им дани, и начали сами собой владеть, и не было среди них правды, и встал род на род, и была у них усобица, и стали воевать друг с другом. И сказали себе: „Поищем себе князя, который бы владел нами и судил по праву“. **И пошли за море** [за Азовским морем – б.В.Й.] **к варягам, к руси. Те варяги** [т.е. войны, от var-“война“ – б.В.Й.] **назывались русью, как другие называются шведы, а иные норманны и англй, а еще иные готландцы, – вот так и эти** [к.В.Й.]. Сказали руси чудь, словене, кривичи и весь: „Земля наша велика и обильна, а порядка в ней нет. Приходите княжить и владеть нами.“ **И избрались трое братьев со своими родами, и взяли с собой всю русь, и пришли** [к.В.Й.], и сел старший, Рюрик, в Новгороде, а другой, Синеус, – на Белоозере, а третий, Трувор, в Изборске. **И от тех варягов прозвалась Русская земля...** [к.В.Й.]“ /**Повесть временны хлет**. В переводе Д. С. Лихачева, с. 5. – В: <http://www.vehi.net/oldrussian/povest.html/>.*

Сказано ясно, что эти *варяги* (войны, рыцары) не „шведы“, „норманны“ и т.д., „те варяги назывались русью“. Они выбрали между собой троих братьев и пришли в Новгород и Киев „со своими родами, и взяли с собой всю русь“.

Отметим что в скандинавских сагах нет данные о трех вышеупомянутых братьев.

Следовательно, хороним *Киевская Русь*, как и современный хороним *Россия* ведут свою этимологию от *болгарских варягов*, несущие собственный этноним *буилы*, которые были названы еще тогда соседними народами *урус* или *русь*: „**И от тех варягов прозвалась Русская земля**“.

Несомненно связь с воинским делом поможет нам определить значения слова *варяг*. Действительно бог *Варуна* выступает в „Ведах“ как воин-хранитель мира и грозный судья, карающий грешников; ему не уступает славянский *Сварог* – непобедимый солнце-бог. Оттуда и слова как *waga* (др.-герм.) – „присяга“, „клятва“; *war* (англ.) – „война“ и др. Так что *варяг* значит „солдат под присяги“, который служит за деньги, профессиональный солдат. А *варяги* – это контингент военной касты какого-то этноса, которого чужие государи нанимают к себе на службу.

5. ТАНГРА, АТОН-РА, ДВУЛИКИЙ ЯНУС, ТРОЯН (БОЯН), ТРИГЛАУС

Главный бог болгар и их жрецов *буилов/урусов* в языческом периоде был *Тангра*. В болгарской космогонии всевышний *Тангра* инициирует возникновение мира:

„Отколе, в стари времена, земята пуста е била.

Тогава Тангра нареди безсмъртни алпи [богове – б.В.Й.] да роди.

*В началото създаде той Луната, Слънцето и рой
най-стари алпи. Те безспир заемат целия всемир.“*

/Микаил Бащу ибн-ШамсТебир. Сказание за дъщерята на Кана. Епосът на българите 882 г. Прев. от рус. Георги Костов. С., Изд. Агато, 1997, песен I, стих 5, 6/.

Тангра – троичный бог: Тан-Г-Ра, отец Тан, мать Гея и сын Ра. Египетский аналог Атон-Ра, фрако-елинский аналог Уран-Гея-Кронос римский аналог – Двумликий Янус, славянский аналог – *Троян*. В древней области Склавией (сегодняшние Германия, Чехия, Польша и др.) его называли *Тригелави* или *Триглаус*. Главное его святилище находилось на острове Рюген (сегодняшняя Дания). **/Саксон Граматик.** *Gesta Danorum.* – В: **Александър Гейшор.** Митология на славяните. Перевод с польского **Катя Митова.** С., 1986, с. 105-110/.

Трехголовые статуи *Трояна/Тангры* были похожи на индейские тотемы. К сожалению деревянные не сохранились, а только несколько, сделанные от камня.

В «Слово о полку Игореве» говорится об одном из идолов бога Трояна – «тмутараканский болван», – находящийся возле античного города Хермонес, который в VI-XII вв. назывался Тмутаракан, на восточном берегу пролива Боспор Киммерийский, ныне Керченский пролив между Азовским и Черным морем. Развернутое название *Тумань Таракан (Тара-кан)* означает «Облако [дух] кана [сына неба] Тара [Тангра]». В данном случае ясно видна идентичность между словами Троян и Тангра: идол принадлежит богу Трояну, но название идола – Тангре.

Деревянные или каменные идолы *Трояна* – это были вбитые высокие столбы, в чьей верхней части были вырезаны три или четыре человеческие головы/лица, смотрящие в разные направления. Их ареал был прежде всего в нынешних государствах Болгария, Сербия, Румыния, Украина, Россия, Польша, Словакия, Чехия и др. Их ставили на холмах возле священных дубовых лесов или возле большого одинокого дуба и именно около них во время праздников совершались ритуалы в честь бога.

Священные деревянные тотемы троичного верховного бога – *трояны* – вбивали, кроме в городских святилищах, и в ущельях, перевалах, узких местах, которые напоминали в данном ландшафте *утробу* Богини. *Трояны* создали во многих местах топоним *Троян*, например: город *Троян*, у входа в *Троянский перевал* в Северной Болгарии; ущелье *Троян* на реке Нишава в Западной Сербии; ущелье *Троя* на реке Влтаве возле города Прага, в Чехии, и в многих других местах. **/Н. Шейтанов.** Сексуалната философия на българина, с. 6, 7/.

О таком „трояне“ в виде идола, вместе с идолами других славянских богов, упоминается в апокрифе „Хождение Богородицы по мукам“ (XI в.), где архангел Михаил показывает Святой Богородице мучающиеся в аду язычников:

„... Они не верили, что бог сотворил жизнь; все они называли „богом“ – и солнце, и месяц, и землю, и воду, и зверей и всякую живность; потом сделанных людьми из камня **Трояна, Хорса** [Хорос – б.В.Й.], **Велеса, Перуна превратили в богов** [к.В.Й.]; верили в злых бесов и до сих пор они охвачены злым мраком...“ /П.Динеков, К.Куев и Д.Петканова. Христоматия по старобългарска литература. С., 1961, с. 110-114/.

В русской версии слова „Хождении Богородицы по мукам“ (XII в.) славянские языческие боги перечислены в другом порядке: „**Перуна и Хорса, Дыя** [Зевса – б.В.Й.] **и Трояна**“. Кроме того в „Слове о полку Игореве“ Троян упоминается четыре раза. /Л.Н. Гумилев. Несторианство и древняя Русь. – ВГО. Доклады отделения этнографии. 1967. Вып. 5, с. 5/.

Первый последователь бога Трояна – это Боян, который „скачет по дороге Трояновой, через поля на горы“ („рыща въ тропу Трояню чресь поля на горы“). Чтобы установить где находится „земля Трояна“, Лев Гумилев дает следующее толкование вышеупомянутого выражения: „Попробуем понять это буквально, т.е. считать, что источник веры в Трояна лежит на горах за полями. Поля – в данном случае Половецкая степь, а горы – или Кавказ, или восточная окраина Кыпчакской степи – Тянь-Шань. Запомним это!“)/там же/.

Следовательно священная гора высшего троичного божества Трояна – это Тянь Шань („Небесная гора“), центр Средней Азии. Восточный хребет Тянь Шана называется *Тенгри даг*, а самая высокая вершина – вершина *Кан-Тенгри* (6995 м.).

Вот как! Верно что славянский Троян – это аналог болгарского *Тангры*. И если добавить, что Боян (Бо-Ян, т.е. „Бог Ян“; см. ниже) это болгарское имя фрако-елинского Зевса, то пазл получается. Потому что если славянский троичный бог Троян (болгарский *Тангра*) соответствует фрако-елинской божественной троице *Уран, Гея и Кронос*, и Боян/Зевс – это сын-наследник *Велеса/Кроноса*, то Боян именно является первым последователем, хранителем и жрецом *солнечного культа* к Трояну.

Для нас очень большой интерес представляет троичность идола Трояна. Потому что в Азии, Индии, России и Восточной Европе во время поиска статуи *Тангры* были найдены только идолы Трояна, или изображения *Тримурти* (тройной образ Брахмы, Вишну и Шивы). Что недвусмысленно говорит нам, что Троян и *Тангра* – это просто разные имена одного и того же бога. И следовательно Троян, как и *Тангра*, это троичное божество, которое содержит в себя *Тана* (Урана), *Гею* и *Ра* (Кроноса) – Отца, Матери и Сына. И не это ли „три богатыря“ – Горыня, Усиня и Дубиня – т.е. Змей Солнце-Огненный, Змей Вод и Змей Глубин (Подземелия)?

Наше прозрение о троичности верховного бога очень значимо, потому что мы понимаем, что т.наз. *праболгары* и т.наз. *славяне*, имея единый пантеон и единую сакральную традицию, в сущности один и тот же народ, который был разделен на некоторое время. Правильный этноним этого народа – *болгары* – с этимологией произошедшей от его родоначальника бога Хора/Хара, а другой их определительный этноним *славяне* бил присвоен им со стороны сателлитных для них народов; с помощью его, последние выражали свое преклонение перед жреческим этносом *болгары* – хранители *солнечного культа* и владеющие *знанием и священным словом*.

Имя *Троян* оставило своего отпечатка на топонимию тех мест, где были организованы районные центры культа. В Болгарии их достаточно много и они равномерно расположены. Мы отметим только города *Троян* и *Тырново*, а также и вьющуюся через второй город реку *Янтра*. Топоним *Троян* вполне идентичен божественному антропониму *Троян*; в топониме *Тырново* антропоним сохранился в корне *тър/тръ*. Такой является и случай с старинным городом *Трявна*.

Очень интересен гидроним *Янтра* (варианты *Ятрус*, *Етрус*, *Етыр*), анаграмма слова *Троян*, так как Ян-Тр (“Тройной Ян”) существует как аналог *Янус Дзуликий* в римском пантеоне. Римская патриархальность в I тысячелетии до Хр. не допускает присутствие Богини–матери в синкретичном образе своего верховного божества.

Мы отметим и топоним азиатского города *Троя*, дублирующий другое имя этого города – *Илион*, что означает Ил-Он, или „Бог-Солнце“, т.е. снова Уран/Атон/Тан. Несомненно возле *Трои* был воздвигнут впечатляющий тотемный столб *Троян*, от которого она получает это свое название. Прадеды царя Приама – Ил и Трой, – будучи тоже жрецами-царями, наверно поставили такой идол, заботились о нем и возле него исполняли культовые ритуалы. Даже свои собственные имена они получили как ревностные служители божественного идола *Трояна*, но и потому что, вероятно считали, что свое происхождение они ведут от троичного божества.

Хетты тоже почитали трехголового бога; в Анатолии найдены его скульптурные изображения. Этот бог не был чужим и в древнем Риме; известен древний родовой культ, связанный с именем *Tricipitinus* („Трехголовый“) /**Александър Гейшор**. Митология на славяните. Перевод с польского **Катя Митова**. С., 1986, с. 143, 144/.

Тройные образа были распространены и в Индии. Об этом пишет болгарский писатель и искусствовед Николай Райнов:

„... Индуские скульптуры показывают нам **тройные изображения Свай-амбува**, названные „тримурти“. Многие из этих изваяний трехголовые: так например *Нара*, *Нари* и *Вирадх* – это изначальная троица; *Агни*, *Вайа* и *Сурья* – проявляющаяся; а *Брама*, *Вишну* и *Шива* – созидательная. Часто их показывают **вместе, в одной фигуре с тремя лицами** [к.В.Й.] и множество рук, на которых видны различные магические и философские эмблемы, которые им дают *веды* и *пураны*.“ /**Н.Райнов**. Символ и стил..., с. 71/.

Божественное имя *Тангра*, в краткой его форме *Тара*, сохранилось в топонимах *Таримская котловина* в Средней Азии и *Тмутарькан* на Боспоре Таврическом (Крым). Можем его найти и в нарицательных именах, например: *таркан* (болгарское военное звание), *таракан*, *тарелка*, *старей*, *староста*, *старый*, *star* (англ. „звезда“), *тризна* (языческий обычай), *алтарь*, *янтарь* и др.

Разсмотрим имена *Янус* (в Риме), *Троян*, *Боян* (в болгарских и русских текстах). Последнее имя *Бо-Ян*, на староболгарском языке значить буквально „бог Ян“. Кто такой *бог Ян*? В болгарском фольклоре *Янкул/Янко/Еньо* отважный герой-богатырь. Он же в Персии назывался *Йенишер*. Его праздник 24 июня (сразу после летнего солнцестояния), когда теплое весеннее солнце становится горячее летнее солнце. Это день кульминации лечебных растений.

Звездная ипостась *Янкуля/Йенишера* является планета Юпитер, а из этим следует что *Ян* болгарское народное имя бога *Перуна/Зевса/Юпитера*. Другого латинского имя бога – *Юви/Юви* (синоним *aries*), – связано с его зооморфную ипостась *овена* (барана), мы неожиданно находим в морфологического состава титула власти правителя болгарской державы и верховного жреца Тангры – *канас ювиги*. Основная форма *кан ювиги* следует толковать так: ка-ан юви-ги, буквально „Сын неба, пастух Юви [Юпитера]“. Имейте ввиду что самое слово Юпитер – Ю-питар – значит „Отец Ю [Юви]“. Кстати китайцы называли болгарского кана „кханас Ю“. Упомянутое слово *пастух* надо подразумевать как „руководитель пасомых [людей]“.

Мы еще сделаем параллель с титула *кавос* фракийского архемиста (верховного жреца) Орфея, касающего его божественного умения играть на лире. Искусство музыки и пения, красивая вибрация, была в древности сакральном способом общения с небесными богами. Нетрудно понять, что болгарский *кан* тоже являлся посредником или медиатором между миров земли и неба, между земных людей и небесных богов.

6. ДЕТИ ТРОЯНА НА ЗЕМЛЕ ТРОЯНА

Даже в XII в. верховный бог Троян все еще присутствовал в эпично-летописной традиции. В „Слове о полку Игореве“ (1187-1188 г.) сказано:

„О Бояне, соловей прошлого! Если бы ты захотел утешить полков, впускаясь соловей по доске мыслей [по книге – б.В.Й.], как-будто летишь своим умом под облаками, собирая славу прошлого и настоящего, скача по дороге Трояновой через поля на горы, ты бы запел песнь об Игоре, Олеговом внуке...“

Или: *„Обида [вражда – б.В.Й.] отняла силы внука Даждбога, явилась как дева на землю Трояна, всплеснула своими лебедиными крыльями над синем морем возле Дона; плясая, прогнала хорошие времена.“* /old-russian.chat.ru/06slovo.html/.

Средневековый поэт владеет словом, используя стилистические фигуры аллегория, олицетворение, метафора, сравнение. Очевидно, что это был книжовник высокого класса. В данном случае важно, что он припоминает об известной в древности дороге Трояна (Тангра) из *Азии* через *Южный Урал* и *Скифию* на *Европу* (см. выше комментарий Л.Гумилева). „Земля Трояна“ для автора слова явно это степь, спускающаяся с *Урала* к *Дунаю* – бывшая территория *Великой Болгарии*, которой все еще владел „внук Даждбога“ – собирательный образ князей из рода *Дуло*, прямые потомки Даждбога (Диониса/Хорса).

Обращаем внимание и подчеркиваем: в образцовом эпическом произведении XII века высоко образованный и посвященный глубоко в культовых тайнствах книжовник прямо заявляет, что урусские князья из династии *Дуло* являются внуками Даждбога (Диониса/Хора), а их владения он называет „Землей Трояна“.

7. ПОЯВЛЕНИЕ КИЕВСКОЙ РУСИ

В 668 г. умер *канас ювиги* („Сын неба, пастир Юви“) Корбат, освободитель и объединитель могучего государства Великая Болгария. Под ударами хазар начался распад болгарской державы.

Сыновья и внуки кана Бат-Баяна (первого сына Корбата) успели сохранить на Днепре маленькое государство Кара Булгар (Черная Болгария), а потомки кана Котрага (второго сына Корбата), смешанные с потомками Бат-Баяна, создали на Волге другую державу – Волжскую Болгарию, – правители которой приняли в 922 г. ислам, после специальной миссии Багдатского халифа. /**Бахши Иман**. Джагфар тарихи. Свитък от булгарски летописи 1680 г. Превод от руски Васил Колевски. София, 2005, с. 55-60/.

Известно, что Волжская Болгария существовала до 1237 г., когда была разгромлена монголами. Население миллионных городов Болгар и Биляр, как и других более маленьких городов было вполне уничтожено. Монголы так отмстили за свое тотальное поражение, которое им нанесли волжские болгары четырнадцать лет раньше, в 1223 г. /**Татьяна Ярулина Ал-Булгари**. Волжска България и Европа. София, 2008, с. 419, 420, 475/.

Угир Айдарь-Урусь, кан Черной Болгарии (805-855 гг.) и его сыновья, в непрерывной борьбе с хазарскими хаканами, сделали возможным возникновение на месте державы *Дулобой* Кия нового государства с той же столицей – город *Киев*. Она получила имя *Киевская Русь*, и еще *Русь-Украина*, и является первым в истории русским княжеством.

Здесь существует следующая хронология. После смерти кана Угир Айдар-Уруса на болгарский престол был воздвигнут его старший сын кан Джилки (855-882 г.), который расположился в старом канском поселении Батавил (ныне город Полтава). Через несколько лет его младший брат Лачин, сторонник старой тангристкой веры, подготовил мятеж, чтобы снять кана. Хазарский хакан использовал ситуацию, чтобы вмешаться в внутренних работах Кара Булгар. С помощью хазарского отряда, Лачин успел взять Батавил (862 г.). Хакан сразу его провозгласил болгарским каном (862-882 г.), а союзные болгаро-хазарские отношения были скреплены браком между Лачином и сестрой хакана.

Кан Джилки („Острый“) начал жить в ближайшей крепости Караджар (ныне город Чернигов), а в 865 г. установился на северо-востоке, в городе Болгар (бывший Мардукан), расположенный на р. Волге, который стал столицей нового государства, которого называли Булгария, а позже и Волжская Болгария. Управлял он до 882 г., когда погиб в битве с хазарами. Так в 865 г. государство Кара-Булгар было разделено на две части:

Свободная Булгария (позже Волжская Булгария) – на севере, в верхнем и среднем течении рек Волга и Дон, – с городами Болгар, Биляр (или Буляр), Симбир (сегодня Ульяновск), Нур-Сувар (или Барынджар), Арбат (сегодня Москва), Суздаль, Владимир, Кан-Мардан (сегодня Муром), Кисан (сегодня Рязань), Шамльн (сегодня Смоленск), Полоцк, Брянск, Караджар (сегодня Чернигов), Урус-Себер (сегодня Новгород-Северский) и др.

Зависимая от хазаров часть Кара Булгар (с 922 г. Киевская Русь) – на юге, по рекам Днепр, Днестр и Прут, – с городами Батавил (Полтава), Башту/Кий (Киев), Переяславль, Галидж (сегодня Галич), Джир (сегодня Ростов), Шамлин, Харка (сегодня Харьков), Самар (сегодня Самара), Хин-Керман (или Саркел/Белая Вежа), Мен, Теробовль, Перемишль и др. /древние болгарские топонимы и их современные соответствия см. в **Татьяна Ярулина Ал-Булгари**. Волжска България и Европа. София, 2008, с. 22, 23/.

Здесь нужно выяснить соответствие между историческими лицами и их именами в двух основных источниках: „Джагфар тарихи“ и „Повесть временных лет“.

„Повесть временных лет“: в 862 г. четыре племени – чудь, словене, кривичи и весь – пошли искать себе владетеля у варягов – русь. „И избрались трое братьев со своими родами, и взяли с собой всю русь, и пришли, и сел старший, Рюрик, в Новгороде...“ В Киеве Рюрик поставил двое верных бояр: „И было у него два мужа, не родственники его, но бояре... Аскольд же и Дир остались в этом городе, собрали у себя много варягов и стали владеть землею полян. Рюрик же княжил в Новгороде.“ /**Повесть временных лет**. В переводе **Д. С. Лихачева**, с. 5. – В: <http://www.vehi.net/oldrussian/povest.html/>.

„Джагфар тарихи“: в том же 862 г. Лачин подготовил мятеж против своего брата Джилки, кана Черной Болгарии. С помощью хазар Лачин взял столицу Батавил. Хазарский хакан объявил его болгарским каном и женил его на своей сестре. Всущности цель у него была поставить Болгарию в свою зависимость. Лачин управлял государством находясь в Батавиле, а управителем Киева назначил урусского варяга Джир-Аса. Со своей стороны хазарский хакан послал в качестве соуправляющего (и соглятая) Ас Халиба. /с.43-45/.

Очевидно личности в обоих источниках идентичны: кан Лачин = Рюрик, Джир-Ас = Дир, а Ас-Халиб = Асколд. Конечно, *Рюрик* – это не личное имя, а опрофаненное производное от латинского титула – *rex*, т.е. „царь“. Так долго разискываемый город Новгород – это всущности Батавил, столица болгарских канов-балтаваров, которая возникла как военный стан в начале VII века.

Первородный сын Джилки – Бат Угир – унаследовал власть в Волжской Болгарии в 882 г. и правил там до 895 г. В том же 882 г. Алмиш/Олег – младший брат Бат Угира – прогнал хазарское протезе – своего дядю Лачина/Рюрика (брата Джилки) – из Батавила и Киева./**Джагфар тарихи**, с.44/. После того, как освободил от хазаров Черную Булгарию, кан Алмиш/Олег княжил там с 882 до 895 г. в столице Батавил/Новгород, в качестве регента несовершеннолетнего Угора/Игоря (сина Лачина и венгерской принцессы). В 895 г. джиен (парламент) Волжской Булгарии пригласил его в столицу Болгар быть каном на месте его брата Бат Угира. Там Алмиш/Олег держал власть до своей смерти в 925 г. (со слов Нестора – до 913 г.).

Видно, что противоборство между болгарскими и хазарскими каном продолжалось почти два с половиной века: начиная с 668 г., когда умер Корбат, канас ювиги Великой Болгарии, до конца IX века. Как уже было сказано, во второй половине IX века кан Лачин/Рюрик правил в качестве хазарского васала южными землями *Болгарии* с основными городами *Батавил* и *Киев*. Но в 882 г. болгарский кан Алмиш/Олег, сын кана Джилки, прогнал хазарское протезе – своего дядю Лачина/Рюрика – из *Батавила* и таким образом окончательно выгнал хазаров из *Киева*.

Благородный Алмиш/Олег именно является создателем *Киевской Руси*, ставя на ее трон первого князя, малолетнего сына Лачина/Рюрика – Угора/Игоря. Таким образом болгары снова подняли гордо головы, а *Хазария* начала свой упадок и очень скоро исчезла с политической карты мира. Появилась политическая возможность о появлении русских княжеств, которые являются предшественниками современной *России*.

В 913 г. (со слов Нестора) Угору/Игорю, сыну Лачина/Рюрика, исполнилось 30 лет и он освободился от опеки регентов и начал княжить в *Киеве/Башту* са-

мостоятельно. В „Джагфар тарихи“ написано, что это произошло в 922 г., когда ему было около 40 лет. Возможно, что первая дата указывает на то, что отпало регентство, а вторая – что Угорь/Игорь успел получить политическую независимость от Булгарии и Хазарии, т.е. от болгарского кана Алмиша/Олега, а также и от хазарского хакана Арслана и его сына Моджара /**Джагфар тарихи...**, с. 57/.

Таким образом возникло первое русское княжество *Киевская Русь*, или *Русь-Окраина*.

Еще раз повторим, что за именем Рюрик скрывается болгарский кан Лачин, сын кана Айдар-Уруса, правнука кана Бат-Баяна, который со своей стороны первородный сын великого болгарского кана Корбата: все они члены династии *Дуло*. Сын Лачина/Рюрика – Угир/Игорь – это всущности первый владетель-самодержец *Киевской Руси*, который успел получить ее независимость от сильных соседей, а это явилось основополагающей предпосылкой предстоящем превращении в могущественную средневековую державу *Россию*.

Думаю, что читателю будет любопытно узнать о научном проекте „Рюрик“, цель которого является генетическое исследование потомков русских князей. Американский генетик Анджей Байер исследовал кровь 125 видных персон мира: члены русскими княжескими фамилиями – потомки эмигрантов в США и Европе; американские президенты; члены европейских кралских фамилиях; общественники; писатели; деятели искусства. Он открыл общую для всех них *халлогруппу N1С1*, которую в популярном тоне назвал „ген власти“.

Вне замкнутой средой видных мировых фамилиях, *халлогруппа N1С1* все еще находится в открытой эстетвенной средой общества свободных брачных связях – там, где она возникла, – в Северном Китае. Исторический момент возникновения этого генетичного кода датируется к X тысячелетием до Р.Хр. Тот же ДНК-маркер открыт также в гробнице китайских небесних императоров, которые правили в III веке до Р.Хр.

Именно к X тысячелетием до Р.Хр. относится появление *болгарской правящей династии Дуло*, создавшей *древнюю империю солнца Хон*, так назв. *Гунны*, основавшей правящих родов Китая и Японии. Империя *Хон* („Сыновья Солнца“) начала свое развитие точно в пределах сегодняшнего Северного Китая и Монголии.

8. ГЕНЕАЛОГИЯ БОГОВ В БОЛГАРО-СЛОВЯНСКОМ ПАНТЕОНЕ

Генеалогическая таблица основных персонажей

Небесная корова Земун

 Велес/Мокос + Волосиня/Макошь (Роженица I)

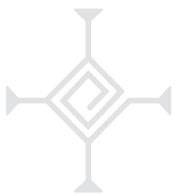
 Сварог (Род I) + Лада (Роженица II)

 Мая + Перун/Дий/Индрик (Род II) + Перуница (Роженица III) Туле/Кащей + Мора/Мара

 Крышень Даждбог/Хърс/Божич/Род III/Ярило-Колад + Даня/Жива-Снегурочка

 Ильма/Боян + Зорница/Утка Орей Вечерница/Лыбедь + Ильма/Боян

 Кий Щек Хорив

Источники: Велесова книга, Повесть временных лет, Слово о полку Игореве, Слово Святого Григория об идолах и др.

Действия славянских богов происходят в трех мирах: небесный – Ирий/Рай, Сварга или Прави; земной – Яви; подземный – Нави. *Небесная королева Земун* пасется где-то на безбрежных синих полях Ирия. Из ее протекшего молока образовался Млечный путь, по которому ночью возвращается к востоку Солнце-бог, чтобы появиться утром на восточном горизонте.

Небесная королева Земун не участвует в земных переживаниях богов. Она есть духовная еманация, *Творец*, который их создал, связываясь с материальной субстанцией Космоса. Ее аналоги в философских доктринах Древнего мира: это *Гелиопольская Нун* в Египте – являющаяся *Первозданный океан* или бесконечная, застывшая, холодная, темная „небесная вода“; *гностицистическая София*; первая сефира *Кетер (Кхатор)/Корона* из Кабалы.

Нун породила *Птаха* и положила его на первичной суше *Бен-Бен*. А *Птах* самовоспроизвел из себя свое материальное копие – *бога-отца Атума/Тума/Атона* (фото 5).

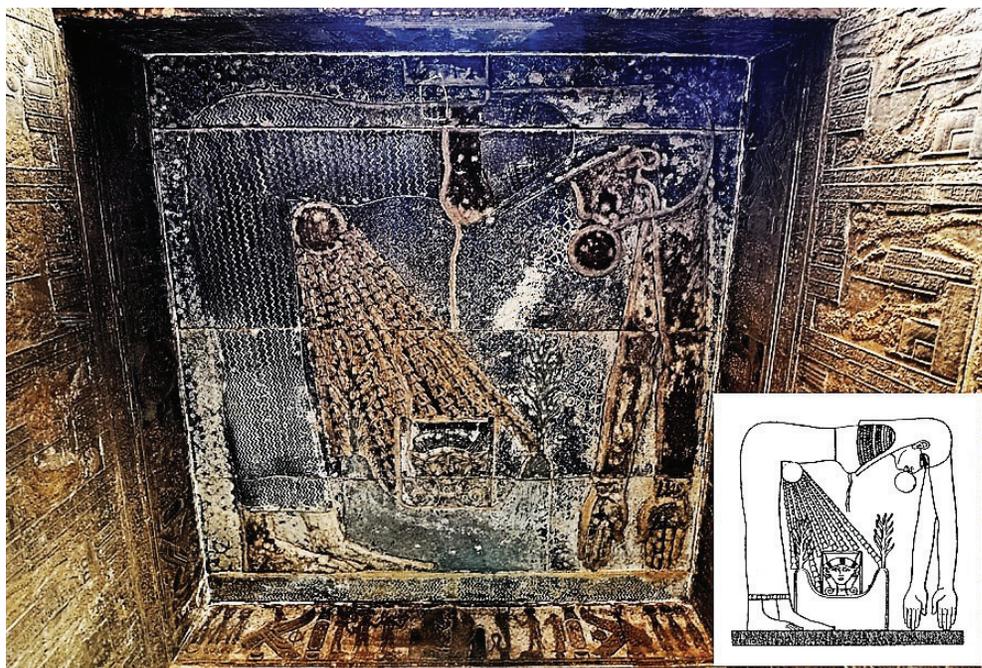

Фото 5. Изображение *Изначального творения* из храма Хатор в Дендеры, Египет. Видно как из груди *Нун (Земун)* протекает молоко, из которого, согласно мифа, образовался *Млечный путь*.

Велес/Мокос соответствует фрако-елинскому *Урану*, египетскому *Атону*, болгарскому *Тану (Тангры)*, а *Волосиня/Макош* – земному аспекту Великой Богине-матери *Геи* (земля + вода). Имя *Мак-Ош*, „Великая королева“, вполне подходит образу земной матери *Геи*.

Как видно из его качеств Отца-Вседержателя, сочетаемые с ролью „бога скота“, славянский *Велес* объединяет функции небесного отца *Урана/Атона/Тана* с функциями его сыновей-близнецов: индийские *Нестя* – именно скотоводец *Гелиос/Ра* и земледelec *Кронос/Геб*. Оттуда выясняется, что в узком смысле слова, т.е. в рамках функции „бог скота“, славянский *Велес/Мокос* и есть первородный близнец *Гелиос/Мардукан/Ра*.

Священные места „бога скота“ *Велеса* были повсюду на планете: там ежегодно, на главном празднике этого бога, после жертвенными ритуалами, проводились большие базары скота. Эти места всегда носили имя бога *Велеса* – топонимия, которая сохранилась и до нашего времени. Упомянем топонимов, знакомые нам: город *Велес* в Македонии; город *Велбъжд* (Вел-Баш, т.е. „Отец Велес“), сег. Кюстендил, в Югозападной Болгарии; город *Святой Влас*, в Восточной Болгарии – пристань на Черное море, где в прошлом перевозили и торговали скотом; *Vales (Уельс, Вельс)*, Южная Англия.

Второй близнец *Сварог* (Свар-Ог, т.е. „Солнце-бык“) соответствует Кроносу/Гебу, а его партнерша *Лада* – Реи/Нут. Важно отметить, что *Макош* (Гея) есть первая *Роженица* („Родительница“) – мать указанных близнецов, которые являются первородными синовьями, включенными в одно общее понятие *Род I* („Рожденный“); *Лада* (Рея) – вторая *Роженица*, мать *Рода II*, который есть *Перун* (Зевс/Озирис).

В генеалогической таблице мы не записали славянского бога *Трояна* или *Трехголового*, который занимает в текстах позиции верховного божества, потому что он является синтезированным образом троичного бога, надзирателем трех миров в вертикальном плане. Нужно отметить, что не надо отвергать гипотезу об объединенном образе Отца, Матери и Сына. Аргумент в пользу этого факта – это имя верховного бога болгар в период язычества – *Тангра*, – составлено из имен Тан (Атон), Гея и Ра. Интересно почему аналогия между славянским *Трояном* и болгарским *Тангрой* не была замечена до сих пор?

Титаны *Сварог* (Кронос) и *Лада* (Рея) родили следующее поколение – это боги-громовержцы *Ильма* „гроза морей“, *Перун* и *Туле*. Последний более известен как *Кощей Безсмертный*, господин Нижней Земли. В фрако-елинской мифологии это известные персонажи – братья Посейдон, Зевс и Хадес (египетский Сет).

Из любовной связи *Перуна* (Зевса) с *Маи* (Атлантидой) родился *Крышен*, т.е. Гермес – египетский Тот. От другой жены *Перунице* (корова Йо, та же хатор Изиды) *Перун* (Зевс/Озирис) получил наследника божественного престола – *Даждбог/Хорс/Божич*, который и есть фракийский Дионис, а также египетский Хор.

Даждбог – это родоначальник, отец славяно-болгарского рода в глубокой древности и славянским народам с самых далеких времен и до настоящего времени. В нашей таблице мы также не отметили персонажи богини *Геры* и ее сына *Ареса/Марса*, которые, в борьбе за власть, проявились как заклятые враги *Даждбога* (Диониса/Гора).

Другая ветвь *Святой семьи* оказалась более продуктивной. После любовной связи между *Кощеем Бессмертным* (Хадесом/Сетом) и *Морой/Мары/Мареной* (Персефоной/Нефтидой) родилась *Даня/Жива* (Лизианаса/Мемфида), которая, когда выросла, стала супругой нового божественного лидера и царя

Даждбога (Диониса/Гора). Брак был осуществлен по желанию *Перуницы* (Изиды), из-за близкой дружбы ее с *Морой* (Нефтидой).

Здесь нужно выяснить сущность (семантику) божественных имен: они всегда отражают определенные функциональные качества. Так в аспекте наследия крови семейная пара *Даждбог – Даня* являются отцом и матерью народа, и поэтому они несут *рог изобилия*: они же боги-родоначальники, *дающие* богатого урожая зерна и плода, увеличения количества животных и др. В общем, кроме небесной благодати (солнце и дождь), от их милости и любви к людям вытекают и все земные дары (т.е. урожай).

Через антагонистические имена *Колад-Ярило* и *Снегурочка-Жива*, те же боги раскрывают другой свой аспект: движение, перемена космических и природных циклов, естественный порядок жизнь-смерть, активность-покой.

Рожденный 21/22-го декабря, в день зимнего солнцестояния и важнейшего болгарского праздника *Игнажден*, маленький бог *Колад/Божич* олицетворяет холодное солнце, которое начинает собирать силу, энергию, „возрастать“ и „теплеть“. Заметим, что от имени *Колад* произошли слова *хлад* (болг. яз.), *холод* (рус. яз.), *cold* (англ. яз.). Но этимология самого божественного имени *Колад* идет от „коле“, „колесо“, потому что *Свароже коле* – „Солнечный круг“ – это колесо *Кроноса/Хроноса*, которым он измеряет время. Иногда употребляется словосочетание *Великое коло Сварога*, т.е. „Великое колесо Сварога“. Можем сделать связь и с названием *куліч* (греч. *κουλλίκι(ov)* от *κόλλιξ* «хлеб круглой или овальной формы») – употребляемое в связи с традиционным для европейских народов обрядным рождественским или пасхальным хлебом.

Бог *Колад* составил *первый календарь* – *колад/коленд-дарь*, т.е. „Дарь от Колад“. С языческого термина „календы“ (*calendae/kalendae, agum* – лат., „первый день месяца“) в Римской империи отмечали начало каждого месяца. Это было связано с разграничением каждого из двенадцати месячных циклов в полном цикле года (*Свароже коле*).

Свароже коле всущности есть астрономическое понятие: двойной круг, графика цифры восемь, описываемая солнцем около небесного экватора за один год, пересекая этот экватор четыре раза – в двух равноденствиях и в двух солнцестояниях. Ритуальные предметы, изображающие *Свароже коле*, это жезл-кадуцей Гермеса (**фото 6 а, б**) и болгарская сурвачка (**фото 7**), которой дети ударяют /„сурвакат“/ взрослых и желают им здоровье после *Коледы*, во время праздника *Сурва* – в первый день Нового года. /**Милош Сидоров**. *Сурва* и кадуцей на Хермес. – www.otizvora.com/2007/08/390/.

Фото 6 а, б. Тетрадрахма города Еноса (V в. до Р.Хр.): на аверсе – голова Гермеса в петасосе направо; на реверсе – квадрат (символ мира), в котором изображен кадуцей из двух переплетенных змей в форме восьмерки и этникон ΑΙΝΙΟΝ. Частное притежание. Фото автора.

Фото 7. *Сурвачка* – ритуальный атрибут (жезл), употребляемый во время болгарского праздника *Сурва*, в первый день Нового года. В древности *Игнажден* отмечался 21/22 декабря, а *Сурва* – 22/23 декабря. Эти важнейшие праздники, которые отмечали конца/начало годового цикла (*Свароже коле*), образовали торжественный комплекс бога *Колады*. Сейчас, по Григорианскому календарю, *Колада* – Рождество Христово – отмечается 25 декабря, а первый день Нового года – *Сурва* – 1 января.

«*Сурвачка*» делается из веточки кизила в виде восьмерки. Украшают житными и кукурузными зернами, и сушеными фруктами и цветами, символизирующие плодородие.

И так, *Колад* (индейский *Шива*) оказывается холодное солнце, а его жена *Снегурочка* (индейская *Кали*) – *Снежная королева* из сказок, – фея в царстве снега, ледяных ветров и метелей, время, где природа кажется мертвой. К радости людей, божий сын *Колад* (*Дионис/Гор*) растет быстро и превращается сначала в теплое весеннее, а потом в жаркое летнее солнце *Ярило* (индейский *Суря*), а *Снегурочка* – в *Жива*, светлая полнокровная богиня возрождающейся жизни. Добавим что фрако-елинское имя этой богини *Лизианаса I*, а египетское – *Мемфида*.

Нельзя удивляться. До этого ее мать *Персефона* (египетская *Нефтида*) пережила именно такую же метаморфозу. Осенью она спускалась, в ипостась мыши *Сомор* (*Кузге*), в подземное царство *Хадеса* (египетского *Сета*), и тогда вся природа утопала в зимнюю летаргию. В конце марта и начале апреля богиня-мышь *Сомор* переживала новую перемену: она вылетала к верхнему миру, сначала как летучая мышь, а потом в виде голубицы *Персефоны* (τῆρσο значит „дикая голубица“). Вот и начиналась весна, вся природа вновь оживала для очередного цикла жизни. /Н.А.Кун. Старогрѣцки легенди и митове. София, Наука и изкуство, 1967, с. 60-64/ (ф. 8 и 9).

Фото 8. Бронзовая пластина, на которой изображены *Хадес* и *Персефона* на колеснице с четырьмя конями. *Персефона* держит *кратер*, предметный символ *утробы*, в связи с ожиданием рождения божественного потомка. Под копыт коней ползет змея, ипостась богини *Земли Гея*, хтонический символ подземного царства. II век, копия. Региональный исторический музей – *Смолян, Болгария*. Фото автора.

Фото 9. Золотой перстень с антропоморфным изображением *мышки*, несущая корону в виде *кратера* – это богиня *Кузге/Сомор*, более знакомая из мифологии как *Персефона/Нефтида*. Наверно *кратер* являлся атрибутом этой богини. Над головой госпожи *Подземного царства (Нижний Египет)* кружат две *голубицы/куропатки* – птичья ипостась богини. Музей *Лувр, Париж*. Фото автора (извиняюсь за плохой контраст этой фотографии).

Жива владела водными источниками и силой живой воды, которая поддерживала вегетацию растений, но кроме того она (эта вода) имела мистическое свойство лечить раненых в битве богатырей, и даже возвращала к жизни мертвых. В своем аспекте *Снежной королевы*, при наступлении зимы, она уже владела мертвыми холодными водами, льдом и снегом, которые умертвляют все живое в мире.

Дионис/Хор/Колад/Божич родился недоношенным ребенком (семимесячный) во время очень холодной зимы. Маленький Божий сын, которого фракийцы называли *Вак* („Утробный“), а египтяне – *Баг* (оттуда и римский *Бакх*), *Сири* или *Шири*, едва уцелел, вместе с своей матерью, так как их преследовал Шершень *Геры*.

Потом, когда он вырос и воцарился над миром, Божий сын установил свой культ – *мистерии Диониса*. В нем, с помощью театра, танца и музыки, показывалось его рождение, а также как его кормила главная вакханка-кормилица. Неотъемлемая часть культа *Диониса/Колада* был ритуал доброго *деда Колады*, который радовал детей своей теплой заботой и подарками, в противовес плохого отношения к ним, как голод и унижения, слезы и страдания, а иногда даже их подвергали жестокой смерти. Бог ставил детей на пьедесталы, требовал от всего человеческого общества большую любовь и уважение к ним, чтобы они успели вырасти сильными духом, добрыми и способными людьми.

Продолжаем рассматривать, следуя таблице, следующее поколение богов. *Даждбог* (*Дионис/Гор*) и *Даня* (*Лизианаса I/Мемфида*) родили сына *Орея* и двоих дочерей, названные именами планетных их ипостасей: *Зорница* и *Вечерница*. Это планета *Венера*, видимая как звезда ближе к восходящему и закатающемуся солнцу. *Зорница* соответствует богине *Еωσ/Еωσφόρος* („Утренняя звезда/свет“) или *Лизианаса II*, называемая болгарам *Су-Анась* или *Байгуль* („Утка“ или „Рыба“), а *Вечерница/Пыбедь* – это богиня *Либия*.

Сейчас приведем данные, которых нет в славянской традиции на Руси, но мы их нашли в своде „*Джагфар тарихи*“ волжских болгар. *Зорница* (*Су-Анась/Аби Бойгаль* или *Байгуль*, т.е. „Мать-рыба“) создала семью с *Ильмой/Бояном* (*Посейдоном*). Они обосновались на Дальнем Востоке, у родников реки *Амур*, рядом с озером *Байкал*. Там их наследники дали начало империи *Гон* (*Гун*)

или Гонор (Г-Он-Ор, т.е. „Сын солнца Ор“), а позднее – Китайской империи и Японскому государству. /**Бахши Иман**. Джагфар тарихи. Свитък от български летописи 1680 г. Перевод с русского проф. Васил Колевски. София, 2005, с. 14; **Димитър Съсьлов**. Пътят на България. София, 2004, с. 34, 35/.

Вечерница/Лыбедь (Либия) осталась в Старом мире. От того же бога Посейдона она родила двух сыновей: Бел, царь одноименного государства Либии, потом царь Вавилона; Агенор, царь Финикии. Бел стал отцом троих: Египт, царь Египта; Данай, царь Либии (западнее Египта); Кефей, царь Абисинии (Ефиопии). Агенор родил пятеро детей: Тасос, царь острова Тасоса; Феникс, царь Финикии; Киликс, царь Киликии; Кадм, основатель и царь города Тивы в Беотии, Елады; Европа, царица острова Крита. /**Аполлодор**. Мифологическая библиотека. Книга Вторая, I, 3, 4; **Геродот**. История. Книга I, 171-173/.

Географическое расположение восток-запад обиталищ двух дочерей *Даждбога* наверно стоит в основе этимологии их имен *Зорница* и *Вечерница*. Славянская традиция говорит, что после заката на запад, Бог-Солнце (*Даждбог*) отдыхал на „золотом ложе“, прежде чем начать свое ночное возвращение к востоку с другой стороны Земли. Очевидно поэтому на последнем седьмом этаже зикурата упомянутого Бела (Зевса Белоса) в Вавилоне, под крышей, державшуюся на колоннах, были поставлены массивное ложе, стол, статуя Солнце-бога на троне и алтарь, выработанные из 800 талантов (около 20 тонн) золота. /**Геродот**. История, I, 181-183/.

Случай с сыном *Ореем* особый. *Даждбог* и *Даня* не имели такого сына, следовательно персонаж *Орея* привнесен позже. Кто кроется за этим именем, иммитирующее имя *Ора/Гора*? Мы думаем что эта личность основателя государства Великая Болгария кан *Корбат* (618-665 гг.), которого греки неправильно называли *Кубратом*.

Корбат жил тысячи лет после *Даждбога* и *Дани*. Вопреки того, он является их потомком, по генеалогической ветви дочери *Даждбога* *Лизианаса II* и *Посейдона*, которые родили на Амуре сына *Иджик/Джам* – родоначальник древнего царского рода *Дуло*, и создатель империи Гон (Гун). /**Джагфар тарихи...**, с. 14, 41, 287/. Один из более известных представителей этого рода *Атилла* (434-453 гг.).

Заметьте, что имя *Корбат* (Кор-Бат, т.е. „Великий Гор“) горическое – содержит основу *Кор/Гор*. Горические имена имеют и многие другие болгарские каны.

Из указанных сыновей *Орея* (*Корбата*) – *Кий*, *Щек* и *Хорив* – *Щек* и *Хорив* действительно такие, но *Кий* (еще *Шамбат/Самбат*) – брат *Орея* (*Корбата*). Имя *Кий* означает „отцепившийся“ (от Великой Болгарии). Прозвище *Кий* ему дали, когда он успел привлечь часть болгарских племен под свою власть, построил свою столицу *Киев* (названную его именем), победил племя аваров и консолидировал свою державу *Дулобу* (*Само*). Другое название *Дулобы* – *Украина*, – потому что это государство, отцепленное от Великой Болгарии, считалось ее окраиной. Такой считалась и другая зависимая территория – *Прибалтика*. Название *Прибалтика* идет от титула *балтаварь*, *балтик* великого болгарского кана (канас ювиги) *Корбата*, ради жезла его *двойного топора* (*балта*). Титул *балтаварь* дал имя столицы *Корбата* – укрепленного стана *Балтаварь*. Сейчас на этом месте находится город *Полтава*. /**Джагфар тарихи...**, с. 22-26/.

Могила *Корбата* и его богатый царский клад (атрибуты власти и ожерелье – весом в 30 килограммов золота и 50 килограммов серебра) найдены случайно в 1913 г. в кургане на берегу Священного озера, около деревни Малая Перещепина, вблизи Полтавы. /**В. Н. Залеская и др.** Съкровище на хан Кубрат. Культура на българи, хазари, славяни. София, 1989, с. 39-53, артефакти кат. № 70-108/.

Щек-прозвище кана *Еспора* (греч. *Аспарух*), третьего сына *Корбата* и основателя Дунайской Болгарии /**Джагфар тарихи...**, с.26/. *Хорие*, наверно Бат-Баян, первородный сын *Корбата*, наследник Великой Болгарии до прихода диких хазарских племен.

